

CINEMA ENLIGHTENS

ปัญญา อนุปาโท จงจัดการ

คู่มือโรงหนังโรงเรียน

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ISBN: ๙๗๘-๖๑๖-๕๔๓-๒๘๕-๖

พิมพ์ครั้งที่ ๑: ธันวาคม ๒๕๕๗

จำนวนพิมพ์: ๑,๐๐๐ เล่ม

เจ้าของผู้พิมพ์ผู้โฆษณา:

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม

๙๔ หมู่ ๓ พุทธมณฑล สาย ๕ นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทรศัพท์ ๐๒-๔๘๒-๒๐๑๓-๔ โทรสาร ๐๒-๔๘๒-๒๐๑๕

E-mail: faschoolcinema@yahoo.com

www.fapot.org

www.facebook.com/thaifilmarchivepage

คำนำ

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้ทำโครงการโรงหนังโรงเรียนที่หอภาพยนตร์ ถนนพหลโยธินสาย ๕ ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยใช้โรงภาพยนตร์ศรีศาลายา โรงหนังแบบยืนเดี่ยว (stand alone) ของหอฯ เป็นโรงหนังของโครงการ เพื่อรองรับเด็กนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดนครปฐม และพื้นที่ใกล้เคียงเป็นนักเรียนของโครงการ ซึ่งโรงเรียนเหล่านั้นจะพานักเรียนตามชั้นเรียนมาชมภาพยนตร์ โดยหลักคิดว่าเป็นการปลูกฝังรสนิยมการไปชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตอย่างหนึ่งในสังคมของเรา ไม่เพียงแต่ในนครปฐม แต่ที่จริงเป็นวิถีชีวิตในสังคมทั่วโลก เป็นการฝึกฝน บ่มเพาะให้เด็กนักเรียนได้รับประสบการณ์ดูภาพยนตร์ในโรง ในฐานะที่ภาพยนตร์เป็นมหรสพและสื่อสาธารณะของสังคม ขณะเดียวกันหอฯ มีความปรารถนาจะสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่ของการชมภาพยนตร์ขึ้นในเยาวชนไทย นั่นคือการชมภาพยนตร์เพื่อการเรียนรู้ไปสู่ปัญญา

โครงการโรงหนังโรงเรียนนี้ หอฯ ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ โดยได้แรงดลใจและศึกษาข้อมูลจาก โครงการ school cinema ของประเทศสวีเดน นำมาปรับใช้โดยถือว่าเป็นการทดลองค่อยทำค่อยไป เอาผิดเป็นครู เรียนรู้จากการลงมือทำจริง ทั้งนี้เพราะโรงหนังโรงเรียนเป็นเรื่องของการศึกษา การถ่ายทอด การอบรมสั่งสอน ซึ่งควรจะต้องอาศัยทักษะและความรู้ทางศึกษาศาสตร์ ทางวิชาครู ซึ่งหอภาพยนตร์มิได้มีทักษะด้านนี้มามากนัก อย่างไรก็ดี เพื่อให้มีเอกสารใช้เป็นคู่มือหรือที่ปรึกษาในการทำงาน

ของโครงการนี้ เพราะเจ้าหน้าที่ผู้ทำงานในโครงการมีการหมุนเวียนและเปลี่ยนตัวไปตามความเหมาะสม หอฯ จึงให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการนี้จัดทำเอกสารคู่มือสำหรับการทำงานขึ้น เพื่อใช้สำหรับเจ้าหน้าที่ของโครงการเอง แต่หลังจากหอฯ ดำเนินงานโครงการมาได้ถึง ๓ ปีแล้ว และปัจจุบันหอฯ มีแผนการที่จะขยายขยายกิจกรรมโรงหนังโรงเรียนให้เกิดขึ้นในภาคส่วนอื่น ๆ เช่น โรงเรียน องค์การส่วนท้องถิ่น เทศบาล ได้ทดลองทำดูบ้าง จึงเห็นว่าควรจะมีคู่มือคู่มือนี้ออกเผยแพร่ แม้ว่าเนื้อหาของเอกสารยังถือไม่ได้ว่าดีพอแล้ว แต่ด้วยความคิดที่ว่า ลงมือทำเสียเดี๋ยวนี้ ดีกว่าเอาไว้ก่อน ดีแล้วค่อยทำ เพราะอาจไม่มีอะไรที่ดีที่สุดหรือดีอยู่ได้ตลอดเวลา สู้ทำไปเรียนรู้ไป ขอให้มุ่งมั่นแน่วแน่ เอาผิดเป็นครู แก้ไขเรื่อยไปจนดีให้ได้และได้ดีในที่สุด

หอฯ จึงพิมพ์หนังสือ **คู่มือโรงหนังโรงเรียน** เล่มนี้ขึ้น โดยหวังจะเผยแพร่ให้ผู้สนใจเรื่องการศึกษาได้เรียนรู้ และหากมีผู้สนใจจะลงมือทำตาม อาจใช้เป็นคู่มือในการนำไปปฏิบัติในกิจกรรมโรงหนังโรงเรียนที่ใดก็ได้ หอฯ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครในโครงการโรงหนังโรงเรียนทุกคนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือนี้ คนละเล็กละน้อยบ้าง สะสมมาตลอดเวลา ๓ ปีของการดำเนินงาน หวังว่าหนังสือคู่มือนี้จะประโยชน์ต่อการศึกษาของเราบ้างตามสมควร

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

สารบัญ

โครงการโรงหนังโรงเรียน	๙
คู่มือโรงหนังโรงเรียน	๒๑
ตัวอย่างภาพยนตร์กับประเด็นเพื่อการเรียนรู้	๒๗
โปรแกรมภาพยนตร์ปฐมวัย (อนุบาล)	๒๘
Partly Cloudy (เมฆบางส่วน)	๒๙
Don't go (อย่าไป)	๓๐
Ormie (ออมมี่)	๓๑
Mobile (โมบาย)	๓๒
For the Birds (แต่เหล่าสุกฤษา)	๓๓
Kungfu Bunny (กระต่ายกังฟู)	๓๔
โปรแกรมภาพยนตร์สำหรับประถมศึกษาตอนต้นขึ้นไป	๓๘
My Neighbor Totoro (โทโทโร่เพื่อนบ้านของฉัน)	๓๘
Ponyo on the Cliff by the Sea (โปเนียวบนหน้าผาริมทะเล)	๔๘
Babe (เบ๊บบ)	๖๒
โปรแกรมภาพยนตร์สำหรับประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป	๖๙
Dolphin Tale (เรื่องเล่าของโลมา)	๖๙
Eight Below (ลอบแปด)	๘๓

โปรแกรมภาพยนตร์สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป	๙๑
กาลครั้งหนึ่งเมื่อเช้านี้ (Once Upon a Time...)	๙๑
Lessons of a dream (บทเรียนแห่งความฝัน)	๑๐๑
War Horse (ม้าศึก)	๑๑๐
Laskar Pelangi (นักรบสายรุ้ง)	๑๒๐
 โปรแกรมภาพยนตร์สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป	 ๑๒๕
Juno (จูโน่)	๑๒๕
พระเจ้าช้างเผือก (The King of the White Elephant)	๑๓๘
 รายชื่อผู้ปฏิบัติหน้าที่	 ๑๕๒

โครงการ
รื้อห้อง
เรียน

► หลักการ

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ตระหนักว่า ภาพยนตร์เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมและเป็นสัตว์โลกประเภทเดียวที่สามารถสร้างอารยธรรมขึ้นได้ ซึ่งก็ด้วยการเรียนรู้ สังสมความรู้และสามารถถ่ายทอดสู่รุ่นชนหรือลูกหลานได้ ภาษาพูดและเขียนเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้อย่างเอกของมนุษย์ในรอบพันปีที่ผ่านมา แต่สำหรับโลกปัจจุบัน หรือกล่าวว่าในรอบร้อยปีที่ผ่านมาจนปัจจุบัน ภาพยนตร์เป็นสื่อภาษาที่ทรงอิทธิพลต่อมนุษย์และโลกมากที่สุด ในร้อยปีที่ผ่านมา ผู้คนทั่วโลกต้องออกจากบ้านไปชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ โรงภาพยนตร์มีบทบาทเป็นสื่อสารมวลชน ทำหน้าที่ให้ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงแก่มวลชนหรือสาธารณชน ซึ่งโลกาภิวัตน์หรือโลกเป็นหนึ่งเดียวได้เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อมีโรงหนังเกิดขึ้นและกระจายไปทั่วโลก แม้ว่าต่อมาเมื่อมีโทรทัศน์เกิดขึ้น เครื่องรับโทรทัศน์ซึ่งเปรียบเสมือนโรงหนังประจำบ้าน ได้แย่งบทบาทสื่อสารมวลชนไปจากโรงภาพยนตร์ แต่โรงภาพยนตร์ยังคงอยู่และมุ่งไปทำหน้าที่เป็นโรงมหรสพขายความบันเทิง ปัจจุบันโลกเข้าสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งมนุษย์สามารถสื่อสารบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่า สังคมสื่อออนไลน์บ้าง โลกไร้พรมแดนบ้าง โลกเสมือนจริงบ้าง ซึ่งคน ๆ หนึ่งสามารถติดต่อสื่อสารโต้ตอบกับคนอื่นคนหนึ่งหรือแม้กับทุกคนบนโลกออนไลน์ได้พร้อมกันทั้งโลกโดยมิได้พบปะกันจริง และสื่อภาษาที่ใช้นั้น มีทุกรูปแบบที่มนุษย์เคยใช้มา ที่เรียกว่ามัลติมีเดีย แต่ภาษาภาพเคลื่อนไหวหรือภาพยนตร์ยังคงมีอิทธิพลต่อการได้เห็นได้ฟัง ได้รู้ได้เข้าใจสูงที่สุดต่อผู้คนทั่วโลก

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

การสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตหรือโลกเสมือนจริง ทำให้พฤติกรรมของมนุษย์แปรเปลี่ยนไป ด้านหนึ่งทำให้มนุษย์โดดเดี่ยวตัวเองจากสังคมจริงหรือโลกจริง อาจอยู่ในสถานะที่เกือบไม่มีปฏิสัมพันธ์เลยกับคนรู้จักที่นั่งตรงข้ามกัน แต่เตลิดไปปฏิสัมพันธ์กับคนที่ทั้งรู้จักและไม่รู้จัก ทั้งที่รู้ตัวไม่รู้ตัวทั่วโลกออนไลน์ โลกเสมือนจริงทำให้สถานะปัจเจกของมนุษย์แต่ละคนมีที่ทางในสังคมโลกเสมือนจริงนี้ แต่หากจะว่าไป โลกของภาพยนตร์ก็คือโลกเสมือนจริงขนาดใหญ่ของมนุษย์ ที่ซึ่งมนุษย์ตกอยู่ในภวังค์ อย่างที่เรียกกันว่าฝันกลางวันมากกว่าร้อยปีแล้ว

การเรียนรู้ในโลกเสมือนจริง อาจเหมาะสำหรับการค้นคว้าหาความรู้ที่เป็นข้อมูลซึ่งต้องการความรวดเร็ว ความหลากหลาย และการใช้ความรู้

เฉพาะหน้า แต่สำหรับการเรียนรู้แบบซึมซับ ค่อย ๆ ก่อร่างสร้างตัวตนขึ้นในคน ๆ หนึ่งและในผู้คนร่วมสังคม ร่วมถิ่นที่ และร่วมยุคสมัยนั้น ต้องเป็นการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเรียนรู้ในบ้าน ในโรงเรียน ในที่ทำงาน ในหมู่บ้าน

การไปโบสถ์เพื่อประกอบพิธีทางศาสนาหรือพิธีกรรม การไปชมพิพิธภัณฑ์ การไปชมการละเล่น ดนตรี ละคร ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นการเรียนรู้ทางสังคม เป็นการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตหรือทางปฏิบัติของชีวิต ซึ่งผู้คนในสังคมต้องเดินตามทางนี้เป็นปกติอยู่แล้ว

เมื่อมีการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน นอกจากการสอนวิชาต่าง ๆ ตามตำราแล้ว โรงเรียนต้องสอนวิชาการดำรงชีวิต การใช้ชีวิต ทั้งส่วนตนและการอยู่ร่วมในสังคมด้วยการอบรมบ่มเพาะให้ค่อย ๆ ซึมซับเข้าไปในวิถีชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์

สิ่งที่เราต้องการอบรมสั่งสอนเด็ก ๆ ย่อมไม่พ้นจากเรื่องของความเป็นมา เป็นอยู่ เป็นไป เรียกว่า ธรรม และธรรมนี้มีอยู่สามธรรม คือ สัจธรรม คือความเป็นที่จริง คุณธรรม คือความเป็นที่ดี และสุนทรธรรม คือความเป็นที่งาม

หอภาพยนตร์ฯ ตระหนักถึงความสำคัญของการอบรมบ่มเพาะเด็ก ๆ ในระบบโรงเรียนให้เรียนรู้อย่างซึมซับในวิชาการดำรงชีวิต การใช้ชีวิต โดยเฉพาะเรื่องของวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งวิชาที่หอภาพยนตร์ฯ สามารถสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียนได้ก็คือ การไปชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ เพราะหอภาพยนตร์ฯ มีโรงภาพยนตร์ในสภาพใกล้เคียงที่สุดกับโรงภาพยนตร์จริง ๆ ในสังคม

หอภาพยนตร์ฯ จึงจัดทำ โครงการโรงหนังโรงเรียน ขึ้น เพื่อเป็นต้นแบบการจัดการเรียนรู้วิชาการใช้ชีวิต ในวิถีสังคม เฉพาะหัวข้อ “การไป

ชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์” โดยเปิดโอกาสให้โรงเรียนในระบบการศึกษาภาคบังคับ ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน ไปจนถึงมัธยมปลาย ซึ่งอาจแบ่งกลุ่มตามวัยได้เป็น ๕ กลุ่ม คือ กลุ่มก่อนวัยเรียนหรือปฐมวัย (อนุบาล ๑ - ๓) ๓ - ๖ ขวบ กลุ่มประถมศึกษาตอนต้น (ป.๑ - ป.๓) ๗ - ๙ ขวบ กลุ่มประถมศึกษาตอนปลาย (ป.๔ - ป.๖) ๑๐ - ๑๒ ขวบ กลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑ - ม.๓) ๑๓ - ๑๕ กลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๔ - ม.๖) ๑๖ - ๑๘ ปี ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในชุมชนเกี่ยวกับหอภาพยนตร์ฯ หรือบริเวณปริมณฑล มีโอกาสไปชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ของหอภาพยนตร์ฯ คือโรงภาพยนตร์ศรีศาลายา ซึ่งเป็นโรงภาพยนตร์แบบดั้งเดิม คือโรงเดี่ยว ขนาด ๑๒๑ ที่นั่ง ตั้งอยู่ที่หอภาพยนตร์ฯ ถนนพุทธมณฑลสาย ๕ ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

โครงการนี้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยหอภาพยนตร์ฯ ได้จัดเตรียมภาพยนตร์จำนวนหนึ่งสำหรับฉายให้แก่แก่นักเรียนแต่ละกลุ่มชม โดยเลือกภาพยนตร์ให้เหมาะกับวัยวุฒิและวุฒิภาวะของเด็กแต่ละกลุ่ม และเลือกให้มีเนื้อหาสาระและมีคุณสมบัติทางศิลปภาพยนตร์ที่หลากหลาย ให้สามารถเรียนรู้ได้ทั้ง สัจธรรม คุณธรรมและสุนทรธรรม หรือจริง ดี งาม พร้อม ๆ กันไป

การที่เด็กนักเรียน ต้องเดินทางมายังโรงภาพยนตร์ศรีศาลายา เพื่อชมภาพยนตร์นั้น เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตทางสังคมอย่างหนึ่ง ได้ฝึกปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมทางสังคม การใช้สถานที่สาธารณะ การปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นที่ต้องมาใช้สถานที่ร่วมกัน การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ เช่น การเข้าคิวรับบัตร มารยาทในการชมภาพยนตร์ในโรงฯลฯ เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่แม้คนเราเรียนรู้ได้เอง แต่การอบรมบ่มสอนตั้งแต่เด็ก ๆ น่าจะหวังผลใน

การสร้างคุณลักษณะของสมาชิกที่สังคมปรารถนาให้ก่อเกิดได้

ส่วนการชมภาพยนตร์ เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งหอภาพยนตร์หวังผลให้เด็กนักเรียนที่มาร่วมโครงการโรงหนังโรงเรียน ค่อย ๆ ซึมซับการดูหนังเพื่อการเรียนรู้ โดยการได้ดูได้ฟัง ได้เห็นได้ยิน ได้คิด ได้ถาม ได้ค้น ได้พบ ได้รู้ได้เข้าใจ ได้บอกได้เล่า ซึ่งเป็นไปตามหลัก สัจจุลิจิ ฟังคิดถามเขียน ของการศึกษาแต่โบราณของเรานั่นเอง

ดังนั้นการชมภาพยนตร์ในโรงหนังโรงเรียน ก็คือการใช้ภาพยนตร์เป็นเครื่องมือแห่งการเรียนรู้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ ตั้งแต่เรื่องของตัวภาพยนตร์เอง เช่น ภูมิหลังหรือเบื้องหลังการสร้าง ประเภทของภาพยนตร์ สมัยที่สร้าง ฯลฯ ซึ่งจะต้องมีเจ้าหน้าที่โครงการฯ เป็นผู้แนะนำนักเรียนก่อนชมภาพยนตร์ และแนะนำในการชม ให้คอยสังเกตอะไรบ้าง เพื่อฝึกการชมภาพยนตร์เพื่อการเรียนรู้ และเมื่อชมภาพยนตร์จบแล้ว เจ้าหน้าที่โครงการจะนำการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้เด็กนักเรียนรู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์หาเหตุผลจากภาพยนตร์ เรียนรู้เรื่องเล่าจากภาพยนตร์ได้ว่า ภาพยนตร์เจตนาจะบอกอะไรเรา บอกอย่างไร เราเชื่อหรือไม่ เพราะอะไร ให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนการคิดวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นของตนต่อเรื่องต่าง ๆ ออกมาให้ผู้อื่นรับฟังได้ และขณะเดียวกันได้เรียนรู้การรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น นอกจากนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้การใช้ภาษาของสื่อภาพยนตร์ รู้จักศิลปศาสตร์ของภาพยนตร์ และค่อย ๆ มองเห็นความจริง ความดี ความงามของภาพยนตร์และจากภาพยนตร์

ทำไมจึงต้องดูภาพยนตร์ในโรง คำถามนี้อาจมีผู้กังขา เพราะเห็นว่าสมัยนี้การดูหนังไม่จำเป็นต้องไปดูที่โรงหนัง เพราะทุกบ้านมีเครื่องรับโทรทัศน์ มีรายการโทรทัศน์ให้ดูตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง และมีหนังสือการ์ตูนในรูปแผ่นดิสก์

ราคาถูก สามารถซื้อหาไว้ดูเองที่บ้าน หรือในโลกออนไลน์ก็สามารถดูหนังสารพัดเป็นส่วนตัวแม้บนมือถือโดยไม่จำกัดสถานที่และเวลาด้วยซ้ำ แต่ทำไมจะต้องไปดูหนังในโรง ที่ต้องเสียค่าผ่านประตูและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในราคาแพง

คำตอบก็คือ ถ้าหากเราจะเรียนรู้และชื่นชมภาพยนตร์ในฐานะสื่อและมหรสพมวลชน จะต้องดูในโรงภาพยนตร์เท่านั้น เพราะภาพยนตร์ถูกสร้างขึ้นเพื่อฉายบนจอใหญ่ และในโรงภาพยนตร์โดยเฉพาะ เพื่อให้คนดูพร้อม ๆ กันหลายร้อยหรือแม้หลายพันคน ด้วยสภาพของเวลาและพื้นที่หรือกาลเทศะเช่นนี้เอง พลัทธิหรือฤทธิ์เดชของภาพยนตร์จึงปรากฏเต็มสมบูรณ์ ผู้ชมจึงสามารถรับประสบการณ์ร่วมของการชมภาพยนตร์อย่างเต็มที่ และเป็นประสบการณ์ร่วม คือการชมและแบ่งปันความรู้สึกต่อกันกับคนอื่น ๆ จำนวนมากที่ร่วมชมกับเรา ความรู้สึกนี้มีทั้งที่เก็บอยู่ในใจแต่รู้ว่ามีคนอื่น ๆ ที่ร่วมอยู่กับเรารู้สึกเช่นกัน และมีทั้งที่เก็บอยู่ในใจไม่ได้ต้องแสดงออกมา ซึ่งเราอาจแสดงออกเองคนเดียว (เช่น ร้องไห้ หัวเราะ ประหม้อ ฯลฯ) หรือแสดงพร้อมกันหลายคนหรือแม้ทั้งโรง ซึ่งประสบการณ์เช่นนี้ไม่มีทางเกิดจากการดูภาพยนตร์คนเดียวบนจอเล็ก ๆ ในบ้านหรือบนโต๊ะและบนฝ่ามือ

โดยเฉพาะการชื่นชมความเป็นศิลปะแขนงที่ ๗ ของภาพยนตร์ ในกรณีที่ภาพยนตร์นั้นสร้างขึ้นมาเพื่อฉายในโรง และยังอาจประกอบด้วยเงื่อนไขของระบบทางเทคนิค เช่น ระบบจอกว้างแบบต่าง ๆ ระบบเสียงแบบต่าง ๆ

การชมภาพยนตร์ในโรง จึงเป็นกิจกรรมทางสังคม กล่าวคือเป็นกิจกรรมที่ผู้คนในสังคม ชุมชน หรือสาธารณชน มาชุมนุมกระทำกิจกรรมหรือมีพฤติกรรมที่ต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องอย่างเดียวกัน ซึ่งกิจกรรมการไปชมภาพยนตร์ที่โรงนี้ เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ทั่วโลก ตั้งแต่เมื่อร้อยปีมาแล้ว และกลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิต

การไปชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์เพื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในระบบโรงเรียนนี้ ยังต่างจากการจัดฉายภาพยนตร์ให้นักเรียนดูในห้องเรียนหรือในโรงเรียน ซึ่งกรณีนั้นเป็นการใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนในฐานะสื่อทัศนวัสดุอย่างหนึ่ง

หอภาพยนตร์ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกล้วนมีโครงการสนับสนุนการศึกษาภาพยนตร์และการใช้ภาพยนตร์เพื่อการศึกษา ซึ่งมีหลากหลายแบบหลายวิธี แต่ได้พบว่าวิธีของหอภาพยนตร์แห่งประเทศสวีเดน ซึ่งจัดกิจกรรมฉายภาพยนตร์ให้โรงเรียนนำนักเรียนมาชม ประสบความสำเร็จ จนพัฒนาเป็นหลักสูตรระดับชาติ บรรจุอยู่ในแผนการศึกษาของประเทศ เป็นแบบที่ใช้กับโรงเรียนภาคบังคับ ได้รับความร่วมมือจากโรงภาพยนตร์ในท้องถิ่นทั่วประเทศ และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการ หอภาพยนตร์ฯ ได้ศึกษาเรื่องนี้จากเอกสารของสถาบันหนังสวีเดน ชื่อ Film for joy and learning. Film Education in Sweden และได้ขออนุญาตแปลและตีพิมพ์เป็นหนังสือเล่มเล็กฉบับภาษาไทย เพื่อเผยแพร่เมื่อปี ๒๕๕๖ โดยหวังว่าจะเผยแพร่หลักคิดในเรื่องนี้ไปสู่ผู้คนในวงการการศึกษาไทย และใช้โครงการโรงหนังโรงเรียน ที่โรงหนังศรีศาลายาเป็นต้นแบบ คือ ศรีศาลายาโมเดล

หลักสูตร ภาพยนตร์การศึกษาของสวีเดน ยังให้ความสำคัญกับการให้เด็กนักเรียนสร้างหนังได้เองด้วย เพราะเห็นว่า การสร้างหนัง เป็นกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างดีเยี่ยม เนื่องจากการที่เราจะสร้างหนังให้คนอื่นชม เราจะต้องศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล และคิดแล้วคิดอีก ว่าเราจะเล่าอะไรอย่างไรเพื่ออะไร การลงมือทำเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการรู้จักสื่อ นั้น ทำนองเดียวกับการเรียนภาษา ที่ว่า เพื่อให้อ่านออกเขียนได้ ภาพยนตร์เพื่อการศึกษา ก็คือ การเรียนรู้

ภาพยนตร์เพื่อความเพลิดเพลินและการเรียนรู้

ภาพยนตร์การศึกษาในสวีเดน

ภาพยนตร์ เพื่อให้ดูออกทำได้

กิจกรรมการสร้างหนัง เพื่อให้เด็กนักเรียน ดูออกทำได้ นี้ เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่หอภาพยนตร์มีแผนการริเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๕๘ นี้

ปัจจุบันหอภาพยนตร์ฯ ดำเนินโครงการโรงหนังโรงเรียน ต่อเนื่องมาได้ ๔ ปีแล้ว มีโรงเรียนในระบบการศึกษาภาคบังคับเข้าร่วมโครงการ ๑๘๖ โรง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดใกล้เคียง มีจำนวนนักเรียนเข้าร่วมโครงการประมาณ ๔๐,๔๕๐ คน ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียนจนถึงมัธยมปลาย

ปี ๒๕๕๘ หอภาพยนตร์ได้รับงบประมาณจัดซื้อโรงภาพยนตร์เคลื่อนที่ได้ หรือ รถโรงหนัง (cine-mobile) เป็นโรงหนังสำเร็จรูปที่ติดล้อลากจูงโดยหัวรถบรรทุก เมื่อจอดที่ใด สามารถเปิดเป็นโรงหนังขนาด ๑๐๐ ที่นั่ง ในรูปแบบโรงหนังทันสมัย ระดับเดียวกับโรงหนังชั้นนำของโลก หอ

ภาพยนตร์จะนำโรงหนังนี้ไปจัดฉายภาพยนตร์ในโครงการโรงหนังโรงเรียนตามโรงเรียนหรือพื้นที่ใกล้โรงเรียนทั่วประเทศ โดยเฉพาะโรงเรียนที่ห่างไกลจากโรงภาพยนตร์ เพื่อให้นักเรียนในพื้นที่ที่ไม่มีโอกาสชมภาพยนตร์ในโรงได้รับโอกาส และเพื่อสานิตกิจกรรมโรงหนังโรงเรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูและผู้บริหารการศึกษาภาคบังคับในท้องถิ่นต่าง ๆ เกิดความคิดในการดำเนินการขึ้นเองบ้าง

► วัตถุประสงค์โครงการ

๑. เพื่อบ่มเพาะวิถีชีวิตแห่งการไปชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ ในฐานะกิจกรรมทางสังคม
๒. เพื่อบ่มเพาะพฤติกรรมการดูภาพยนตร์ที่นอกเหนือจากเพื่อความบันเทิงในเบื้องต้นไปสู่การชมภาพยนตร์เพื่อการเรียนรู้ให้เกิดปัญญา
๓. เพื่อสร้างต้นแบบของหลักสูตรโรงหนังโรงเรียน ให้องค์กรการศึกษาในระบบโรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้

► กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนและครู ในระดับปฐมวัย (อนุบาล) ระดับประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ และระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ ในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงภาพยนตร์ศรีศาลายา หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) และในเขตพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง รวมไปถึงสามารถขยายผลการดำเนินโครงการโรงหนังโรงเรียนไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศในอนาคต

► ผลสูงสุดที่คาดว่าจะได้รับ

เกิดวัฒนธรรมการชมภาพยนตร์อย่างใหม่ คือ ภาพยนตร์ยังให้เกิด
ปัญญา ขึ้นในเด็กนักเรียนในประเทศไทย และขยายสู่สังคมไทยในอนาคต

คู่มือ
โรงเรียน
โรงเรียน

► ขั้นตอนเตรียมงานกิจกรรม

๑. คัดเลือกภาพยนตร์สำหรับนำมาจัดฉาย ให้เหมาะกับช่วงวัยและระดับการศึกษาของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

๒. จัดทำเอกสารเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนโรงเรียน ได้แก่

- แบบตอบรับโครงการ
- ใบลงทะเบียน
- ตารางดำเนินกิจกรรมและแผนที่หอภาพยนตร์ฯ
- แบบสอบถามเพื่อใช้ในการประเมินความพึงพอใจและข้อเสนอแนะต่อโครงการ

๓. ติดต่อประสานงาน

- โรงเรียนหรือสถาบันที่พานักเรียนมาเข้าชมภาพยนตร์
- อาหารและเครื่องดื่ม

๔. จัดเตรียมอุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

- บัตรผ่านประตู
- การ์ด ๔ ช่องเพื่อกิจกรรมถาม-ตอบหลังจากชมภาพยนตร์
- ดินสอ ปากกา สี ฯลฯ
- ของที่ระลึกโครงการ เช่น แผ่นพับกาลานุกรมภาพยนตร์ สมุดดีด เสื้อยืด ฯลฯ

► ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. แนะนำตัวและสนทนาต้อนรับผู้เข้าร่วมโครงการ
๒. แนะนำหอภาพยนตร์ หน้าที่ของหอภาพยนตร์สำหรับนักเรียนที่มาครั้งแรก
๓. แนะนำโรงภาพยนตร์และบทบาทของโรงภาพยนตร์ในสังคม
๔. แนะนำมารยาทการเข้าชมภาพยนตร์ร่วมกันในโรงภาพยนตร์ เช่น ไม่ควรพูดคุยกันขณะชมภาพยนตร์ ขอความร่วมมือในการงดใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในโรงภาพยนตร์ ช่วยกันรักษาความสะอาดภายในโรงภาพยนตร์ เป็นต้น
๕. แนะนำภาพยนตร์ที่จะชมในวันนี้ ให้นักเรียนพอเข้าใจว่าเป็นภาพยนตร์ประเภทใด นักเรียนควรจะสังเกตอะไรบ้าง อาจตั้งประเด็นคำถามล่วงหน้าให้นักเรียนติดตามหาคำตอบจากภาพยนตร์

จัดฉายภาพยนตร์ ตามที่โรงเรียนได้คัดเลือกไว้

๑. นำการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากชมภาพยนตร์
๒. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ก่อนที่ชมภาพยนตร์ ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง (ประเด็นคำถามขึ้นอยู่กับเรื่องของภาพยนตร์ที่เลือกนำมาฉาย)
๓. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น ออกมาแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามหน้าเวที และนำการสนทนาให้เรียนหาข้อสรุปจากภาพยนตร์ให้ได้
๔. อาจมีการเล่นเกมตอบคำถามเกี่ยวกับหออภาพยนตร์ เช่น ตั้งคำถามจากกาลานุกรม หรือ สมุดติด เป็นต้น

๕. ก่อนจบกิจกรรมในโรงภาพยนตร์ อาจให้เรียนรู้เรื่องความเป็นระเบียบของการเข้าออกจากโรงภาพยนตร์หรือสถานที่สาธารณะอื่น ๆ ที่มีคนหมู่มาก อธิบายประตูทางเข้าออกของโรงภาพยนตร์ให้นักเรียนช่วยกันคิดหาวิธีร่วมกันในการเดินออกนอกโรงภาพยนตร์อย่างเป็นระเบียบและรวดเร็วหลังจากชมภาพยนตร์เสร็จสิ้นแล้ว

๖. แจกแบบสอบถามความคิดเห็น ความพึงพอใจ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการดำเนินโครงการโรงหนังโรงเรียนของคุณครู

► ขั้นตอนหลังดำเนินกิจกรรม

ส่งรายงานกิจกรรมประจำเดือน เช่น จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม รายชื่อโรงเรียนต่าง ๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรม รายชื่อโรงเรียนใหม่ในแต่ละเดือน และข้อปัญหาหรือสิ่งที่ต้องแก้ไขหลังจากดำเนินกิจกรรมในเดือนนั้น ๆ

► ทำไมเด็กต้องดูหนังและดูในโรงหนัง

การดูหนังเป็นกิจกรรมทางสังคม กล่าวคือ เราจะได้เรียนรู้ธรรมเนียมในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ โดยผ่านขนบการเข้าชมภาพยนตร์ เช่น การต่อคิวซื้อตั๋วหนัง การไม่พูดคุยกันเมื่อเข้าไปดูหนัง ไม่ใช่โทรศัพท์มือถือเมื่ออยู่ในโรงหนังเพราะรบกวนผู้อื่นที่เข้าร่วมดูหนังในโรงหนัง ทั้งจากเสียงพูดคุยหรือแสงจากมือถือ

การดูหนังในโรงหนังทำให้เราจดจ่ออยู่กับหนัง ความมืดทำให้เราไม่สนใจสิ่งรอบข้าง การดูหนังในโรงหนังจึงทำให้ผู้เข้าชมมีอารมณ์ร่วมและได้รับ

สารที่หนังต้องการถ่ายทอดออกมาได้ดีกว่าการดูหนังในสถานที่อื่น ๆ

นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ นอกห้องเรียน การเรียนรู้ด้วยความสนุก เพลิดเพลินทำให้เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้ได้ในภาวะที่ไม่กดดัน ไม่น่าเบื่อ ไม่จำเจ เหมือนกันการเรียนในห้องเรียน การเรียนโดยใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อในการเรียนรู้ถือเป็นทางเลือกที่ดี ที่จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กมีจินตนาการในการเรียนรู้ การใช้ความคิดวิเคราะห์เรื่องราวต่างจากภาพยนตร์ที่ตนเองได้รับชม

การดูหนัง ถือเป็นประสบการณ์ที่จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ และซึมซับการเสพงานศิลปะตั้งแต่วัยเยาว์ เพื่อเห็นคุณค่าของงานศิลป์ ที่อยู่รอบตัว เช่น การชมละครเวที การเข้าชมพิพิธภัณฑ์ การเข้าชมดนตรี คอนเสิร์ตต่าง ๆ เป็นต้น เพราะหนังสร้างมาเพื่อให้ดูบนจอใหญ่ ได้เห็นชัดเจน เต็มตา และให้เห็นรายละเอียดปลีกย่อยที่ผู้สร้างหนังถ่ายทอดผ่านเรื่องราวของหนัง

► ภาพยนตร์สำหรับนักเรียนในระดับการศึกษาต่าง ๆ

โครงการโรงหนังโรงเรียนได้คัดเลือกภาพยนตร์ให้เหมาะแก่การเรียนรู้ของนักเรียนในระดับการศึกษาต่าง ๆ โดยทางโครงการได้แบ่งโปรแกรม ภาพยนตร์ออกเป็น ๕ ช่วงระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับปฐมวัย หรือ นักเรียนในชั้นอนุบาล (อ.๑-๓) ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.๑-๓) ระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป.๔-๖) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๔-๖)

ตัวอย่าง
ภาพยนตร์
กับประเด็น
เพื่อการเรียนรู้

โปรแกรมภาพยนตร์ปฐมวัย (อนุบาล)

เด็กเล็กก่อนวัยเรียนหรือปฐมวัย ส่วนมากจะยังไม่เคยไปชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ ดังนั้นจะเป็นโอกาสได้ประสบการณ์การดูหนังในโรงเป็นครั้งแรกในชีวิต ซึ่งเด็ก ๆ มักจะตื่นตาตื่นใจ เมื่อได้เข้ามาในโรงหนังที่เขา รู้สึกว่าใหญ่โตโอโงะ ได้นั่งเก้าอี้นุ่มสบายแวดล้อมพร้อมหน้าเพื่อนนักเรียนร่วมห้องและร่วมโรงเรียน วิทยากรจะแนะนำให้เด็กนักเรียนรู้สึกคลายกังวลและค่อย ๆ แนะนำเรื่องการไปชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ เช่น มารยาทในการชมภาพยนตร์ร่วมกับคนอื่น ๆ ซึ่งมีทั้งเพื่อนที่เรารู้จักและเด็กนักเรียนต่างชั้นที่อาจแปลกหน้า เมื่อไฟแสงสว่างในโรงค่อย ๆ ดับลงและภาพยนตร์จอใหญ่ปรากฏขึ้นในความมืด เด็กเล็กบางคนอาจจะตื่นกลัว ซึ่งวิทยากรที่ดูแลต้องช่วยสังเกตเพื่อผ่อนคลายหรือช่วยคลายกังวลให้เด็ก

เนื่องจากเด็กก่อนวัยเรียน ยังไม่สามารถดูภาพยนตร์ขนาดยาวตามปกติได้ เพราะยังไม่มีสมาธิและวุฒิภาวะพอ ภาพยนตร์สำหรับเด็กนักเรียนชั้นปฐมวัย (อนุบาล) ที่โครงการเตรียมไว้ฉายให้เด็กระดับนี้ชม เป็นภาพยนตร์การ์ตูนขนาดสั้นหรือเรียกว่าหนังสั้น เรื่องละไม่เกิน ๑๐ นาที จำนวน ๖ เรื่อง คัดสรรภาพยนตร์ที่ดูสนุกสนาน เข้าใจ และให้ข้อชวนคิดชวนจดจำต่าง ๆ

เด็ก ๆ จะได้ดูหนังสลับกับการชวนพูดคุยโดยวิทยากร และการเล่นเกม เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลินไปกับการเรียนรู้

Partly Cloudy (เบบบางส่วน)

ปีที่ฉาย : ๒๕๕๒

ประเภทหนัง : แอนิเมชั่น

ผู้กำกับ : Peter Sohn

ความยาวภาพยนตร์ : ๕.๔๕ นาที

ผู้ผลิต : Pixar Animation Studios

ประเทศ : สหรัฐอเมริกา

ภาษา : ไม่มีภาษาพูด

Partly Cloudy มีเมฆบางส่วน เป็นภาพยนตร์ที่เล่าตำนานของ นกกระสา ซึ่งเล่ากันว่า นกกระสาเปรียบเสมือนเป็นบุรุษไปรษณีย์ทำหน้าที่ส่งพัสดุต่าง ๆ มายังโลกมนุษย์ โดยเฉพาะทารกหรือเด็กแรกเกิด นกกระสาคือผู้นำทารกมาเกิดในโลก แต่จะมีใครคิดหรือสงสัยอยากรู้บ้างไหมว่า เด็กทารกเหล่านี้มาจากไหน ภาพยนตร์เรื่องนี้มีคำอธิบายให้เราเห็นว่า บรรดาทารก และสัตว์ตัวน้อยหลากหลายประเภท มาจากการปั้นแต่งเป็นรูปต่าง ๆ ของก้อนเมฆบนท้องฟ้านั่นเอง ซึ่งมีทั้งเมฆสีขาวที่มักสรรค์สร้างสัตว์ที่น่ารักมากมาย เช่น เด็ก สุนัข แมว เป็นต้น และมีเมฆสีดำซึ่งมักจะสร้างสิ่งมีชีวิตที่ดุร้ายให้โลก เช่น จระเข้ ฉลาม ปลาไหลไฟฟ้า เป็นต้น นักเรียนระดับปฐมวัยจะได้เรียนรู้ความแตกต่างของเมฆสีขาวและดำ เรียนรู้ที่จะจินตนาการให้เกิดอะไรต่าง ๆ ได้อย่างไร สามารถจดจำแยกแยะสัตว์ที่น่ารักและดุร้ายได้ และสามารถบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็นก่อนฝนตกหรือฟ้าผ่าได้อีกด้วย

Don't go (อย่าไป)

ปีที่ฉาย : ๒๕๕๓

ประเภทหนัง : แอนิเมชั่น

ผู้กำกับ : Turgut Akaçik

ความยาวภาพยนตร์ : ๓.๕๐ นาที

ผู้ผลิต : Anima – Istanbul

ประเทศ : ตุรกี

ภาษา : ไม่มีภาษาพูด

Don't go อย่าไป ภาพยนตร์สั้นเรื่องนี้ได้รับรางวัลในการประกวดภาพยนตร์สั้น Annecy 2010 Animation Film Festival Special Distinction Award and Junior Jury Award มีเนื้อหาเกี่ยวกับแมวน้อยสีดำที่มักจะชอบวิ่งเล่นคนเดียวอยู่ตัวเดียว โดยผู้กำกับเรื่องนี้จินตนาการว่า แมวน้อยอาจจะมีเพื่อนเล่นโดยที่คนเลี้ยงอาจจะมองไม่เห็น เขาจึงจินตนาการตัวการ์ตูนที่ชอบมาเล่นหรือชอบมาแกล้งแมวตัวนี้ ให้มีลักษณะเป็นตัวการ์ตูนจอมกวน สีส้มพุง มีตาเดี่ยวกลมโต มีหูยาวเหมือนกระต่าย วิ่งไปวิ่งมาแกล้งแมวตัวน้อยสีดำตลอดเวลา เด็กนักเรียนจะได้เรียนรู้พฤติกรรมของสัตว์เลี้ยง ได้สังเกตลักษณะ สี ท่าทางของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายในภาพยนตร์ เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้เรื่องความเป็นอกเห็นใจ หรือความน่าสงสารที่แมวน้อยนั้นถูกเข้าเหย้าแหย่กลั่นแกล้ง

Ormie (ออมมี)

ปีที่ฉาย : ๒๕๕๓

ประเภทหนัง : แอนิเมชัน

ผู้กำกับ : Rob Silvestri

ความยาวภาพยนตร์ : ๕ นาที

ผู้ผลิต : Starz Animation

ประเทศ : แคนาดา

ภาษา : ไม่มีภาษาพูด

Ormie ออมมี เป็นเรื่องของเจ้า ออมมี หมูน้อยสีชมพู ซึ่งวันหนึ่งมันเหลือบไปเห็นโหลใส่ขนมคุกกี้ที่น่ากินใบหนึ่งตั้งอยู่บนหลังตู้เย็น ออมมีรู้สึกอยากกินคุกกี้ชิ้นนั้นมา มันจึงพยายามทำทุกวิถีทางที่จะได้กินคุกกี้ที่อยู่ในโหล แก้วนั้น เด็กนักเรียนจะได้เห็นและเอาใจช่วยลุ้นกับความพยายามอย่างไม่ยอมแพ้ของเจ้าหมูน้อยซึ่งแสนตลกและสนุกสนานยิ่ง

Mobile (โมบาย)

ปีที่ฉาย : ๒๕๕๓

ประเภทหนัง : แอนิเมชั่น

ผู้กำกับ : Verena Fels

ความยาวภาพยนตร์ : ๗ นาที

ผู้ผลิต : Filmakademie

Baden-Württemberg

ประเทศ : เยอรมนี

ภาษา : ไม่มีภาษาพูด

อนูบาล

Mobile โมบาย มีเนื้อเรื่องที่เล่าถึงโมบายตุ๊กตาผ้ารูปลัศตร์ต่าง ๆ หลากสี ซึ่งต้องมาแขวนรวมกันบนโมบายอันหนึ่ง ด้านหนึ่งของแขนโมบายแขวนด้วยแม่ว้าวสีแดงตัวใหญ่ ส่วนอีกด้านแขวนด้วยสัตว์ตัวอื่น ๆ ได้แก่ สุนัข ไก่ แพะ หมู และหนู และไม่มีสัตว์ตัวไหนอยากจะไปเป็นเพื่อนหรือเข้าไปแขวนอยู่ฝั่งเดียวกับแม่ว้าวเลย แต่แม่ว้าวกลับอยากเป็นเพื่อนกับทุก ๆ คนจึงพยายามที่จะพาตัวเองเข้าไปยังโมบายอีกด้านหนึ่ง ทำให้โมบายเริ่มไม่สมดุลเอียง แกว่งไปมา เด็กนักเรียนจะได้เรียนรู้สัตว์ประเภทต่าง ๆ และเรียนรู้หลักวิทยาศาสตร์เรื่องความสมดุล

For the birds (แต่เหล่าสกุณา)

ปีฉาย : ๒๕๔๓

ประเภทหนัง : แอนิเมชั่น

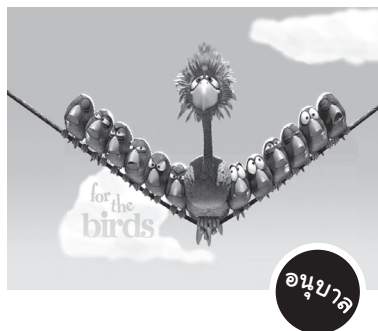
ผู้กำกับ : Ralph Eggleston

ความยาวภาพยนตร์ : ๓.๒๗ นาที

ผู้ผลิต : Pixar Animation Studios

ประเทศ : สหรัฐอเมริกา

ภาษา : ไม่มีภาษาพูด

For the birds แต่เหล่าสกุณา ภาพยนตร์กล่าวถึงนกตัวเล็กตัวหนึ่งบินมาเกาะสายโทรศัพท์ หลังจากนั้นก็มีนกอีกตัวมาเกาะสายเช่นเดียวกันทำให้นกสองตัวเริ่มไม่พอใจและเริ่มทะเลาะกัน และในที่สุดก็มีนกตัวเล็ก ๆ มาเกาะบนสายโทรศัพท์เต็มไปหมด ในขณะที่นกแต่ละตัวบ้างก็กำลังคุยกัน มีนกตัวใหญ่ตัวหนึ่งบินมาเกาะที่ต้นเสาโทรศัพท์ นกทุกตัวหยุดพูดคุยและมองไปที่นกตัวใหญ่นั้น ต่อมานกตัวใหญ่นั้นจึงบินมาเกาะสายโทรศัพท์สายเดียวกับที่ฝูงนกตัวเล็ก ๆ นกเหล่านั้นไม่พอใจ บางตัวจิกขานนกตัวใหญ่เพื่อต่อต้านไม่ให้เกาะ เนื่องจากนกตัวใหญ่น้ำหนักมากทำให้สายไฟที่เกาะอยู่นั้นหย่อนตัวลง เมื่อขานนกตัวใหญ่หลุดออกจากสายที่เกาะเอาไว้ ทำให้สายโทรศัพท์ติดตัวขึ้น นกตัวเล็กทั้งฝูงถูกดีดลอยไปจนชนหลอดรั้วทั้งหมด เด็กนักเรียนจะได้เรียนรู้ความแตกต่างของลักษณะนิสัยของนกตัวต่าง ๆ ว่าเป็นเช่นใด ได้เรียนรู้ว่าการอยู่ร่วมกันจะต้องทำอะไรบ้าง ผลเสียจากการกลั่นแกล้งเพื่อน เป็นอย่างไร

Kungfu Bunny (กระต่ายกังฟู)

ปีที่ฉาย : ๒๕๕๒

ประเภทหนัง : แอนิเมชั่น

ผู้กำกับ : Zhiyong Li

ความยาวภาพยนตร์ : ๖ นาที

ผู้ผลิต : Communication University
of China

ประเทศ : จีน

ภาษา : ไม่มีภาษาพูด

Kungfu Bunny กระต่ายกังฟู เป็น เรื่องราวเกิดขึ้นบนโต๊ะทำงานของชายหนุ่มคนหนึ่ง เมื่อสุนัขตัวหนึ่งสู้กระต่ายนักกังฟูไม่ได้ ชายหนุ่มได้เสียมสอนให้มันฝึกวิชากังฟูเพื่อไปต่อสู้กับกระต่ายที่เป็นคู่ปรับกันมาก่อน สุนัขถูกฝึกจนแข็งแกร่งขึ้น จึงไปรังแกกระต่ายที่เก่งกาจเรื่องกังฟู ทั้งคู่ต่อสู้กันไปมาด้วยกระบวนท่าแบบกังฟู จนในที่สุดสุนัขก็แพ้ทางให้กระต่าย เด็กนักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการต่อสู้ของจีนที่เรียกว่ากังฟู ได้เรียนรู้ว่าควรใช้ความสามารถที่มีนั้นในการป้องกันตัวมากกว่าไปรังแกผู้อื่น และอาจจะลองคิดวิเคราะห์ดูว่าทำไมสุนัขจึงแพ้กระต่าย

► สิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการชมภาพยนตร์

ภาพยนตร์สั้นทั้ง ๖ เรื่องนี้เป็นตัวอย่างภาพยนตร์แอนิเมชันสั้นจาก ๕ ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ตุรกี แคนาดา เยอรมนี และจีน ที่จะสื่อสารผ่านตัวละครต่าง ๆ โดยไม่มีบทสนทนา แต่เน้นการสื่อสารโดยใช้วจนภาษา หรือภาษาที่ไม่พูด เช่น สีหน้า ท่าทาง สีของตัวละคร และใช้เสียงเพลงประกอบ เด็กนักเรียนจะได้เรียนรู้ลักษณะของตัวละครซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่มีสีสันและอุปนิสัยที่แตกต่างกันไป รวมถึงบทสรุปของภาพยนตร์แต่ละเรื่องจะให้ข้อคิดที่แตกต่างกัน

► ประเด็นที่นำมาพูดคุย

๑. สิ่งที่ได้แก่นักเรียนได้พบเห็นในภาพยนตร์แต่ละเรื่อง
๒. สัตว์แต่ละประเภทที่พบเห็นในภาพยนตร์
๓. สีต่าง ๆ ที่พบในภาพยนตร์
๔. สามารถเปรียบเทียบสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวันกับสิ่งที่ได้รับจากการชมภาพยนตร์
๕. บทสรุปของภาพยนตร์สั้นแต่ละเรื่อง

► ประเด็นคำถาม

๑. เห็นอะไรบ้างในภาพยนตร์เรื่องนี้
๒. มีสัตว์ชนิดใดบ้าง มีหน้าตาเป็นอย่างไรบ้าง

๓. สัตว์แต่ละชนิดมีสีอะไรบ้าง
๔. ตอนจบของเรื่องเป็นอย่างไร
๕. ชอบภาพยนตร์เรื่องไหนมากที่สุด เพราะอะไร

► กิจกรรม

สำหรับเด็กนักเรียนระดับปฐมวัย ส่วนใหญ่จะเน้นกิจกรรมการถาม-ตอบด้วยประเด็นคำถามง่าย ๆ จากสิ่งที่ได้รับชมภาพยนตร์แต่ละเรื่อง เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วม กระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออกในการตอบคำถาม ทั้งจากการตอบคำถามจากที่นั่งหรือเดินออกมาเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเวที ทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานและได้รับความรู้ระหว่างรับชมภาพยนตร์ กระตุ้นให้เด็กมีสมาธิจดจำสิ่งที่ได้รับชมจากภาพยนตร์

► ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. นักเรียนได้ฝึกฝนการเป็นคนช่างสังเกต และจดจำ
๒. นักเรียนได้ฝึกฝนการสรุปเรื่องราวใจความสำคัญ
๓. นักเรียนกล้าแสดงออกถึงความถึงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ และความคิดเห็นของตัวเอง และฝึกการรับฟังความเห็นของคนอื่นด้วยในเวลาเดียวกัน (เช่น ถามว่าเพื่อนที่เพิ่งแสดงความเห็นจบลงไปเขาว่าอย่างไร?)

► ปัญหาที่พบและวิธีแก้ไข

๑ นักเรียนบางคนอาจจะไม่เคยชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์มาก่อน เนื่องจากเป็นนักเรียนในระดับปฐมวัย อาจมีความตื่นเต้นและไม่เคยชินกับการนั่งเก้าอี้ภายในโรงภาพยนตร์

วิธีแก้ไข คือ ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องแนะนำวิธีการเข้าใช้โรงภาพยนตร์ที่ถูกต้อง อธิบายบรรยากาศในโรงภาพยนตร์ซึ่งแสงไฟจะดับลงหากมีการฉายภาพยนตร์ สร้างประสบการณ์ในโรงภาพยนตร์ที่ดีให้แก่เด็กนักเรียน ทำให้เด็กไม่เกิดความตื่นกลัว เช่น การใช้เก้าอี้โรงภาพยนตร์ มารยาทในการเข้าชมโรงภาพยนตร์ร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ

๑ นักเรียนบางคนอาจจะไม่กล้าตอบคำถาม เนื่องจากกลัวตอบคำถามผิด

วิธีแก้ไข คือ ต้องพยายามกระตุ้นให้เด็กนักเรียนกล้าร่วมกิจกรรม ไม่นั่นว่าคำตอบนั้นถูกต้องหรือไม่ หากตอบไม่ถูกต้องในคราวแรก ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องคอยอธิบายถึงคำตอบที่ถูกต้องในภายหลัง เพื่อเน้นการเรียนรู้ที่สนุกสนานมากกว่าเน้นการตอบถูกหรือผิดแต่เพียงอย่างเดียว

โปรแกรมภาพยนตร์ สำหรับประถมศึกษาตอนต้นขึ้นไป

My Neighbor Totoro (โทโทโร่เพื่อนบ้านขงจัน)

ชื่อเมื่อฉายในประเทศไทย :

โทโทโร่ เพื่อนรัก

ปีที่ฉาย : ๒๕๓๑

ประเภทหนัง : แอนิเมชั่น

ผู้กำกับ : ฮายาโอะ มิยาซากิ

(Hayao Miyazaki)

ความยาวภาพยนตร์ : ๘๓ นาที

ผู้ผลิต : Ghibli Studio

ภาษา : ภาษาญี่ปุ่น คำบรรยายไทย หรือ พากย์ไทย

เป็นภาพยนตร์ที่ถ่ายทอดเรื่องราวมิตรภาพระหว่างโทโทโร่ ผีผู้ดูแลป่าและเด็กหญิง ๒ พี่น้อง คือ ซัทสึกิ พี่สาว และเมย์ น้องสาว ครอบครัวของเด็กหญิงทั้งสอง ซึ่งมีพ่อและแม่เพิ่งย้ายบ้านจากโตเกียวมาอยู่บ้านใหม่ในเมืองเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในชนบท ซึ่งอยู่ใกล้กับโรงพยาบาลที่แม่ของเด็กทั้งสองต้องพักรักษาตัวอยู่ บ้านที่เด็กหญิงย้ายมาอยู่นั้น เป็นบ้านไม้สองชั้นค่อนข้าง

เก่าที่แวดล้อมไปด้วยธรรมชาติเขียวขจี ท้องทุ่งกว้างและต้นไม้ใหญ่มากมาย วันหนึ่งขณะที่พ่อกำลังเตรียมการสอนที่มหาวิทยาลัย ชัทสีกีพี่สาวของเมย์ไปโรงเรียน เมย์จึงเล่นอยู่คนเดียวตามลำพังที่บ้านและได้พบกับภูติหรือผีรักษาป่าตัวน้อยที่กำลังถือลูกธนูไค้เดินออกจากบ้านของเมย์โดยบังเอิญ เธอเดินตามผีดูแลป่าตัวเล็ก ๆ เพื่อตามเก็บลูกธนูไค้ที่พวกเขาทำตกเอาไว้โดยที่ผีน้อยทั้งสองไม่รู้ตัวว่าเมย์นั้นมองเห็น จนกระทั่งพบว่าเมย์กำลังเดินตามพวกเขาอย่างตั้งใจ ทำให้ผีตัวน้อยวิ่งหนีเข้าอุโมงค์ต้นไม้ เมย์วิ่งตามไปจนทำให้ตกลงไปในอุโมงค์ต้นไม้และได้พบกับผีผู้ดูแลป่า หรือโทโทโร่ที่กำลังนอนอยู่ในโพรงไม้ใหญ่ เมย์หายเข้าไปในโพรงไม้นั้นอยู่นานจนเผลอหลับไป เมย์หายไบนานจนพ่อและชัทสีกีได้ช่วยกันตามหารอบ ๆ บ้าน จนพบว่าเธอกำลังนอนหลับอยู่ในอุโมงค์ต้นไม้ใกล้ ๆ บ้านนั่นเอง

หลังจากที่เมย์ได้พบกับโทโทโร่ในวันนั้น เธอพยายามเล่าให้พ่อและพี่สาวฟังว่าเธอได้พบกับโทโทโร่ ซึ่งเป็นสัตว์ขนปุยตัวใหญ่ยักษ์ที่อาศัยอยู่ในต้นไม้ใหญ่ ทำให้พ่อของเธอคิดว่าเมย์น่าจะได้พบกับผีผู้ดูแลป่าไม้ ซึ่งเป็นความเชื่อของชาวญี่ปุ่น (ในภาพยนตร์) ซึ่งคนที่จะพบผีผู้ดูแลป่าได้ส่วนใหญ่จะเป็นเด็ก ๆ

ในวันหนึ่งฝนตกลงมาอย่างหนัก ชัทสีกีและน้องสาวจึงพากันนำร่มไปรอพ่อกลับจากมหาวิทยาลัยที่ป้ายรถทางเข้าหมู่บ้าน ชัทสีกีรอนานจนน้องสาวเริ่มง่วง เธอจึงให้น้องพี่หลังนอน ในระหว่างที่รอรถโดยสารของพ่อ ชัทสีกีได้พบกับโทโทโร่ที่เดินออกมาจากป่า เมื่อชัทสีกีได้เห็นโทโทโร่จึงมาร่วมเพื่อให้กันฝน และโทโทโร่จึงมอบถุงที่บรรจุด้วยลูกธนูไค้เป็นการตอบแทนแก่ชัทสีกีก่อนที่เขาจะนั่งรถเมล์จากไป หลังจากนั้นรถโดยสารของพ่อก็จอดลงที่ป้ายรถพอดิ จากเหตุการณ์ที่ได้พบกับโทโทโร่เธอและน้องสาวรู้ดีใจมาก จึง

เล่าเรื่องทั้งให้พ่อฟัง

จากการพบกันโดยบังเอิญก่อเกิดเป็นมิตรภาพที่ดีต่อกัน จนวันหนึ่งในขณะที่พ่อไปทำงานที่มหาวิทยาลัย ชัทสีกิได้รับข่าวร้ายเรื่องแม่จากโรงพยาบาล ทำให้เกิดความกังวลใจ เป็นเหตุให้ชัทสีกิพี่สาวคิดว่าเมย์น้องสาว และด้วยความเป็นห่วงแม่ เมย์จึงตัดสินใจไปหาแม่เพียงลำพังและหลงทางในที่สุดสุดท้ายชัทสีกิจึงออกตามหาเมย์ด้วยความช่วยเหลือจากคนในหมู่บ้าน และไปขอความช่วยเหลือจากโทโทโร่ให้ช่วยตามหาน้องสาว ทำให้โทโทโร่ نارธแมวให้ชัทสีกินั่งไปตามหาน้องสาวจนพบกันและพาไปเยี่ยมแม่ที่โรงพยาบาลได้ในที่สุด

► สิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการชมภาพยนตร์

นักเรียนจะได้ซึมซับบรรยากาศ วิถีชีวิตชนบท และความเชื่อดั้งเดิมของคนในประเทศญี่ปุ่นผ่านการชมภาพยนตร์เรื่องโทโทโร่ เพื่อนรัก ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่แสดงให้เห็นถึงประเทศญี่ปุ่นชนบทเมื่อหลายสิบปีก่อน ที่ได้แฝงแนวคิดให้เด็กนักเรียนได้รู้จักถึงความสำคัญของครอบครัว ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว และระหว่างคนในชุมชน การอดกลั้น การให้อภัย การขอโทษ รวมถึงกระตุ้นให้เกิดความรักต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

► ประเด็นที่น่าสนใจ

๑. บรรยายากาตวิชีวิต ครอบครัวและชุมชนของชาวญี่ปุ่นชนบทที่เห็นได้จากภาพยนตร์

๒. สิ่งที่แสดงถึงวัฒนธรรมญี่ปุ่นในภาพยนตร์ เช่น ภาษา เครื่องแต่งกาย อาหาร การดำรงชีวิต ความเชื่อเรื่องภูติ ผี วิญญาณในสังคมญี่ปุ่น เป็นต้น

๓. ความคล้ายและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยและญี่ปุ่น

๔. ได้เรียนรู้แง่คิดต่าง ๆ ที่แฝงไว้ในภาพยนตร์เพื่อให้เด็กได้รู้จักถึงความรับผิดชอบ ความขยันขันแข็ง การช่วยเหลือตัวเอง และการส่งเสริมให้รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพยนตร์เรื่องนี้แสดงให้เห็นภาพบรรยากาศความอบอุ่นของครอบครัวที่แสดงถึงความรักและการดูแลซึ่งกันและกัน แม้ว่าซัทสึกิจะเป็นเด็กที่ยังอยู่ในวัยเรียน เธอยังไม่โตมากพอที่จะออกไปทำงานช่วยเหลือครอบครัว แต่ซัทสึกิถูกเลี้ยงดูให้มีหน้าที่รับผิดชอบในฐานะพี่สาวในยามที่คุณแม่ต้องนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล และคุณพ่อต้องออกทำงานนอกบ้าน เช่น ทำอาหาร ทำงานบ้าน เป็นต้น เธอจึงเป็นเด็กที่จำเป็นต้องแบกรับความรับผิดชอบสูงและเป็นผู้ใหญ่เกินตัว และการที่ต้องดูแลน้องเล็กแทนพ่อและแม่ทำให้สองพี่น้องมีความสนิทสนมกันมาก

นอกจากนี้เนื้อหาของภาพยนตร์เรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นถึงบรรยากาศของหมู่บ้านแถบชนเมือง ที่เต็มไปด้วยทุ่งนา ต้นไม้ และลำธาร มีวิถีชีวิตแบบชาวชนบทของประเทศญี่ปุ่น ผู้คนส่วนใหญ่ดำรงชีวิตด้วยการทำเกษตรกรรม

อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันซึ่งมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บ้านของซัทสึกิ และเมย์ได้รับความช่วยเหลืออยู่เสมอ โดยเฉพาะคุณยายเพื่อนบ้านที่มัก ช่วยดูแลในช่วงที่คุณพ่อของเด็กทั้งสองไปทำงานที่มหาวิทยาลัย เช่น ช่วยเก็บ กวาดบ้าน หุงข้าว เก็บผ้า หรือแม้แต่พาเด็ก ๆ ไปเล่นที่สวนของเธอ เพื่อให้ เด็กทั้งสองคลายความเหงาจากการอยู่ห่างแม่ที่ยังนอนรักษาตัวอยู่ที่โรง- พยาบาลรวมไปถึงตอนที่เมย์หายตัวไป คุณยายและชาวบ้านได้มารวมตัวกัน เพื่อค้นหาเมย์ แสดงให้เห็นถึงความรักและเอื้ออาทรต่อกันในชุมชนชนบทของ ญี่ปุ่น (ในภาพยนตร์) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับสังคมที่พึ่งพาอาศัยกันของ ประเทศไทย

โทโทโร่เพื่อนรัก มีการนำเสนอที่แฝงไปด้วยวัฒนธรรมญี่ปุ่นแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความคิดต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของชาวญี่ปุ่น เช่น

ภาษา ที่อยู่อาศัย การรับประทานอาหาร การดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับ
ธรรมชาติ หรือความเชื่อเกี่ยวกับภูติผีวิญญาณ เป็นต้น

ประเทศญี่ปุ่นมีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง ภาษาญี่ปุ่น
จึงเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และมีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น ไม่ว่าจะ
จะเป็นเครื่องแต่งกายแบบญี่ปุ่น อาหารญี่ปุ่น แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับ
สิ่งแวดล้อม หรือแนวความคิดทางศาสนาหรือลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็น
พื้นฐานความเชื่อดั้งเดิมจนกลายเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลมา
จากศาสนาชินโต ศาสนาพุทธ และความเชื่อในลัทธิขงจื้อ

นักเรียนจะได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นผ่าน
การชมภาพยนตร์ สามารถอธิบายจากสิ่งที่พบเห็น เปรียบเทียบความเหมือน
และความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและญี่ปุ่นได้ เช่น ชาวญี่ปุ่นใช้
ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสาร นักเรียนจะได้เห็นซัทสึกิเขียนจดหมายถึงคุณแม่
ด้วยอักษรภาษาญี่ปุ่น หรือภาพของบ้านหรือที่อยู่อาศัยของชาวญี่ปุ่น การ
รับประทานอาหาร รวมไปถึงเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการดำรงชีวิต อาทิ
ชาวญี่ปุ่นใช้ตะเกียบในการรับประทานอาหาร การทำข้าวกล่อง มีการแชร์อัน
ร่วมกันในอ่างอาบน้ำ การทักทายหรือแสดงการขอบคุณของชาวญี่ปุ่นใช้การ
โค้งคำนับ เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันวัฒนธรรมของญี่ปุ่นก็มีความใกล้เคียง
กับของประเทศไทย เช่น รับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก การทำเกษตรกรรม
การร่วมแรงร่วมใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปันกันในชุมชน เป็นต้น

จากพื้นฐานความเชื่อดั้งเดิมที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาชินโต ศาสนา
พุทธนิกายเซน และลัทธิขงจื้อ จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้สื่อให้เห็นถึงความ
สัมพันธ์ระหว่างคนและธรรมชาติ บรรยากาศที่สวยงามของบ้านเมืองชนบท
ของญี่ปุ่นที่แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ใหญ่ ไร่ นา ผู้คนต่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกับ

ธรรมชาติ มีผีผู้ดูแลป่าไม้ที่น่ารักอย่างโทโทโร่ ซึ่งแฝงแนวความคิดให้เด็ก รักต้นไม้และธรรมชาติ การส่งเสริมให้คนรักธรรมชาตินั้นแสดงให้เห็นอยู่ใน หลากฉาก เช่น เมย์และซัทสึกินาลูกโอ๊คที่ได้จากโทโทโร่มาปลูกในแปลงดิน หน้าบ้าน ในความฝันนั้น โทโทโร่และภูติตัวน้อยอีกสองตัว มาช่วยทำให้ ลูกโอ๊คนั้นกลายเป็นต้นไม้ใหญ่ แผ่กิ่งก้านไปทั่วทั้งบริเวณบ้านจนร่มครึ้ม ภาพนี้แสดงให้เห็นถึงพลังของธรรมชาติ และต้องการให้เด็ก ๆ ช่วยกันดูแลรักษา ต้นไม้ ไม่ตัดไม้ทำลายป่า เมื่อผู้คนอนุรักษ์ป่าไม้หรือธรรมชาติให้สมบูรณ์ ธรรมชาติก็จะเอื้อเอื้อเพื่อความร่มเย็นกับมนุษย์เช่นเดียวกัน

► ประเด็นคำถาม

- ตัวละครสำคัญของภาพยนตร์เรื่องนี้มีใครบ้าง
- วัฒนธรรมญี่ปุ่นที่พบเห็นในภาพยนตร์มีอะไรบ้าง
- วิถีชีวิต ความคิดและการกระทำของคนญี่ปุ่นคล้ายและแตกต่างจาก ไทยมีอะไรบ้าง ทำไม ?
- ข้อคิดที่ได้จากภาพยนตร์เรื่องนี้/เรื่องนี้สอนอะไรกับเราบ้าง

► กิจกรรม

สำหรับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงวัยที่สามารถเขียน หนังสือได้บ้างแล้ว เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น จึงแบ่ง กิจกรรมออกเป็น ๒ ส่วนคือ กิจกรรมแรกเป็นการถาม-ตอบ โดยให้นักเรียน ยกมือเพื่อแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่นำมาพูดคุยหลังจากชมภาพยนตร์

ด้านหน้าเวทีกิจกรรม และกิจกรรมส่วนที่ ๒ คือ การตอบคำถามลงในการ์ด ๔ ช่อง (ดังรูปตัวอย่าง)

ชื่อ-นามสกุล		๑
ชั้น	วันที่	
โรงเรียน	เลขที่นั่ง	
๒ ตัวละครที่ชื่นชอบ	๔	
๓	๕	

My Neighbor TOTORO

ช่องที่ ๑ : ช่องสำหรับเขียนข้อมูลนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล ระดับชั้น โรงเรียน วันที่เข้าร่วมกิจกรรม และเลขที่นั่งในโรงภาพยนตร์

ช่องที่ ๒ : ตัวละครที่ชื่นชอบมากที่สุด เพราะอะไร

ช่องที่ ๓ : วัฒนธรรมญี่ปุ่นที่พบเห็นในภาพยนตร์

ช่องที่ ๔ : ข้อคิดที่ได้จากภาพยนตร์เรื่องโทโทโร่เพื่อนรัก

► ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. นักเรียนได้เห็นภาพจำลองบรรยากาศวิถีชีวิต ครอบครัวและชุมชนของชาวญี่ปุ่นชนบท

๒. นักเรียนได้รู้จักวัฒนธรรมญี่ปุ่นผ่านการชมภาพยนตร์ เช่น เช่น ภาษา เครื่องแต่งกาย อาหาร การดำรงชีวิต ความเชื่อเรื่องภูติ ผี วิญญาณในสังคมญี่ปุ่น เป็นต้น

๓. นักเรียนสามารถแยกแยะถึงความคล้ายและความต่างระหว่างวัฒนธรรมญี่ปุ่นและไทย

๔. นักเรียนได้เห็นถึงแนวคิดต่าง ๆ ที่แฝงไว้ในภาพยนตร์เพื่อให้เด็กได้รู้จักถึงความรับผิดชอบ ความขยันขันแข็ง การช่วยเหลือตัวเอง ความเห็นอกเห็นใจกัน และการส่งเสริมให้รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

► ปัญหาที่พบและวิธีแก้ไข

๑ นักเรียนบางส่วนยังไม่รู้จักประเทศญี่ปุ่น

วิธีแก้ไขปัญหาก่อนเริ่มชมภาพยนตร์ ผู้ดำเนินกิจกรรมควรให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นพอสังเขป เช่น ประเทศญี่ปุ่นตั้งอยู่ที่ใด อยู่ในทวีปใด หรือข้อมูลพื้นฐานของประเทศ เป็นต้น

๑ นักเรียนบางส่วนอาจจะยังไม่เข้าใจคำว่าวัฒนธรรม หรือไม่
สามารถบอกได้ว่าสิ่งใดคือวัฒนธรรม

วิธีแก้ไขปัญหาคือ ผู้ดำเนินกิจกรรมควรมีการอธิบายความหมายของคำ

ว่าวัฒนธรรม อย่างง่าย ๆ เพื่อปูพื้นฐานก่อนกิจกรรมถามตอบในประเด็น คำถามที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ เพื่อให้นักเรียนได้สังเกตเห็น และเพื่อเป็น แนวทางให้นักเรียนนำมาใช้ในการตอบคำถามได้ เช่น วัฒนธรรม หรือ พัฒนา แปลว่า ความก้าวหน้า เจริญงอกงาม ดีขึ้น ธรรม แปลว่า ความเป็น วัฒนธรรมจึง แปลว่า ความเป็นที่ก้าวหน้า ที่ดี ที่เจริญ อะไรก็ตามที่เป็นความเป็นไปที่ดี ที่ เจริญ ที่งาม ก็เป็นวัฒนธรรม แต่อะไรที่ก้าวหน้า ที่เจริญ แสดงว่ามันไม่ได้หยุด นิ่ง ความเป็นก็ไม่ได้อยู่นิ่ง เพราะมันตั้งอยู่บนกาลหรือเวลา หรือการเคลื่อนที่ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงไม่หยุดนิ่งตายตัว จึงเปลี่ยนแปลงได้ อะไรที่ว้าดีในอดีต อาจจะไม่ได้ดีในปัจจุบัน อะไรที่ว้าไม่ได้ดีในปัจจุบัน อาจจะดีในอนาคต

Ponyo on the Cliff by the Sea (โปเนียวบนหน้าผาริมทะเล)

ชื่อเมื่อฉายในประเทศไทย :

โปเนียว ธิดาสมุทรพญากัย

ปีที่ฉาย : ๒๕๕๑

ประเภทหนัง : แอนิเมชัน

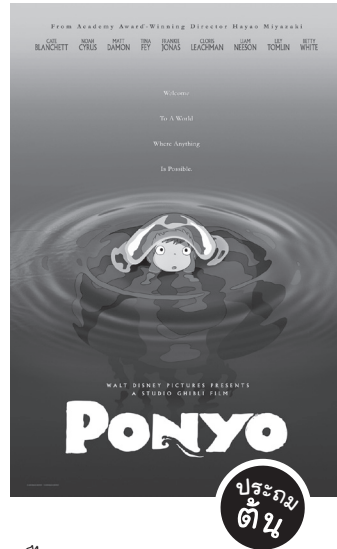
ผู้กำกับ : ฮายาโอะ มิยาซากิ

(Hayao Miyazaki)

ความยาวภาพยนตร์ : ๑๐๐ นาที

ผู้ผลิต : สตูดิโอ จิบลิ (Ghibli Studio)

ภาษา : ภาษาญี่ปุ่น คำบรรยายไทยหรือพากย์ไทย

โปเนียว ธิดาสมุทรพญากัย เป็นภาพยนตร์แอนิเมชัน มีเนื้อหาที่
เกิดขึ้นในเมืองเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในประเทศญี่ปุ่น มีเด็กชายวัย ๕ ขวบชื่อว่า
โซสุเกะ เขาอาศัยอยู่ในบ้านกับครอบครัวที่ตั้งอยู่บนหน้าผาดิตทะเล วันหนึ่ง
เขาลงไปเล่นริมทะเลและได้พบกับโปเนียว ปลาน้อยที่กำลังหมดสติอยู่ใน
โหลแก้วเก่า ๆ โซสุเกะจึงช่วยชีวิตและเลี้ยงมันไว้ในถังพลาสติก และแล้ว
ฟุจิโมโตะพ่อของโปเนียวซึ่งเคยเป็นมนุษย์แต่ไปใช้ชีวิตเป็นเจ้าสมุทรอยู่ใต้
ทะเลลึก ได้ออกตามหาโปเนียวและบังคับให้เธอกลับไปอยู่ใต้ท้องทะเลดังเดิม
ต่อมาโปเนียวได้กลายเป็นเด็กสาว เนื่องจากโปเนียวได้เสียมือโซสุเกะขณะที่
มีเลือดออกตอนที่เขาช่วยเหลือเธอจากทะเลในวันแรกที่พบกัน โปเนียวถูกพ่อ
พากลับไปยังใต้ท้องทะเล แต่เธอได้หนีกลับมายังโลกมนุษย์เพราะเธอต้องการ

เป็นมนุษย์และพบกับโชสุเกะอีกครั้ง ระหว่างที่เธอพยายามหนีกลับมาบนโลกเธอได้ทำของเหลวศักดิ์สิทธิ์ของพ่อหลุดร่วงไปในท้องทะเลจนหมดขวดของเหลวนี้นี้พ่อของโปเนียวจะใช้หยดลงทะเลเพื่อปรับสมดุลให้น้ำในท้องทะเลสะอาดและมีสัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์ ของเหลวศักดิ์สิทธิ์นี้เป็นเหตุให้น้ำทะเลยกตัวขึ้นสูงเกิดสึนามิ น้ำทะเลล้นเข้าท่วมจนเมืองเล็ก ๆ จมอยู่ใต้น้ำ

► สิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการชมภาพยนตร์

โปเนียว จิตาสมุทรพญากัย เป็นภาพยนตร์ที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ต้นเหตุของเหตุการณ์สึนามิในจินตนาการของผู้ผลิตภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่องนี้มีความแตกต่างจากสาเหตุของการเกิดสึนามิในความเป็นจริงอย่างไร และอาจคิดสืบต่อไปว่าทำไมเขาจึงจินตนาการเช่นนั้น บรรยายภาคของภาพยนตร์ส่วนใหญ่อยู่ในทะเล นักเรียนจะได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ใต้ท้องทะเล ทั้งสิ่งมีชีวิต เช่น สัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ ปะการัง และสิ่งไม่มีชีวิตที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น เรือประมง ขยะใต้ทะเล เป็นต้น และได้เห็นวิธีการดูแลช่วยเหลือกันของชาวญี่ปุ่นเมื่อเกิดพิบัติภัย เพื่อมาปรับใช้กับชีวิตประจำวัน และการเล่าเรื่องผ่านบุคลากรฐานโวหารได้ เช่น การให้คลื่นสึนามิมีลักษณะคล้ายหมูปลากำลังแหวกว่ายในท้องทะเล เป็นต้น

► ประเด็นที่นำมาพูดคุย

๑. ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติคืออะไร มีอะไรบ้าง
๒. สึนามิ คืออะไร

๓. การเตรียมตัวเมื่อเกิดภัยพิบัติหรือสึนามิ

๔. ภัยธรรมชาติอันเกิดจากฝีมือมนุษย์

ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

ภาพยนตร์เรื่องนี้เสนอหนึ่งในปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ได้เข้าใจถึงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นโดยปรากฏการณ์ทางธรรมชาตินี้ หมายถึง สภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และสภาวะที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อมนุษย์ ตลอดจนสรรพสิ่งต่าง ๆ บนโลก ทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ปรากฏการณ์ทางธรรมชาตินี้อาจจะมีความรุนแรงที่แตกต่างกันไป ตัวอย่างของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นประจำ มีดังนี้

น้ำท่วมหรืออุทกภัย เป็นภัยธรรมชาติที่เป็นผลจากฝนตกหนัก หรือ การเอ่อล้นของแม่น้ำสายใหญ่ ๆ ประจวบกับการหนุนของระดับน้ำทะเล ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ จึงก่อให้เกิดภาวะน้ำท่วม หรือในบางครั้ง อาจเกิดปรากฏการณ์น้ำท่วมฉับพลัน เนื่องจากพายุโซนร้อนก่อให้เกิดฝนตกหนักติดต่อกัน นอกจากปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดอุทกภัยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังพบว่ามีปัจจัยที่เกิดจากมนุษย์อีกด้วย เช่น การถมคูคลองในตัวเมืองเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ทำให้คูคลองซึ่งเคยทำหน้าที่ในการระบายน้ำตามธรรมชาติที่มีอยู่เดิมขาดหายไป หรือ การทำลายป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธาร ซึ่งสามารถช่วยชะลอการไหลของน้ำและช่วยดูดซับน้ำไว้ในดินก็ก่อให้เกิดภัยน้ำท่วมได้ เป็นต้น น้ำท่วมหรืออุทกภัยสามารถก่อให้เกิดความเสียหายแก่พืชผลไร่ นา บ้านเรือน ถนนหนทาง ธุรกิจห้างร้าน ระบบเศรษฐกิจ ทรัพย์สิน และชีวิตของผู้คนเป็นบริเวณกว้าง

ดินหรือโคลนถล่ม หรือ อาจจะเรียกว่าปฐพีภัย เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในภูมิภาคภูเขา ไหล่เขา ที่ลาดเชิงเขา ที่ตอนเชิงเขาที่มีความลาดชันสูง เพื่อเกิดฝนตกหนักติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ในเขตดังกล่าว ดินที่อยู่บนสภาพเปียกชื้นที่เกิดจากการอุ้มน้ำฝนไว้ รวมทั้งหิน เศษอินทรีย์ต่าง ๆ ที่สะสมน้ำไว้เป็นจำนวนมากจนเกิดขีดจำกัด ไม่สามารถรับ น้ำหนักไว้ได้ต่อไป ก็จะทรุดถล่มลงมา ซึ่งหากมีบ้านเรือนอยู่ตามเชิงเขา นั้น ๆ ก็จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่ชีวิตและทรัพย์สิน

ภัยแล้ง เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดจากภาวะน้ำฝนทิ้งช่วง เป็นเวลานาน ฝนไม่ตกตามฤดูกาล หรือ ตกน้อยมาก ความชื้นในอากาศน้อย อุณหภูมิของอากาศสูง ภาวะร้อนจัด ทำให้การระเหยของน้ำผิวดินสูง แล้ง น้ำแห้งขอด ดินแตกกระแหง เกิดวิกฤติการณ์น้ำขาดแคลน พืชผลการเกษตร และสัตว์ต่าง ๆ ขาดน้ำตาย นอกจากนี้อุณหภูมิที่ร้อนจัดยังอาจก่อให้เกิด ภัยแล้ง อย่างไฟป่า ในที่ต่าง ๆ อีกด้วย

ภาวะโลกร้อน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากความร้อนสูงขึ้นใน ชั้นบรรยากาศของโลก ถือเป็นภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากน้ำมือมนุษย์ ซึ่งเป็น ผู้ปล่อยก๊าซต่าง ๆ ปกคลุมผิวโลก โดยเฉพาะก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งทำ หน้าที่เสมือนเรือนกระจกที่ปิดกั้นไม่ให้ความร้อนจากพื้นผิวโลกสะท้อนผ่าน ออกไปได้ ให้ความร้อนสะสมจนอุณหภูมิของโลกสูงขึ้น ก่อให้เกิดผล กระทบต่อน้ำแข็งขั้วโลกละลาย ทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น มีพื้นที่บางส่วน ถูกน้ำท่วมมากขึ้น ภาวะโลกร้อนนี้มักจะถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าปรากฏการณ์ เรือนกระจก ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และความสมดุลทางธรรมชาติไป ทั่วโลก

ภัยจากพายุ พายุเป็นปรากฏการณ์ของภูมิอากาศบนพื้นผิวโลกใน

บริเวณความกดอากาศแปรปรวน เกิดเป็นลมที่เคลื่อนที่อย่างรวดเร็วและรุนแรง เรียกว่าพายุ ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น

พายุหมุน (Cyclone) เกิดจากศูนย์กลางความกดอากาศต่ำ ทำให้มวลอากาศจากทุกทิศทุกทางพุ่งเข้าสู่ศูนย์กลางเกิดเป็นพายุหมุน ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกัน ตามแต่ความเร็ว ถ้าความเร็วลมศูนย์กลางไม่เกิน ๖๑ กิโลเมตรต่อชั่วโมง พายุหมุนจะถูกเรียกว่าดีเปรสชัน แต่ถ้าความเร็วลมที่ศูนย์กลางอยู่ระหว่าง ๖๒ – ๑๑๗ กิโลเมตรต่อชั่วโมง จะเรียกว่า พายุโซนร้อน และพายุโซนร้อนจะมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไปตามถิ่นที่เกิดพายุ

พายุโซนร้อนที่เกิดในบริเวณทะเลจีนใต้ หรือ ด้านตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก จะเรียกว่า พายุไต้ฝุ่น

พายุโซนร้อนที่เกิดในมหาสมุทรอินเดีย อ่าวเบงกอล หรือ ทะเลอาหรับ เรียกว่า พายุไซโคลน

พายุโซนร้อนที่เกิดในทะเลแคริบเบียนในทวีปอเมริกาเหนือหรือในอ่าวเม็กซิโก เรียกว่า พายุเฮอริเคน

พายุโซนร้อนที่เกิดในทวีปออสเตรเลีย เรียกว่า พายุวิลลี-วิลลี

พายุทอร์นาโด หรือ ลมวงช้าง เป็นพายุที่เกิดในบริเวณแคบ ๆ แต่มีความรุนแรงมาก มักเกิดในเขตร้อนหรือบริเวณใกล้เคียง โดยมีลักษณะเป็นลำคล้ายวงงย้อยเป็นลำจากเมฆข้างบนลงมายังพื้นดิน ลำวงดังกล่าวมีความสูงระหว่าง ๙๐ – ๔๖๐ เมตร โดยความเร็วอาจถึง ๘๐๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง

ภัยจากแผ่นดินไหว เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดตามธรรมชาติ โดยเกิดจากภาวะเคลื่อนตัวของเปลือกโลก ซึ่งอาจเกิดจากเปลือกโลกได้รับแรงกดดันและแรงบีบโก่งตัวสูงขึ้น หรือ เกิดจากการเลื่อนหรือการหล่อมของเปลือกโลก ผลจากการเคลื่อนที่ของเปลือกโลก ทำให้เกิดปรากฏการณ์แผ่นดินไหว ขนาด

และความรุนแรงของแผ่นดินไหวสามารถวัดด้วยเครื่องมือที่เรียกว่าไซสโมกราฟ (Seismograph) โดยมีหน่วยวัดเป็นริกเตอร์ (Richter)

สึนามิ (Tsunami) คืออะไร

สึนามิ (Tsunami) เป็นคำภาษาญี่ปุ่น แปลว่า คลื่นที่ซัดเข้าท่าเรือ หรือ harbour wave สาเหตุที่เกิดส่วนใหญ่เกิดจากแผ่นดินไหวใต้มหาสมุทรที่มีระดับความรุนแรงสูง เนื่องจากการเคลื่อนตัวของเปลือกโลก ทำให้เกิดแผ่นดินไหว ภูเขาไฟใต้สมุทรระเบิด ดินถล่ม การเลื่อนไหลของชั้นตะกอนปริมาณมากในพื้นมหาสมุทร ทำให้เกิดการไหวสะเทือนกลายเป็นคลื่นยักษ์เคลื่อนตัวเข้าปะทะแผ่นดินที่เป็นเกาะแก่งชายฝั่ง ก่อให้เกิดคลื่นสูงประมาณ ๕-๑๐ เมตร มีความเร็วอย่างน้อย ๓๐๐-๔๐๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ก่อให้เกิดความสูญเสียมหาศาลทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และสภาพแวดล้อมถูกทำลายอย่างย่อยยับ ระบบนิเวศ ชายฝั่งเสียความสมดุล เช่น แนวปะการังถูกทำลาย สูญเสียพื้นที่ป่าชายเลน ภูมิทัศน์ชายฝั่งเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

ปรากฏการณ์สึนามิ เคยเกิดขึ้นในบริเวณภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย โดยมีสาเหตุหลักมาจากเกิดแผ่นดินไหวขนาด ๙.๓ ริกเตอร์ ซึ่งมีจุดศูนย์กลางแผ่นดินไหวอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย ทางชายฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนนับแสน ประชาชนได้รับบาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหาย ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะบริเวณชายฝั่งทะเลของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง เอเชียใต้ ที่มีพื้นที่ติดต่อกับมหาสมุทรอินเดียที่เป็นศูนย์กลางแผ่นดินไหวในครั้งนั้น ซึ่งรวมไปถึงจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยด้วย ได้แก่ พังงา กระบี่ ภูเก็ต

สตูล ระนอง และตรัง

ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติอย่างสึนามิ แม้มีสาเหตุหลัก ๆ มาจาก แผ่นดินไหวอย่างรุนแรงที่มีศูนย์กลางบริเวณใต้ท้องพื้นมหาสมุทร แต่ในบางกรณีพบว่าสึนามิอาจเกิดขึ้นด้วยสาเหตุอื่น โดยสามารถแบ่งการเกิดปรากฏการณ์สึนามิได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ คลื่นสึนามิจากแผ่นดินไหว (seismic tsunami) และคลื่นสึนามิไร้แผ่นดินไหว (non - seismic tsunami) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก. คลื่นสึนามิจากแผ่นดินไหว

สึนามิ มักเกิดขึ้นหลังจากเกิดแผ่นดินไหวในระดับรุนแรงมีศูนย์กลาง อยู่บริเวณใต้ท้องพื้นมหาสมุทรหรือบริเวณที่ใกล้กับชายฝั่งทะเล ประมาณ ๘.๐ ตามมาตราริกเตอร์ขึ้นไป ซึ่งการเกิดแผ่นดินไหวนี้มีสาเหตุมาจากแผ่นเปลือกโลกมีการเคลื่อนตัว โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นแนวรอยต่อของแผ่นเปลือกโลก พบว่ามักเกิดแผ่นดินไหวบ่อยครั้ง บริเวณที่เกิดปรากฏการณ์สึนามิบ่อยครั้ง ได้แก่ ในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเป็นมหาสมุทรใหญ่ที่สุดของโลก มีผิวน้ำกว้างขวาง ทำให้เมื่อเกิดแผ่นดินไหวใต้ท้องพื้นมหาสมุทรแห่งนี้ ก็ส่งผลให้เกิดคลื่น ขนาดใหญ่กระจายตัวกินอาณาเขตออกไปหลายพันกิโลเมตร เช่น การเกิดแผ่นดินไหวใกล้ชายฝั่งทางตะวันตกของทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้ แต่คลื่นขนาดใหญ่จากปรากฏการณ์สึนามิได้กระจายตัวไปถึงพื้นที่หมู่เกาะฮาวาย ซึ่งอยู่บริเวณกลางมหาสมุทรแปซิฟิก หรือสามารถส่งผลกระทบไปถึงประเทศ ญี่ปุ่นที่ตั้งอยู่อีกฝั่งหนึ่งของมหาสมุทรในทวีปเอเชีย

ข. คลื่นสึนามิไร้แผ่นดินไหว

ปรากฏการณ์คลื่นสึนามิ ในบางครั้งอาจไม่ได้เกิดมาจากแผ่นดินไหว เพียงอย่างเดียว แต่ยังพบว่าเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ ได้อีกด้วย ได้แก่ เกิดจาก

ปรากฏการณ์ธรรมชาติอื่น คือ การเกิดแผ่นดินขนาดใหญ่ถล่มใกล้ชายฝั่งทะเล การปะทุของภูเขาไฟบนเกาะหรือใต้ท้องทะเล หรืออุกกาบาตตกลงบนพื้นน้ำ ในมหาสมุทร นอกจากนี้สาเหตุอีกประการเชื่อว่าอาจเกิดมาจากฝีมือมนุษย์ เช่น การทดลองระเบิดปรมาณูของสหรัฐอเมริกาที่เกาะบิกินี บริเวณเกาะ มาร์แชล เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ทำให้พื้นน้ำของมหาสมุทรแปซิฟิก ในบริเวณนั้นเกิดการสั่นสะเทือนและส่งผลให้เกิดคลื่นขนาดใหญ่เคลื่อนตัวมาถึงชายฝั่งของประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น

การเตรียมตัวก่อนเกิดภัยพิบัติ

ภัยพิบัติมักเกิดเหตุการณ์ขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมตัวที่ดีในการรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้เพื่อความปลอดภัยของตนเอง และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ทันเวลาที่อีกด้วย จึงต้องรู้จักพื้นที่ที่เราอยู่อาศัยเป็นอย่างดี ต้องเรียนรู้ภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติการเกิดภัยพิบัติในท้องถิ่น การวิเคราะห์ความเสี่ยง การเตรียมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้จำเป็นในภาวะฉุกเฉิน การเรียนรู้ป้ายประกาศสัญลักษณ์การเตือนภัยอันตราย และมีการซ้อมอพยพหนีภัย เพื่อปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เมื่อมีประสบภัยพิบัติถึงแม้เป็นเด็กก็สามารถทำได้

ภาพยนตร์เรื่อง โปเนียว ธิดาสมุทรผจญภัย มีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงการเอาตัวรอดและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามที่ประเทศเกิดภัยพิบัติ ชาวญี่ปุ่นมีการเตรียมตัวรับมือกับภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็วและเป็นระบบ เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นประสบกับภัยสึนามิบ่อยครั้ง ชาวญี่ปุ่นจึงมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยธรรมชาติได้เป็นอย่างดี เช่น แม่ของโซสุเกะได้เตรียมไฟฉายสำรองฉุกเฉินภายในบ้าน ซึ่งมีการชาร์ตไฟไว้ตลอดเวลาเมื่อ

ไฟดับหลังจากเกิดสึนามิก็สามารถนำออกมาใช้ได้ทันที การเตรียมอาหารสำหรับครอบครัวของโซสุเกะเองรวมไปถึงจัดเตรียมอาหารที่สามารถทานได้สะดวกไปเพื่อผู้ประสบภัยคนอื่นด้วย เช่น ชาร้อน แขนวิช รวมถึงเจ้าหน้าที่ใช้พาหนะประเภทต่าง ๆ ในการขนย้ายผู้ประสบภัยไปยังที่ปลอดภัยได้อย่างทันทั่วทั้งที่เป็นระบบ เช่น เรือพาย รถยนต์ เฮลิคอปเตอร์ เรือขนาดใหญ่ เป็นต้น

ภาพยนตร์เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าชาวญี่ปุ่นมีประสบการณ์เรื่องภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง จึงมีการฝึกให้ทุกคนในสังคมสามารถรับมือกับภัยธรรมชาติได้เป็นอย่างดี แม้แต่โซสุเกะซึ่งเป็นเพียงเด็ก เมื่อเกิดภัยพิบัติ เขาก็ไม่ได้มีอาการตระหนกตกใจ และสามารถฟังคำสั่งของแม่และทำตามคำแนะนำของแม่ได้เป็นอย่างดี ภาพยนตร์หลายฉากยังแสดงให้เห็นถึง เมื่อเกิดภัยพิบัติ ผู้คนในสังคมจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างไรร้าง

ภัยธรรมชาติอันเกิดจากฝีมือมนุษย์

ภัยธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เกิดจากฝีมือมนุษย์ และผู้ที่ได้รับผลคือความเดือดร้อน ก็คือมนุษย์ทั้งมวล ตลอดไปจนถึง สัตว์ร่วมโลกทั้งหลาย และไม่เว้นแม้แต่พืชทั้งปวงซึ่งล้วนเป็นสิ่งมีชีวิตที่ต้องอาศัยธรรมชาติด้วยกัน แต่มนุษย์กลับเป็นผู้ทำให้ธรรมชาติเสียสมดุลไป จนทำให้ตนเอง เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน สัตว์และพืชร่วมโลก ต้องพลอยเดือดร้อนไปด้วย

ภาพยนตร์เรื่องนี้ แสดงให้เห็นถึงบรรยากาศใต้ท้องทะเลที่ไม่ได้มีเพียงสิ่งมีชีวิตหรือสัตว์น้ำเท่านั้น แต่ยังพบว่ามีขยะใต้ทะเลมากมาย เช่น เศษพลาสติก ขวดแก้ว ยางรถยนต์ เป็นต้น ทำให้ฟุจิโมโตะผู้เป็นพ่อของโปเนียวต้องหยดของเหลวศักดิ์สิทธิ์เพื่อปรับสมดุลของน้ำทะเลอยู่เสมอ เพราะน้ำทะเล

สกปรกยิ่งขึ้นจากฝีมือของมนุษย์นั่นเอง

พฤติกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดภัยธรรมชาติได้แก่ การสร้างโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งก่อให้เกิดอากาศเสีย เพิ่มก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ อันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชั้นบรรยากาศของโลก เกิดภาวะเรือนกระจก อุณหภูมิของโลกร้อนขึ้น เมื่อโลกของเราอุณหภูมิเพิ่มสูงขึ้นก็ส่งผลต่อน้ำแข็งขั้วโลกเริ่มละลาย ทำให้เกิดอุทกภัย วาตภัย รุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

มนุษย์จึงควรเรียนรู้ธรรมชาติ สภาพแวดล้อมและสภาวะอากาศที่กำลังการเปลี่ยนแปลง เพื่อการมีส่วนร่วมกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นสาเหตุการเกิดภัยธรรมชาติ และเชื่อมโยงการเรียนรู้ถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงสถานะของอุณหภูมิที่สูงขึ้นที่ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น มีสาเหตุมาจากการกระทำของพวกเรา ดังนั้นเราจะต้องช่วยกันหาวิธีดูแลโลกใบนี้ร่วมกัน โดยน่าจะมีกิจกรรมที่สามารถหาทางออกนี้ร่วมกัน เช่น ไม่ทิ้งขยะลงทะเลหรือแหล่งน้ำ ปลุกต้นไม้ ลดการใช้พลังงานในบ้าน โรงเรียนฯลฯ หากเราสามารถร่วมมือร่วมใจช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมได้ เราก็สามารถลดความเสี่ยงภัยพิบัติที่เกิดจากฝีมือมนุษย์ได้

► กิจกรรม

สำหรับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงวัยที่สามารถเขียนหนังสือได้บ้างแล้ว เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น จึงแบ่งกิจกรรมออกเป็น ๒ ส่วนคือ กิจกรรมแรกเป็นการถาม-ตอบ โดยให้นักเรียน

ยกมือเพื่อแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่นำมาพูดคุยหลังจากชมภาพยนตร์
ด้านหน้าเวทีกิจกรรม และกิจกรรมส่วนที่ ๒ คือ การตอบคำถามลงในการ์ด
๔ ช่อง (ดังรูปตัวอย่าง)

ชื่อ-นามสกุล		๑
ชั้น	วันที่	
โรงเรียน	เลขที่นั่ง	
๒ ตัวละครที่ชื่นชอบ	๔	
๓	๕	

ช่องที่ ๑ : ช่องสำหรับเขียนข้อมูลนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่
ชื่อ-นามสกุล ระดับชั้น โรงเรียน วันที่เข้าร่วมกิจกรรม และเลขที่นั่งในโรง
ภาพยนตร์

ช่องที่ ๒ : ตัวละครที่ชื่นชอบมากที่สุด เพราะอะไร

ช่องที่ ๓ : สีนามิในภาพยนตร์เกิดจากอะไร

ช่องที่ ๔ : ชาวญี่ปุ่นมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างไรบ้าง

► ประเด็นคำถาม

๑. ตัวละครสำคัญของภาพยนตร์เรื่องนี้มีใครบ้าง
๒. พบเห็นสิ่งใดบ้างใต้ท้องทะเล
๓. สีนามิเกิดขึ้นได้อย่างไร แล้วสินามิในภาพยนตร์เกิดขึ้นได้อย่างไร
๔. เมื่อเกิดภัยพิบัติเราควรมีการเตรียมตัวอย่างไร และช่วยเหลือกันอย่างไร
๕. เราสามารถช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างไรบ้าง

► ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. นักเรียนทราบถึงปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือภัยพิบัติต่าง ๆ
๒. นักเรียนได้รู้จักสินามิ
๓. นักเรียนได้เรียนรู้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามเกิดภัยพิบัติ
๔. นักเรียนได้เรียนรู้การเตรียมความพร้อมเมื่อต้องประสบภัยธรรมชาติ
๕. นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อม

► ปัญหาที่คาดว่าจะพบ/วิธีแก้ไข

๑ นักเรียนบางส่วนอาจจะไม่รู้จักรหัสสาเหตุของการเกิดสึนามิ อาจจะสับสนเมื่อชมภาพยนตร์เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับสึนามิที่เกิดขึ้นจากจินตนาการของผู้สร้างซึ่งแตกต่างจากสาเหตุที่เกิดขึ้นจริง

วิธีการแก้ไขปัญหา ควรอธิบายสาเหตุของการเกิดสึนามิที่แท้จริงแก่นักเรียนที่มาเข้าร่วมกิจกรรมก่อนการชมภาพยนตร์

๑ นักเรียนไม่ทราบกรณีสึนามิในประเทศไทยมาก่อน

วิธีการแก้ไขปัญหา พยายามอธิบายให้เห็นว่าปัญหาสึนามิเป็นปัญหาของโลกไม่ได้เป็นปัญหาเฉพาะของประเทศใดประเทศหนึ่ง จะสังเกตได้ว่าเวลาที่มีการรายงานข่าวเกี่ยวกับแผ่นดินไหว จะมีการพูดถึงสัญญาณเตือนสึนามิว่าจะมีการสัญญาณเตือนหรือไม่ เป็นต้น

Babe (เบ๊บ)

ชื่อเมื่อฉายในประเทศไทย :

หมูน้อยหัวใจเทวดา

ปีที่ฉาย : ๒๕๓๘

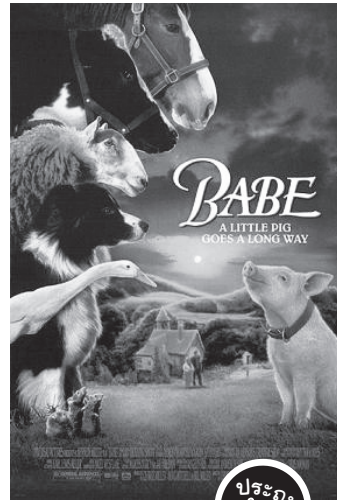
ผู้กำกับ : Chris Noonan

ความยาวภาพยนตร์ : ๘๙ นาที

ผู้ผลิต : Universal Pictures

ภาษา : ภาษาอังกฤษ คำบรรยายไทย

หรือ พากย์ไทย

หมูน้อยหัวใจเทวดา หรือ Babe เป็นภาพยนตร์ที่สร้างจากวรรณกรรมเยาวชน บทประพันธ์เรื่อง “เบ๊บ หมูเลี้ยงแกะ หรือ Babe the Gallant Pig” ของนักประพันธ์ชาวอังกฤษชื่อ ดิก คิง สมิธ (Dick King Smith) ภาพยนตร์นี้ได้รับรางวัลออสการ์ สาขาเทคนิคพิเศษยอดเยี่ยม ในงานประกาศรางวัลออสการ์ครั้งที่ ๖๘

ภาพยนตร์เรื่องนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับ “เบ๊บ” หมูน้อยตัวหนึ่ง ซึ่งเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ในฟาร์มของนายฮ็อกเกตส์ เบ๊บสนิทสนมกับแม่สุนัขต้อนแกะของฟาร์ม จนทำให้เจ้าของอยากจะฝึกฝนให้มันต้อนแกะได้เหมือนกัน แต่ไม่มีสัตว์ตัวไหนในฟาร์มเชื่อว่าเบ๊บจะทำหน้าที่นี้ได้ เพราะมันเป็นเพียงหมูตัวเล็ก ๆ เท่านั้น แต่เจ้าของฟาร์มเห็นว่าเบ๊บมีความสามารถที่จะต้อนแกะได้เป็นอย่างดี จึงตัดสินใจส่งเบ๊บเข้าแข่งขันสุนัขต้อนแกะ ซึ่งนับเป็นหมูตัวเดียวที่ถูก

ส่งเข้ามาแข่งขัน และมันก็ชนะการแข่งขันนี้ในที่สุด ด้วยความสุภาพและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสัตว์ทุกตัวในฟาร์ม

► สิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการชมภาพยนตร์

นักเรียนจะได้เห็นบรรยากาศและวิถีชีวิตประจำวันหรือการดำเนินไปของฟาร์มเลี้ยงสัตว์ในประเทศออสเตรเลีย ได้เรียนรู้มิตรภาพที่เกิดขึ้นระหว่างคนและสัตว์ ได้รู้จักกับสัตว์ในฟาร์มนานาชนิด ๆ และความพยายามที่ไม่ย่อท้อของเบบี้ที่แม้จะถูกเหล่าเพื่อนสัตว์ต่าง ๆ ดูถูกว่าไม่มีทางทำหน้าที่ต้อนแกะได้ แต่มันก็ไม่เคยละความพยายาม

► ประเด็นที่จะนำมาพูดคุย

๑. บรรยากาศของฟาร์มปศุสัตว์ในภาพยนตร์
๒. ประเภทของสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่พบในฟาร์มปศุสัตว์
๓. ลักษณะนิสัยนิสัยของเบบี้
๔. เทคนิคพิเศษในการถ่ายภาพยนตร์

ฟาร์มปศุสัตว์ หรือ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์

ฟาร์ม (Farm) หมายถึงพื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ เป็นความหมายทั่วไปที่ใช้เรียกพื้นที่ที่ใช้ในการการเกษตรกรรมหรือการเลี้ยงสัตว์ชนิดต่าง ๆ หากเป็นสถานที่ทำเกษตรกรรมพืชผลบางชนิดก็มักมีชื่อเรียกเฉพาะ อาทิ การทำฟาร์มเพื่อรีดนมหรือทำผลิตภัณฑ์จากนม (Dairy Farm) หรือ

ฟาร์มเลี้ยงแกะ (Sheep ranch) โดยคำว่า ranch แปลว่า ฟาร์มปศุสัตว์หรือฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น บริเวณโดยรอบของฟาร์มมักประกอบไปด้วยทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ คอกสัตว์ ที่ดินสำหรับการเกษตร บ่อน้ำสำหรับเลี้ยงสัตว์น้ำ และโรงนา (Barn) ซึ่งฟาร์มปศุสัตว์ที่อยู่ในภาพยนตร์เรื่อง Babe เป็นฟาร์มสัตว์ในต่างประเทศ ผู้ชมจะได้เห็นถึงบรรยากาศภายในฟาร์ม ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และวิถีความเป็นอยู่เกษตรกร

นายฮ็อกเกตส์ เจ้าของฟาร์มในภาพยนตร์เรื่องนี้ได้เลี้ยงสัตว์ไว้หลากหลายชนิด แต่อาชีพหลักคือการทำฟาร์มเลี้ยงแกะ โดยมีสุนัข ๒ ตัวทำหน้าที่ต้อนฝูงแกะ สุนัขต้อนแกะที่ใช้ถ่ายทำในภาพยนตร์เรื่องนี้ เป็นสายพันธุ์บอร์เดอร์ คอลลี (Border collie) ซึ่งเป็นสายพันธุ์ของสุนัขที่มีต้นกำเนิดมาจากสกอตแลนด์และได้ขึ้นชื่อว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดในหนึ่งของโลก บอร์เดอร์ คอลลี เป็นสายพันธุ์ผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่างพันธุ์คอลลี (Collie) กับ พันธุ์เซตเตอร์ (Setter) หรือ พันธุ์พอยเตอร์ (Pointer) สุนัขพันธุ์นี้นิยมใช้ต้อนแกะมายาวนานโดยเฉพาะบริเวณชายแดนอังกฤษและสกอตแลนด์ซึ่งเป็นที่มาของชื่อสายพันธุ์นี้นั่นเอง บอร์เดอร์ คอลลีเป็นสุนัขที่เชื่อฟังคำสั่งเจ้าของและฉลาด โดยทั่วไปสุนัขพันธุ์นี้จะมีขนาดกลาง มีขนสีดำ สลับขาว หรือสีน้ำตาลแดงและขาวหรือสีแทน

ลักษณะนิสัยของเบ็บ

เบ็บ เป็นลูกหมูกำพร้าที่พลัดพรากจากแม่ในฟาร์มหมูแห่งหนึ่ง และได้มาอยู่กับฟาร์มแห่งใหม่ของนายฮ็อกเกตส์เนื่องจากได้รับเป็นรางวัลในการเล่นหมาตายน้ำหนักของเบ็บในงานแฟร์แห่งหนึ่ง เมื่อหมูน้อยได้เข้ามาอยู่ในฟาร์มใหม่ก็ได้รับการดูแลและสอนสั่งอย่างดีจากฟลาย สุนัขต้อนแกะเพศเมีย

พันธุ์บอร์เดอร์ คอลลี เบ็บเป็นหมาที่มีความมานะพยายาม ทำลายข้อจำกัดของตนเองได้ด้วยความตั้งใจ เขาอยากเป็นหมาที่สามารถต้อนแกะได้ แม้ว่าสัตว์ชนิดอื่น ๆ ในฟาร์มจะไม่มีใครเชื่อว่าเขาจะทำได้ก็ตาม แต่เบ็บมุ่งมั่นทำให้สิ่งที่เขาดังใจต่อไป เขาเชื่อว่าตัวเองเป็นเหมือนฟลายคือ สุนัขที่เลี้ยงแกะได้ เมื่อนายฮ็อกเก็ตส์เห็นว่าเบ็บฟังคำสั่งเขาได้ จึงฝึกให้เบ็บลองออกไปเรียนรู้การต้อนแกะดู และเขาเชื่อว่าเบ็บสามารถต้อนแกะได้เช่นเดียวกับสุนัข จึงส่งเบ็บเข้าแข่งขันชิงแชมป์สุนัขต้อนแกะ นอกจากความมุ่งมั่นของหมูน้อยเบ็บแล้ว พบว่าเขายังเป็นหมาที่มีลักษณะนิสัยสุภาพอ่อนโยน พุดจาไพละต่อเพื่อนสัตว์ทุกๆ ตัว ทำให้สามารถต้อนแกะได้อย่างง่ายดายเพราะการพุดจาที่อ่อนโยนของเขานั่นเอง

► กิจกสส

กิจกรรมสำหรับภาพยนตร์เรื่อง Babe ใช้เกมจับคู่ภาพสัตว์ต่าง ๆ ที่พบในฟาร์ม ว่าสัตว์แต่ละชนิดถูกเลี้ยงไว้ทำอะไรได้บ้าง โดยแบ่งภาพออกเป็น ๒ หมวด ได้แก่ ภาพสัตว์จำนวน ๘ ชนิด และ หน้าที่หรือประโยชน์ของสัตว์ (ประโยชน์ ๘ อย่าง) โดยให้นักเรียนที่อาสาออกมาร่วมกิจกรรมแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มต้องมีสมาชิกทั้งหมด ๘ คน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะได้รับภาพสัตว์จำนวน ๔ ภาพ และภาพของประโยชน์ของสัตว์จำนวน ๔ ภาพ เพื่อจับคู่กันให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดคือ ๖๐ วินาที เมื่อหมดเวลา ๖๐ วินาทีแล้ว วิทยากรจะหยุดเกมการจับคู่ และตรวจการจับคู่จากทั้งสองกลุ่มว่าถูกต้องหรือไม่ หากจับคู่ได้ถูกต้อง ๑ คู่จะได้รับ ๑ คะแนน หากทั้งสองกลุ่มได้คะแนนเท่ากัน วิทยากรจะตัดสินจากกลุ่มที่สามารถจับคู่ได้เร็วที่สุด

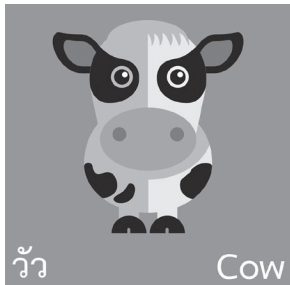
ภาพตัวอย่างเกมจับคู่ภาพสัตว์และประโยชน์ของสัตว์แต่ละชนิด

ภาพสัตว์ชนิดที่ ๑ : แกะ (Sheep)

เสื้อกันหนาวขนแกะ

ภาพสัตว์ชนิดที่ ๒ : วัว (Cow)

ผลิตภัณฑ์จากนม เช่น นมสดหรือชีส

หลังจากนั้นจึงมีการพูดคุยเกี่ยวกับการเกมจับคู่สัตว์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในภาพยนตร์ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก สามารถร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ทั้งได้รับความรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสัตว์ และความสนุกสนาน โดยมีภาพเกมจับคู่สัตว์ (ดังภาพตัวอย่าง)

ภาพที่ ๑ เป็นภาพของแกะ นักเรียนต้องจับคู่ภาพกับประโยชน์ของแกะ คือ เสื้อกันหนาวที่ทำจากขนแกะ ส่วนภาพที่ ๒ เป็นภาพของ วัว

ประโยชน์ของวัวได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการรีดนมวัว อย่างน้ำมันสดหรือชีส นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต้องช่วยเหลือนกันจับคู่ระหว่างสัตว์และประโยชน์ของสัตว์ที่ได้รับจากวิทยากร ทำให้นักเรียนเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากภาพยนตร์ มาใช้กับการจับคู่ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุเป็นผล

► ประเด็นคำถาม

๑. ฟาร์มปศุสัตว์ที่พบเห็นในภาพยนตร์เรื่อง Babe เป็นอย่างไร
๒. ในฟาร์มปศุสัตว์แห่งนี้พบสัตว์ใดบ้าง แล้วพวกมันถูกเลี้ยงไว้เพื่ออะไร
๓. เบ็บมีลักษณะนิสัยเป็นอย่างไร
๔. เพราะอะไรเบ็บจึงสามารถต้อนแกะได้
๕. ชื่อเรื่องในภาษาไทย “หมูน้อยหัวใจเทวดา” หมายความว่าอะไรเหมาะสมไหม ลองให้นักเรียนตั้งกันใหม่
๖. ทำไมเบ็บและสัตว์ต่าง ๆ ในภาพยนตร์จึงพูดภาษามนุษย์ได้ ให้นักเรียนอภิปรายหาเหตุผล ทั้งในเชิงจินตนาการและวิทยาศาสตร์

► วาดที่คาดว่าจะได้รับ

๑. นักเรียนได้รู้จักและลักษณะของฟาร์มปศุสัตว์ในต่างประเทศ
๒. นักเรียนได้รู้จักสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่ถูกเลี้ยงไว้ในฟาร์ม
๓. นักเรียนได้รู้ว่าสัตว์แต่ละชนิดที่ถูกเลี้ยงในฟาร์มมีประโยชน์อย่างไร
๔. นักเรียนได้เห็นถึงลักษณะนิสัยของเบ็บที่มีต่อผู้อื่น

๕. นักเรียนได้เห็นถึงความพยายามของเบ็บ
๖. นักเรียนได้รู้จักแยกแยะระหว่างจินตนาการกับความจริง

► ปัญหาที่คาดว่าจะพบ/วิธีแก้ไข

๑ นักเรียนบางส่วนยังสับสนว่าหนูทุกตัวสามารถต้อนแกะได้จริงเหมือนในภาพยนตร์

วิธีการแก้ไขปัญหา ควรอธิบายความจริงว่า หนูส่วนใหญ่ในโลกความเป็นจริงไม่สามารถต้อนแกะได้ แต่เนื่องจากเบ็บเป็นสัตว์ที่อยู่ภาพยนตร์ผู้แต่งจึงพยายามสร้างให้เบ็บมีความพิเศษกว่าหนูปกติตัวอื่น ๆ ให้มีความฉลาด ฟังภาษาคนได้ และสามารถทำงานเป็นหนูต้อนแกะได้ (มนุษย์อาจสามารถฝึกสัตว์ให้ทำอะไรหลายอย่างได้)

โปรแกรมภาพยนตร์ สำหรับประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป

Dolphin Tale (เรื่องเล่าขอลมา)

ชื่อเมื่อฉายในประเทศไทย :

มหัศจรรย์โลมาหัวใจนักสู้

ปีที่ฉาย : ๒๕๕๔

ผู้กำกับ : ชาลส์ มาร์ติน สมิธ

(Charles Martin Smith)

ความยาวภาพยนตร์ : ๑๑๓ นาที

ผู้ผลิต : Alcon Entertainment

ภาษา : ภาษาอังกฤษ คำบรรยายไทยหรือพากย์ไทย

ประถม
ปลาย

มหัศจรรย์โลมาหัวใจนักสู้ เรื่องราวของเจ้าโลมาหางเทียมตัวแรก
ของโลก “วินเทอร์” สร้างมาจากเรื่องจริงจากรายงานเว็บไซต์เดลิเมลล์ ของ
อังกฤษ “วินเทอร์” ในวัย ๓ เดือน ถูกพบอยู่ที่ชายฝั่งฟลอริดา ประเทศ
สหรัฐอเมริกา ในสภาพร่างกายบอบช้ำจากการติดเครื่องมือจับปู ผู้พบเห็นได้
แก้ตาข่ายที่พันหางของมันอยู่ออกและแจ้งไปยังศูนย์สัตว์น้ำ ๕ ชั่วโมงต่อมา
วินเทอร์ถูกนำส่งไปที่โรงพยาบาลสัตว์น้ำเคลียร์วอเตอร์ (Clearwater Marine

Hospital) ซึ่งตั้งอยู่ใน “พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำทางทะเลเคลียร์วอเตอร์” (Clear-water Marine Aquarium) ซึ่งเมื่อได้นำวินเทอร์ลงไปยังสระในส่วนที่เป็นน้ำตื้น พบว่ามีอาการบาดเจ็บที่หางอย่างร้ายแรง และยิ่งวันเวลาผ่านไปบาดแผลของมันก็ยิ่งเปื่อยและรุนแรงขึ้น จนในที่สุดทีมสัตวแพทย์ประจำอะควาเรียมตัดสินใจตัดครีบส่วนหางของมันออก เพื่อยับยั้งการลุกลามของบาดแผล เนื่องจากมีอาการติดเชื้อรุนแรง มีเนื้อเยื่อตายจำนวนมากและเลือดไม่ไหลไปเลี้ยงที่หางมาพักใหญ่ ทำให้วินเทอร์ต้องกลายมาเป็นโลมาไร้หาง ซึ่ง วินเทอร์ได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้อยู่รอดในสภาพโลมาหางกุดได้อย่างรวดเร็ว แต่แทนที่จะว่ายน้ำแบบขยับหางขึ้นลงเช่นเดียวกับโลมาทั่วไป มันกลับขยับหางส่วนที่เหลืออยู่ไปทางซ้าย-ขวา เพื่อช่วยในการเคลื่อนตัว ซึ่งเป็นลักษณะการว่ายน้ำเช่นเดียวกับฉลามหรือจระเข้ แต่ด้วยความตั้งใจของผู้คนหลายคน คือ ซอว์เยอร์ เด็กชายผู้ช่วยเหลือมันตั้งแต่แรก ดร.เคลย์ สัตวแพทย์ผู้เชี่ยวชาญสัตว์น้ำ พีบี้ และแคท และความเก่งกาจของ ดร.คาเมรอน แม็คคาร์ซี ผู้เชี่ยวชาญด้านอวัยวะเทียมได้ร่วมกันสร้างหางใหม่ขึ้นมา ให้วินเทอร์ได้มีโอกาสที่จะมีชีวิตรอดต่อไปได้อีกครั้ง

โรงพยาบาลสัตว์น้ำเคลียร์วอเตอร์ ซึ่งเคยเป็นโรงงานบำบัดน้ำเสียมาก่อน ต้องประสบกับปัญหาการขาดทุน ข้ำร้ายยังมาประสบกับพายุไซโคลนทำให้โครงสร้างสาธารณูปโภคของโรงพยาบาลเสียหาย ทั้งรถบรรทุก อุปกรณ์ช่วยชีวิต ระบบไฟฟ้า ค่าเสียหายประมาณ ๕ แสนเหรียญสหรัฐ เพื่อแก้ปัญหาการขาดทุนนี้จึงต้องเร่งขายกิจการ และเหตุการณ์นี้ทำให้โรงพยาบาลตัดสินใจว่าจะต้องปิดยาให้วินเทอร์จบชีวิต เพราะไม่มีอะควาเรียมไหนต้องการสัตว์พิการ และไม่เคยมีโลมาหางด้วนที่จะรอดชีวิตได้ตลอด แต่แล้วด้วยความช่วยเหลือของทุกฝ่าย ปาฏิหาริย์ก็เกิดขึ้น เมื่อวินเทอร์กลับมาว่ายน้ำได้อีกครั้ง

และทำให้โรงพยาบาลแห่งนี้ไม่ถูกปิด

► สิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการชมภาพยนตร์

มหัศจรรย์โลมาหัวใจนักสู้ เป็นหนึ่งในภาพยนตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายของโครงการฯ ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่นำเสนอปัญหาของบุคคลส่วนตัวในเรื่องพฤติกรรม จากพฤติกรรมของเด็กชายคนหนึ่ง ซึ่งมีปัญหากับการเรียนในระบบโรงเรียน แต่สามารถเรียนรู้จากโลกนอกห้องเรียนได้ดีกว่า เขาเรียนรู้จักตัวเองจากการมีความสัมพันธ์กับชีวิตของสัตว์ตัวหนึ่ง ซึ่งโยงโยเขาไปสู่การเข้าถึงความรู้ที่เป็นความจริง ที่เป็นความดีและความงามในที่สุด ในระหว่างการพัฒนาไปของเรื่องในภาพยนตร์ นักเรียนจะได้เรียนรู้ในหลายสิ่ง เช่น มิตรภาพ การทู่แท้ การท้อถอย การให้อภัย การเสียสละ การเห็นแก่ส่วนรวม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะแฝงอยู่ในภาพยนตร์ ซึ่งนักเรียนจะได้รับการแนะแนวให้เห็น ให้คิดและแยกแยะออกมา

► ประเด็นที่จะนำมาพูดคุย

๑. ความรู้เรื่องโลมา
๒. การช่วยเหลือผู้อื่น
๓. ความสัมพันธ์ในครอบครัว
๔. แรงบันดาลใจที่ได้รับจากภาพยนตร์
๕. ความพิการต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพยนตร์

ความรู้เรื่องโลมา

โลมา (Dolphin) เป็นสัตว์ที่มีครีบ หาง และรูปลักษณ์ภายนอกคล้ายกับปลา แต่ในทางชีววิทยามันเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม คลอดลูกเป็นตัว และเลี้ยงลูกด้วยนมเช่นเดียวกับมนุษย์ เช่นเดียวกับวาฬ (Whale) เราสามารถพบโลมาได้ทั้งในน้ำเค็ม (ทะเลหรือมหาสมุทร) น้ำจืด และน้ำกร่อย โลมามีขนาดสมองเมื่อเทียบกับน้ำหนักตัวในสัดส่วนที่เป็นรองจากมนุษย์เท่านั้น เป็นสัตว์ที่มีสมองพัฒนาซับซ้อน ทำให้มันเป็นสัตว์อีกประเภทหนึ่งที่มีความฉลาดแสนรู้ มีสติปัญญาที่สามารถสอนให้สื่อสารได้

เว็บไซต์ของกรมประมง (ด้านตรวจสัตว์น้ำจังหวัดภูเก็ต <http://www.fisheries.go.th/fti-phuket/dolphins.php#d3>) ได้กล่าวถึงโลมาไว้ดังนี้

โลมาและวาฬจัดเป็นสัตว์สังคมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม มีการสื่อสารระหว่างกันโดยใช้เสียง โดยเฉพาะในกลุ่มของปลาวาฬและโลมาที่มีฟัน (Odontoceti) สามารถใช้ระบบส่งสัญญาณเสียงสะท้อนกลับ (echo) ซึ่งใช้ในการรับรู้สภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวและการหาอาหาร มีอวัยวะทุก ๆ ส่วนเหมือนกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั่วไป หากแต่ละส่วนของอวัยวะจะปรับเปลี่ยนต่างไปจากสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั่วไป เช่น จมูก โลมามีจมูกไว้หายใจแต่จมูกนั้นต่างไปจากจมูกของสัตว์อื่น ๆ เพราะตั้งอยู่กลางกระหม่อมเพื่อให้สะดวกต่อการเจดหัวขึ้นหายใจเหนือน้ำ จากจมูกมีท่อหายใจต่อลงไปถึงปอดในตัว จึงไม่จำเป็นต้องให้น้ำผ่านเหงือกเข้าไปในปอดเพื่อช่วยหายใจเหมือนปลาทั่วไป

หูของโลมานั้นเป็นเพียงแค่อวัยวะติดอยู่ด้านข้างของหัวเท่านั้น แต่หูของโลมามีประสิทธิภาพสูงมาก รับคลื่นเสียงใต้น้ำได้อย่างยอดเยี่ยม โดยเฉพาะกับภาษาที่โลมาสื่อสารกันด้วยเสียงที่มีคลื่นความถี่สูง อย่างเช่นเสียง

ร้องเหมือนนกหวีดตัวของวินเทอร์ ที่ใช้สื่อสารกับซอร์เฮอร์

ส่วนการมองเห็น โลมามีดวงตาแจ่มใสเหมือนตาสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มีเปลือกตาปิดได้ และในเวลากลางคืนตาก็จะเป็นประกายวาวแสงเหมือน ตาแมว ตาของโลมาไม่มีเมือกหุ้มเหมือนตาปลาและมองเห็นได้ไกลถึง ๕๐ ฟุต เมื่ออยู่ในอากาศ

สีผิว สีผิวของโลมาแต่ละชนิดจะแตกต่างกัน ส่วนมากจะออกไปใน โทนสีเทา ตั้งแต่เข้มเกือบดำ จนกระทั่งถึงเกือบขาว แต่โดยทั่วไปโลมาจะมีสีผิวแบบทูโทนคลเลอร์ คือมีสองสีตัดกัน ด้านบนเป็นสีเทาเข้ม ด้านล่างเป็น สีเกือบขาว เพื่อพรางตัวในทะเลไม่ให้ศัตรูเห็น เพราะเมื่อมองจากด้านบน สีเข้มจะกลืนกับสีน้ำทะเล และถ้ามองจากด้านล่างขึ้นไป สีขาวก็จะกลืนเข้ากับ แสงแดดเหนือผิวน้ำ โลมาที่พบมีหลายชนิด คือ โลมาปากขวด โลมาริชโชส์ โลมาหลังโหนก โลมาอิรวดี เป็นต้น

โดยปกติแล้วโลมามีหางแบนในแนวนอนเพื่อใช้ในการว่ายน้ำแนว ขึ้นลง การว่ายน้ำตามธรรมชาติของโลมาจึงไม่ใช่ใช้หางแนวดังว่ายน้ำปัดครีบก ช้ายและขวาเหมือนปลาทั่ว ๆ ไป แต่เมื่อวินเทอร์ต้องถูกตัดหางทิ้ง และกลายเป็น สัตว์พิการที่ว่ายน้ำแบบกระดิกตัวไปด้านข้างซ้าย-ขวาว่ายเหมือนงู แต่ การว่ายน้ำแบบนี้ทำให้กล้ามเนื้อขยายไปตึงกระดูกสันหลัง กลายเป็นความ เสียหายจากการว่ายน้ำ เพราะกระดูกสันหลังจะใช้ควบคุมทุกอย่าง ทั้งการ หายใจและการเต้นของหัวใจ เมื่อเสียหายจึงนำไปสู่การเป็นอัมพาต ทางแก้ไข สำหรับวินเทอร์ก็คือต้องทำหางเทียมให้มัน เพื่อให้มันสามารถกลับมาว่ายน้ำ ได้เหมือนโลมาตัวอื่น

ปลาวาฬและโลมาที่พบเห็นในประเทศไทยขณะนี้ มี ๒๒ สายพันธุ์ (ชนิด) (species) จัดอยู่เป็น ๖ วงศ์ (family) จากจำนวน ๘๐ สายพันธุ์ (ชนิด)

เท่าที่พบทั่วโลก ภาษาอังกฤษเรียกโลมาว่า Dolphin มาจากภาษากรีกโบราณว่าเดลฟิส **δελφίς** (delphis) เจ้าวินเทอร์ในภาพยนตร์เรื่อง Dolphin Tale เป็นโลมาปากขวด (bottlenose dolphin)

เคยมีคนกล่าวเล่น ๆ ไว้ว่า จริง ๆ แล้วโลมาก็คือมนุษย์ อย่างในตำนานของแคลิฟอร์เนีย เล่าว่า ในชนเผ่าชูแมช พวกเขาเชื่อกันว่า มีเทพธิดาชื่อสตูตาส ต้องการให้ทุกคนที่อาศัยอยู่บนเกาะ ย้ายไปอยู่แผ่นดินใหญ่ นางเลยสร้างสะพานยื่นออกมาจากสายรุ้ง พวกเด็ก ๆ ตื่นเต้นที่จะได้ไปอยู่บนแผ่นดินเด็ก ๆ ร้องรำทำเพลงข้ามสะพานด้วยความสนุกสนาน แต่เด็กก็คือเด็ก พวกเขาเดินตกสายรุ้งหล่นลงไปทะเลกว้าง พวกพ่อแม่ของเด็ก ๆ กลัวสตูตาสจะโกรธเลยปล่อยให้เด็ก ๆ จมน้ำ แต่เปล่าเลย เธอกลับสงสารเด็ก ๆ พวกนั้น เพราะเธอชอบความร่าเริงของเด็ก ๆ พ่อเด็กคนไหนตกน้ำเธอจะเสกให้กลายเป็นโลมาที่ว่ายน้ำร่าเริงตลอดไป

ความสัมพันธ์ในครอบครัว

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่เราสามารถเรียนรู้ได้จากภาพยนตร์เรื่องนี้ ทั้งในเชิงเปรียบเทียบ ระหว่างความสัมพันธ์ของครอบครัวของซอร์เฮอร์ และครอบครัวของเฮเซล ที่มีการดำเนินชีวิตและการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน

ซอร์เฮอร์เป็นเด็กที่ค่อนข้างเก็บตัว ไม่ชอบทำกิจกรรมหรือเข้าสังคม เขาเรียนอยู่ที่โรงเรียนประถมศึกษา Mildred Helms เวลาที่อยู่โรงเรียนก็ไม่ค่อยได้เล่นกับเพื่อน ๆ และผลการเรียนของเขาไม่สู้ดีนัก ทำให้ไม่อยากไปโรงเรียน เมื่อกลับจากโรงเรียนก็มักจะเก็บตัวอยู่ในห้องเพื่อซ่อมแซมของเล่นด้วยตนเอง เช่น ซ่อมเฮลิคอปเตอร์บังคับด้วยวิทยุ ซอร์เฮอร์เรียนตกเกือบ

ทุกวิชา ทำให้เขาต้องลงเรียนเพิ่มเติมในช่วงปิดภาคฤดูร้อน แต่เมื่อเขาได้พบกับวินเทอร์ที่ได้รับบาดเจ็บริมชายหาด เขาจึงโดดเรียนไปดูแลวินเทอร์ที่โรงพยาบาลสัตว์น้ำเคลียร์วอเตอร์ โรงเรียนจึงแจ้งเรื่องการขาดเรียนให้แม่ของเขาทราบ ทำให้แม่ไม่พอใจมาก เพราะกลัวว่าซอร์เฮอร์หนีเรียนไปทำสิ่งไม่ดี แต่สุดท้ายเขาเล่าทุกอย่างที่เกิดขึ้นให้แม่ฟังและพาไปที่ฟิฟิธกันท์สัตว์น้ำ แม่จึงได้ทราบความจริงทุกอย่าง และเปลี่ยนความคิด จากที่เคยเข้มงวดและไม่ค่อยเอาใจใส่ว่าซอร์เฮอร์ชอบทำอะไรบ้าง กลับมาเข้าใจลูกชายมากขึ้น และสนับสนุนในสิ่งที่ซอร์เฮอร์ชอบ แม่ถึงกับไปขออาจารย์ที่สอนในภาคฤดูร้อนว่า ซอร์เฮอร์จะทำรายงานมาส่งแทนการเข้าเรียน แสดงให้เห็นถึงแม่ซึ่งเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้นอกห้องเรียนของลูก

เฮเซลเป็นลูกสาววัยเด็กประถมของดร.เคลย์ผู้ซึ่งเป็นสัตวแพทย์ประจำโรงพยาบาลสัตว์น้ำเคลียร์วอเตอร์ เฮเซลเรียนหนังสือแบบ Home School เธอจึงไม่ได้ไปเรียนที่โรงเรียนเหมือนกับเด็ก ๆ ในวัยเดียวกัน เธอเรียนวิชาต่าง ๆ ที่บ้าน และได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ กับครอบครัวที่โรงพยาบาลสัตว์น้ำ เธอเป็นเด็กร่าเริงแจ่มใสและ是孩子พุดเก่ง เปิดเผย ทุกวันเธอจะช่วยงานพ่อและทีมผู้ดูแลสัตว์น้ำ เช่น ให้อาหารสัตว์น้ำ เป็นต้น พ่อของเฮเซลไม่ได้เข้มงวดเท่ากับแม่ของซอร์เฮอร์ เธอจึงมีอิสระทางความคิดและมีความสนิทสนมกับพ่อเป็นอย่างมาก ภาพยนตร์เรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงการเลี้ยงดูของครอบครัวที่แตกต่างกัน ทำให้เด็ก ๆ มีพฤติกรรมและการแสดงออกที่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งปัญหาต่าง ๆ แก่ไขได้หากผู้ปกครองพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจระหว่างคนในครอบครัวนั่นเอง

นอกจากความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ และลูกแล้ว ภาพยนตร์นี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของพี่น้องเครือญาติ ดังเช่นความสัมพันธ์ของญาติ

สนิทของซอร์เฮอร์ที่ชื่อ ไคล์ เขาเป็นนักกีฬาว่ายน้ำที่มีชื่อเสียงของเมือง แต่วันหนึ่งไคล์ต้องไปเป็นทหารเกณฑ์ ก่อนจะจากไปเป็นทหาร ไคล์ได้มอบชุดอุปกรณ์ซ่อมแบบมิดพิบพกพาให้ซอร์เฮอร์ โดยสลักข้อความบนตัวฝักว่า “ครอบครัวตลอดไป” (“Family is Forever”) ซอร์เฮอร์ไม่ยอมให้ไคล์ไปเป็นทหารเพราะเขาหวังใจว่าไคล์จะไม่กลับมาเหมือนที่พ่อของเขาเคยไปเป็นทหารแล้วไม่กลับมา

แล้ววันหนึ่งทางบ้านของซอร์เฮอร์ได้รับข่าวร้ายว่าไคล์ได้รับบาดเจ็บจากกระเบิด ขาพิการไม่สามารถเดินได้ปรกติดังเดิม และเป็นเหตุให้ไคล์กลายเป็นคนเก็บตัว ไม่อยากพบใครอีกเลย ซอร์เฮอร์ไปเยี่ยมไคล์ที่โรงพยาบาลทหารผ่านศึก ในขณะที่ไคล์ไม่อยากพบใครเลย แต่คราวนี้เขาเป็นฝ่ายนำข้อความจากสลักจารึกที่เคยได้รับจากไคล์มาบอกไคล์ว่า “ครอบครัวตลอดไป” เขาขอให้ไคล์กลับบ้าน และเข้าใจถึงความเสียใจที่เกิดขึ้นว่าไม่ได้มีแต่เขาคนเดียวที่เสียใจ ครอบครัวของเขาก็เป็นกังวลไปพร้อม ๆ กันด้วย

ท้ายสุดของเรื่อง ซอร์เฮอร์ได้ใช้ข้อความนี้ กล่าวถึงโลมาวินเทอร์ในวัน Save Winter Day ว่า “เพราะผมกับวินเทอร์เป็นครอบครัวเดียวกัน จะเป็นตลอดไป”

แรงบันดาลใจที่ได้รับจากภาพยนตร์

เมื่อซอร์เฮอร์ได้มีโอกาสพบกับโลมาตัวหนึ่งที่ได้รับบาดเจ็บเกยตื้นริมชายหาดโดยบังเอิญ ขณะที่เขากำลังปั่นจักรยานไปโรงเรียน ชีวิตของเขาก็เปลี่ยนไป หลังจากที่ซอร์เฮอร์กลับจากโรงพยาบาลสัตว์น้ำเคลียร์วอเตอร์ เขารีบกลับบ้านเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับโลมาในอินเทอร์เน็ต ค้นหาเสียงที่โลมาใช้สื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ จากที่เขาเป็นเด็กเก็บตัวไม่เคยสนใจสิ่งรอบ

ตัวมากนัก ทุก ๆ เช้าและหลังเลิกเรียนเขารีบปั่นจักรยานไปดูวินเทอร์ที่โรงพยาบาล ได้หัดดูแลช่วยเหลือสัตว์ป่วย ให้ความสนใจสัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์ รวมถึงช่วยเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ดูแลสัตว์น้ำอีกด้วย

ซอว์เยอร์ไม่ยอมไปเรียนซัมเมอร์ เขากลับอาสามาเป็นคนดูแลวินเทอร์ ตั้งแต่การป้อนนม ทำอาหารพิเศษสำหรับโลมา หาของเล่นมาให้วินเทอร์ ทั้งเวลากลางวันและช่วงกลางคืน รวมถึงร่วมค้นหาผู้เชี่ยวชาญวัสดุพิเศษด้านอวัยวะเทียมเพื่อทำหางเทียมให้กับวินเทอร์ ซึ่งต้องใช้ความเข้าใจและความอดทนสูง เนื่องจากวินเทอร์ต่อต้านในการใส่หางเทียมในครั้งแรก ๆ แต่ด้วยความมุ่งมั่นพยายามของทีมแพทย์และซอว์เยอร์ในที่สุดก็สามารถหาหนทางคิดค้นหางเทียมที่ทำจากซิลิโคนชนิดพิเศษที่มีความนิ่มและยืดหยุ่นสูง มาสวมให้วินเทอร์ว่ายน้ำได้สำเร็จ ปัจจุบันเจลซิลิโคนชนิดพิเศษที่พัฒนาเพื่อวินเทอร์นี้ ได้รับการนำไปใช้ทำอวัยวะเทียมสำหรับคนและสัตว์ที่พิการให้สามารถใช้ได้สะดวกยิ่งขึ้นอีกด้วย

ซอว์เยอร์ได้เสนอแนวคิดจัดงานเพื่อระดมทุนให้วินเทอร์และโรงพยาบาลสัตว์น้ำเคลียร์วอเตอร์ ได้มีโอกาสได้ทำหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่เคยทำมาก่อน และในเรื่องที่ไม่คิดว่าตัวเองจะทำได้ แต่เป็นเพราะเขาได้พบกับวินเทอร์ ทำให้มีความสนใจเกี่ยวกับโลมาเป็นพิเศษ วินเทอร์จึงกลายเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญให้กับชีวิตซอว์เยอร์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ความสนใจและผูกพันเป็นความรัก ความรักนำไปสู่การเรียนรู้ และการเรียนรู้ด้วยความรักนำไปสู่การทำอะไรที่สำคัญและยิ่งใหญ่มากกว่าการทำเพื่อตนเองได้

ความพิการในภาพยนตร์

ภาพยนตร์เรื่องนี้พูดถึงความพิการ ซึ่งเราสามารถดูและเห็นได้หลาย

มุมมอง เช่นความพิการของวินเทอร์ และความพิการของโคล์รวมถึงผู้พิการคนอื่น ๆ ในภาพยนตร์ นักเรียนจะได้รับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้พิการต่าง ๆ ทำให้สามารถปฏิบัติตนต่อพวกเขาได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งหากสมมุติตนเองเป็นผู้พิการโดยไม่คาดคิด เราควรจะทำอย่างไร

วินเทอร์เป็นโลมาพิการเนื่องจากครีบส่วนหางได้รับบาดเจ็บจนต้องตัดทิ้งไป หลังจากใส่หางเทียมที่ทำจากเจลซิลิโคนชนิดพิเศษที่ได้รับการออกแบบโดย ดร.คาเมรอน แม็คคาธิ ทำให้วินเทอร์กลับมาใช้ชีวิตว่ายน้ำได้ปกติอีกครั้ง และวินเทอร์กลายเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้คนมากมาย โดยเฉพาะผู้ที่ต้องสูญเสียอวัยวะของตัวเอง ให้มีกำลังใจที่จะสู้ต่อไป ดังเช่นสาวน้อยในรถเข็น ฮันน่าห์ เจนกินส์วัย ๑๒ ปี เธอพิการไร้อวัยวะแขนขา ที่คุณแม่ขับรถเดินทางไกลจากแอตแลนต้าถึง ๘ ชั่วโมงเพื่อพาเธอมาดูวินเทอร์ ฮันน่าห์ร้องบอกแม่เมื่อเจอเจ้าวินเทอร์ในอะควาเรียมว่า “มันเหมือนหนูเลยนะคะแม่”

โรงพยาบาลทหารผ่านศึก มีทหารที่ต้องสูญเสียอวัยวะไปในช่วงสงคราม โคล์ญาติผู้พี่ของฮอว์เยอร์ซึ่งเป็นนักว่ายน้ำสถิติดีเลิศของโรงเรียน ต้องไปเป็นทหาร แต่หลังจากโคล์ประสบเหตุที่ขาจนไม่สามารถเคลื่อนไหวได้เหมือนเดิม ต้องไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลทหารผ่านศึก โคล์ไม่ยอมกลับบ้านเนื่องจากยังทำใจไม่ได้กับความพิการกระแทกตัวของตัวเอง โคล์ต้องการเวลาและกำลังใจในการเยียวยา

ความพิการเป็นสิ่งที่ไม่มีใครอยากเป็น แต่เมื่อวันหนึ่งเกิดขึ้นกับตนเองหรือคนในครอบครัว เราจะช่วยกันดูแลและผ่านมันไปให้ได้อย่างไรเหมือนอย่างโคล์ที่ไม่ยอมกลับบ้านทั้งที่ครอบครัวและเพื่อนบ้านร่วมกันจัดปาร์ตี้ต้อนรับการกลับบ้าน การปฏิเสธการกลับบ้านในครั้งนั้นทำให้ฮอว์เยอร์

ต้องไปหาโคล้ถึงโรงพยาบาลทหารผ่านศึก แต่โคล้กลับไม่ยอมให้พบ จนเมื่อได้พบ ซอร์เยอร์พูดกับโคล้ว่า “เคยคิดบ้างไหมว่าคนอื่นจะรู้สึกยังไง ถ้าเห็นนายสภาพนี้ เคยคิดไหม” ทำให้โคล้ได้คิดได้ไตร่ตรอง และยอมกลับบ้านมาอยู่กับครอบครัว โคล้บอกว่า “ฉันแค่ต้องการเวลา” นั่นเป็นข้อความสั้น ๆ แต่ทำให้เรารู้ถึงการยอมรับในความพิการของโคล้ซึ่งต้องใช้เวลาในการเยียวยาเพื่อกลับมาสู่สังคมได้เหมือนเดิมอีกครั้ง

ภาพยนตร์เรื่องนี้นำเสนอภาพความพิการของคนและสัตว์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับในความพิการของตนเอง การไม่ย่อท้อต่อความพิการนั้น และแม้ตนเองพิการก็ยังสามารถให้กำลังใจแก่คนอื่น ๆ ที่พิการเช่นเดียวกันให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความสุข เช่น ความพิการของวินเทอร์ที่กลายเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้คนทั่วสหรัฐอเมริกา ที่ให้ความสนใจและเข้ามาเยี่ยมชมที่พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำทางทะเลเคลียร์วอเตอร์อย่างไม่ขาดสาย นอกจากนั้นนักเรียนที่ได้ชมภาพยนตร์ยังสามารถเรียนรู้และเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้พิการ เรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องต่อผู้พิการอีกด้วย

ปัจจุบันวินเทอร์ยังอาศัยอยู่ที่อะควาเรียม เคลียร์วอเตอร์ ในรัฐฟลอริดา สามารถไปเยี่ยมชมวินเทอร์ได้ผ่านทางเว็บไซต์ www.seewinter.com

► กิจกรรรม

สำหรับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลาย เป็นช่วงวัยที่สามารถเริ่มคิดและตอบคำถามที่เริ่มซับซ้อนได้บ้าง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กนักเรียนกล้าแสดงออก จึงให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นพร้อมๆกับเพื่อน ๆ ในโรงเรียน หรือเป็นตัวแทนร่วมกิจกรรมถาม-ตอบหน้าเวทีกับผู้ดำเนิน

กิจกรรมในโรงภาพยนตร์ โดยเน้นคำถามที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจใน
ครอบครัว ความเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้พิการ การมีกำลังใจการใช้ชีวิต หรือ
ความมุ่งมั่นของตนเองในการกระทำต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างไม่ละความพยายาม

► ประเด็นคำถาม

๑. โลมามีลักษณะอย่างไร มีอุปนิสัยอย่างไร
๒. ซอร์เฮอร์และคนอื่น ๆ ให้ความช่วยเหลือวินเทอร์อย่างไรบ้าง
๓. คำว่า “ครอบครัวตลอดไป” ครอบครัวที่ซอร์เฮอร์พูดถึงนั้นเขา
หมายถึงใครบ้าง
๔. หากเราเจอคนพิการเราจะปฏิบัติตนต่อพวกเขาอย่างไร
๕. เรื่องราวต่าง ๆ ในหนังเรื่องนี้ ให้บทเรียนอะไรเราบ้าง

► พลิกคาคว่าจะได้รับ

๑. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะเกี่ยวกับโลมาได้
๒. นักเรียนสามารถเล่าถึงการให้ความช่วยเหลือของตัวละครต่อ
วินเทอร์ได้
๓. นักเรียนสามารถอธิบายถึงความสำคัญของสัมพันธ์ของคนใน
ครอบครัว และระหว่างมนุษย์และสัตว์ได้
๔. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตนต่อผู้พิการได้อย่างเหมาะสม เช่น การไม่เห็นว่าเป็นผู้พิการเป็นตัวประหลาด การปฏิบัติตนต่อผู้พิการควร
เป็นอย่างไร เป็นต้น

๕. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ หรือแจกแจงแยกแยะ ประเด็นข้อคิดต่าง ๆ และสรุปประเด็นสำคัญที่สุดจากหนังได้ เช่น ประเด็น เรื่องของการแข่งขันชิงดีชิงเด่น ในเรื่องมีตัวละครที่เป็นคู่แข่งกันในกีฬาว่ายน้ำ ซึ่งแข่งกันอย่างเอาเป็นเอาตาย แต่ในที่สุดการแข่งขันไม่ใช่จุดหมายที่การ เอาชนะอีกฝ่าย แต่เป็นการแบ่งปันให้ทุกคนมีส่วนร่วมในชัยชนะ

► ปัญหาที่คาดว่าจะพบ/วิธีแก้ไข

พบว่ามิได้แก่นักเรียนบางส่วนหัวเราะออกมาระหว่างการชมภาพยนตร์ ในฉากที่แสดงให้เห็นถึงผู้พิการ เนื่องจากผู้พิการดังกล่าวต้องสวมใส่อวัยวะเทียม เช่น ขาเทียม เป็นต้น

วิธีการแก้ไขปัญหา พยายามอธิบายแง่คิดที่ได้รับจากการชม ภาพยนตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจผู้พิการ ไม่ใช่ความสมเพชหรือ สงสาร ควรปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อผู้พิการอย่างไรบ้าง หรือแสดงตัวอย่าง ให้เห็นว่าแม้ว่าวินเทอร์หรือคนอื่นจะเป็นผู้พิการแต่ก็ยังมีกำลังใจที่จะต่อสู้ ในการดำรงชีวิตของตนเอง มนุษย์เป็นสัตว์สังคมซึ่งต้องอยู่ร่วมกัน ต้องพึ่งพา อาศัยกัน ไม่สามารถอยู่ลำพังคนเดียวได้ และมนุษย์ทุกคนแม้จะพิการหรือไม่ ก็ล้วนมีศักดิ์ศรีในความเป็นคนเท่าเทียมกัน

Eight Below (สิบแปด)

ชื่อเมื่อฉายในประเทศไทย :

ปฏิบัติการ ๘ พันธุ์ฮึดสุดขั้วโลก

ปีที่ฉาย : ๒๕๔๙

ผู้กำกับ : แฟรงก์ มาร์แชล

(Frank Marshall)

ความยาวภาพยนตร์ : ๑๒๐ นาที

นักแสดง : Paul Walker, Jason Biggs,

Bruce Greenwood

ผู้ผลิต : Walt Disney Pictures

ภาษา : ภาษาอังกฤษ คำบรรยายไทยหรือพากย์ไทย

Eight Below ปฏิบัติการ ๘ พันธุ์ฮึดสุดขั้วโลก สร้างจากเค้าเรื่องจริง เล่าถึงการทำงานของคณะนักสำรวจทางวิทยาศาสตร์และสุนัขลากเลื่อนแสนรู้ และอดทน ๘ ตัว ในดินแดนที่มีสภาพอากาศหนาวเย็นและทुरกันดารที่สุดใน โลก คือทวีปแอนตาร์กติกา หรือขั้วโลกใต้ พื้นที่ซึ่งถูกปกคลุมด้วยแผ่นน้ำแข็ง ตลอดปี ความผูกพันระหว่างมนุษย์กับสุนัขในดินแดนที่ห่างไกลสุดขั้วโลกและ ทुरกันดารที่สุด ก่อให้เกิดมิตรภาพระหว่างชีวิตต่างสายพันธุ์ และเมื่อมีอุบัติเหตุ ให้นำมนุษย์จำต้องละทิ้งสุนัขซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชะตาชีวิตและช่วยชีวิตมนุษย์ใน ถิ่นไกลโพ้นนี้ มนุษย์สัญญาใจว่าจะกลับมารับพวกมันกลับบ้าน สุนัขลากเลื่อน ทั้งหมดถูกทิ้งให้อยู่ที่ขั้วโลกใต้ พวกมันต้องต่อสู้เอาชีวิตรอดเผื่อวันที่เพื่อน มนุษย์จะกลับมา

► สิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการชมภาพยนตร์

Eight Below เป็นหนึ่งในภาพยนตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย นักเรียนจะได้รับความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับทวีปแอนตาร์กติกา หรือขั้วโลกใต้ เช่น สภาพบรรยากาศของขั้วโลกใต้ การทำงานของนักวิจัยวิทยาศาสตร์ สุนัขที่มนุษย์นำมาใช้เป็นพาหนะลากเลื่อนบนน้ำแข็ง ได้เรียนรู้ถึงความรัก ความผูกพันกันระหว่างมนุษย์และสุนัข ความผูกพันโดยสัญชาตญาณระหว่างสัตว์กับสัตว์ สัตว์กับมนุษย์ มนุษย์กับสัตว์ การเชื่อตรงต่อสำนึก และการรักษาสัจจะ

► ประเด็นที่จะนำมาพูดคุย

๑. ความรู้เกี่ยวกับทวีปแอนตาร์กติกา (Antarctica Continent)
๒. สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในขั้วโลกใต้
๓. ความรู้เกี่ยวกับสุนัขลากเลื่อน
๔. มิตรภาพระหว่างมนุษย์และสุนัข
๕. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากสุนัขลากเลื่อน
๖. การถ่ายทำภาพยนตร์ มุมกล้อง บรรยากาศ เสียงจากธรรมชาติ เสียงเพลง เสียงประกอบ ทำให้เราเข้าใจความหมายอะไรบ้าง

ความรู้เกี่ยวกับทวีปแอนตาร์กติกา (Antarctica Continent)

ทวีปแอนตาร์กติกาเป็นทวีปที่อยู่ทางด้านใต้สุดของโลก หรือทางขั้วโลกใต้ ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามกับเขตอบอาร์กติก หรือขั้วโลกเหนือ ทวีปแห่งนี้ถูก

ล้อมรอบด้วยมหาสมุทรใต้ (Southern Ocean) มีพื้นที่ทั้งหมดใหญ่เป็นอันดับที่ห้ารองจากทวีปเอเชีย ทวีปแอฟริกา ทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปอเมริกาใต้ มีขนาดใหญ่ประมาณ ๒ เท่าของประเทศออสเตรเลีย หรือมีขนาดประมาณ ๑๔ ล้านตารางกิโลเมตร

แอนตาร์กติกาถูกปกคลุมไปด้วยน้ำแข็งเกือบทั้งหมด น้ำแข็งที่ปกคลุมหนาน้อยเฉลี่ย ๑,๖๐๐ เมตร ซึ่งถือว่าเป็นดินแดนที่มีน้ำแข็งร้อยละ ๙๐ ของปริมาณน้ำแข็งทั้งหมดของโลก และหากน้ำแข็งจากแอนตาร์กติกาละลายทั้งหมด โลกของเราจะมีระดับน้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้นถึง ๖๐ เมตร เป็นดินแดนที่หนาวเหน็บ แห้งแล้ง และมีลมแรงมากที่สุด มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยในฤดูหนาวอยู่ที่ต่ำกว่าศูนย์มาก คือที่ติดลบ ๘๐ – ติดลบ ๙๐ องศาเซลเซียส และในฤดูร้อนที่มีอุณหภูมิสูงสุดประมาณ ๕ – ๑๕ องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิต่ำสุดที่เคยมีการจดสถิติไว้คือ ติดลบ ๘๙.๒ องศาเซลเซียส ซึ่งวัดได้จากสถานีวิจัยวอสต็อก ของรัสเซีย (Vostok Station) เนื่องจากแอนตาร์กติกาไม่มีอากาศหนาวจัด ทำให้ไม่มีมนุษย์อาศัยอยู่เลย มีเพียงนักวิจัยที่เข้าไปทำงานในสถานีวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่กระจายอยู่ทั่วทั้งทวีปและนักท่องเที่ยวผจญภัย ที่เดินทางมาอยู่อาศัยเพียงชั่วคราวเท่านั้น โดยภาพรวมมีประชากรที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่อย่างไม่ถาวรตลอดทั้งปีเพียง ๑,๐๐๐-๕,๐๐๐ คนเท่านั้น นอกจากนี้มีเพียงสิ่งมีชีวิตไม่กี่ชนิดเท่านั้นที่สามารถอยู่รอดในสภาพภูมิประเทศแห่งนี้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งมีชีวิตประเภทสาหร่าย แบคทีเรีย เชื้อรา เป็นต้น หรือสัตว์บางชนิด เช่น เพนกวิน แมวน้ำ เป็นต้น

สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในขั้วโลกใต้

สภาพอากาศที่หนาวเย็นมีหิมะหรือน้ำแข็งปกคลุมเกือบตลอดทั้งปีของทวีปแอนตาร์กติกา ทำให้มีสัตว์ที่สามารถอาศัยในดินแดนแห่งนี้ไม่หลากหลายมากนัก มีเพียงสัตว์ขนาดเล็ก หรือสัตว์บางชนิดเท่านั้นที่สามารถอาศัยและมีชีวิตรอดในระบบนิเวศที่มีอุณหภูมิติดลบได้ อาทิ สิ่งมีชีวิตขนาดเล็กจำพวก แบคทีเรีย เห็บเล็ก ๆ หรือสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ขึ้นมา เช่น นกสควว์ขั้วโลกใต้ (South Polar Skua หรือ MacCormick's Skua) ซึ่งเป็นนกทะเลขนาดใหญ่ พบว่ามีนกสควว์ผสมพันธุ์บนฝั่งทะเลของทวีปแห่งนี้ โดยมีกวางไซในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม นกชนิดนี้เป็นนกที่ย้ายถิ่นฐาน โดยในช่วงฤดูหนาวจะอาศัยอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย และมหาสมุทรแอตแลนติก ในภาพยนตร์เรื่องนี้เราจะพบเห็นนกที่อาศัยในขั้วโลกใต้ และจะเห็นสุนัขลากเลื่อนออกล่าอีกด้วยสัญญาณ เป็นอาหารประทังชีวิตระหว่างที่ถูกล่าไว้อย่างโดดเดี่ยวที่แอนตาร์กติกา

นอกจากนกทะเล ยังพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อาศัยอยู่ในดินแดนแห่งนี้อีกด้วย เช่น วาฬ เพนกวิน และแมวน้ำ เป็นต้น ในภาพยนตร์เรื่องนี้นักเรียนจะได้พบเห็นวาฬเพชฌฆาต ซึ่งเป็นวาฬที่มีสีขาวและดำ นอนเกยตื้นบนพื้นน้ำแข็งโดยมีแมวน้ำกำลังแทะเล็มกินเนื้อวาฬเป็นอาหาร

สุนัขลากเลื่อน

การเดินทางมายังทวีปแอนตาร์กติกาของทีมนักวิทยาศาสตร์นั้นเป็นไปอย่างยากลำบาก เนื่องจากสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่ปกคลุมไปด้วยหิมะและน้ำแข็ง ทำให้ต้องใช้พาหนะพิเศษที่เหมาะสมกับการเดินทางในที่ทุรกันดารโดยเฉพาะ เช่น เฮลิคอปเตอร์ เรือขนาดใหญ่ที่มีอุปกรณ์สามารถ

เจาะแผ่นน้ำแข็งได้ หรือแม้แต่รถที่ใช้วิ่งบนพื้นหิมะและน้ำแข็งซึ่งมีล้อดินตะขาบแบบรถถัง ในภาพยนตร์เรื่องนี้ นักเรียนจะได้พบเห็นการคมนาคมระหว่างประเทศมายังทวีปแอนตาร์กติกาด้วยยานพาหนะที่หลากหลายดังกล่าว

แต่สำหรับการเดินทางในท้องถิ่นเมื่อมาถึงแอนตาร์กติกาแล้ว คือการเดินทางด้วยเลื่อนที่ลากด้วยสุนัขซึ่งเป็นพาหนะที่ใช้ในถิ่นแถบขั้วโลกมายาวนานนับร้อยกว่าปีมาแล้ว สุนัขลากเลื่อนเป็นสุนัขที่ได้รับการฝึกให้ทำงานลากเลื่อนในสภาพภูมิประเทศภูมิอากาศขั้วโลกโดยเฉพาะ ต้องใช้สุนัขที่มีลักษณะที่เหมาะสมต่อสภาพอากาศ คือ มีขนฟูหนาทนต่ออากาศหนาวเย็นได้ดี ส่วนใหญ่มักนิยมใช้สุนัขสายพันธุ์ไซบีเรียนฮัสกี้ (Siberian Husky) ซึ่งเป็นสุนัขที่มีถิ่นกำเนิดทางตะวันออกของไซบีเรีย (ดินแดนที่ใกล้กับมองโกเลียและจีน) สุนัขพันธุ์นี้เป็นสุนัขใช้งานมีขนาดกลาง มีขน ๒ ชั้นฟู มีหูรูปสามเหลี่ยมตั้งชัน สุนัขพันธุ์นี้มีความว่องไวคล่องแคล่ว แข็งแรง สามารถทนต่ออากาศหนาวเย็นได้ดี ต่อมาสุนัขพันธุ์นี้ได้ถูกนำเข้ามาในอลาสก้า สหรัฐอเมริกาและแคนาดาเพื่อใช้เป็นสุนัขลากเลื่อน การเดินทางที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการเดินทางไปมาเพื่อทำการวิจัยในทวีปแห่งนี้คือ การเดินทางที่ใช้สุนัขลากเลื่อนโดยใช้สุนัขหลายตัวทำงานเป็นทีม สวมสายปลอกคอและปลอกหลังใช้ดึงรถเลื่อนสำหรับขนส่งผู้คนและสิ่งของไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในภาพยนตร์เรื่อง Eight Below ทีมสุนัขลากเลื่อนมีอยู่ด้วยกัน ๘ ตัว ทำหน้าที่พานักสำรวจตระเวนไปสำรวจหาวัตลูหรือหินจากนอกโลกที่ตกมาในดินแดนขั้วโลกเพื่อนำมาทำงานวิจัย

มิตรภาพระหว่างมนุษย์และสุนัข

ภาพยนตร์เรื่อง Eight Below นักเรียนจะได้เห็นความสัมพันธ์อันลึกซึ้งมิตรภาพระหว่างมนุษย์และสุนัข มนุษย์ซึ่งเป็นเจ้าของและผู้ดูแลทีมสุนัขลากเลื่อนที่ใช้เพื่อการเดินทางสำรวจภายในทวีปแอนตาร์กติกา มนุษย์และสุนัขสัมพันธ์กันในฐานะเจ้าของกับทรัพย์สิน แต่เป็นทรัพย์สินที่เป็นทั้งลูกมือในอาชีพและเพื่อนร่วมชีวิต ต้องทำงานร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกันและกัน ทำให้เกิดความผูกพัน รู้ใจและวางใจกันในการทำงาน เมื่อเจ้าของเลื่อนต้องเดินทางออกไปจากสถานีวิจัยทางวิทยาศาสตร์กะทันหัน เนื่องจากได้รับบาดเจ็บจากการถูกหิมะกัดอย่างรุนแรง โดยไม่ได้พาสุนัขทั้ง ๘ ชีวิตกลับไปด้วย เขาสัญญากับพวกมันว่าจะกลับมารับให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องมีเหตุให้กลับไปรับพวกมันไม่ได้ดังสัญญา ทำให้สุนัขถูกปล่อยทิ้งให้อยู่ลำพังในสภาพอากาศที่หนาวเหน็บ แต่เจ้าของเลื่อนก็พยายามทุกวิถีทางที่จะกลับมารับสุนัขเหล่านั้นจนสำเร็จ แม้ว่าสุนัขบางตัวต้องเสียชีวิตไป นักเรียนจะได้เห็นได้รู้และเข้าใจถึงความสัมพันธ์อันละเอียดอ่อนของชีวิต

► กิจกรรรม

สำหรับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลาย เป็นช่วงวัยที่สามารถเริ่มคิดและตอบคำถามที่เริ่มซับซ้อนได้บ้าง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กนักเรียนกล้าแสดงออก จึงให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นพร้อมกับเพื่อน ๆ ในโรงเรียน หรือเป็นตัวแทนร่วมกิจกรรมถาม-ตอบหน้าเวทีกับผู้ดำเนินกิจกรรมในโรงภาพยนตร์ โดยเน้นคำถามเกี่ยวกับข้อโลกใต้ นักเรียนได้พบเห็นสิ่งใดบ้างในข้อโลกใต้ เช่น บรรยากาศในข้อโลกใต้เป็นอย่างไร สถานีวิจัยทางวิทยาศาสตร์เป็นอย่างไร สุนัขลากเลื่อนมีลักษณะนิสัยเป็นอย่างไร นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องใดบ้างจากภาพยนตร์เรื่องนี้

► ประเด็นคำถาม

๑. บรรยากาศทวีปแอนตาร์กติกาที่ได้พบเห็นจากภาพยนตร์เป็นอย่างไร มีมุมกล้องหรือการถ่ายทำตอนใดที่ทำให้เห็นหรือเข้าถึงบรรยากาศดังกล่าว

๒. ในทวีปแอนตาร์กติกา เราพบเห็นสิ่งมีชีวิตอะไรบ้าง มีสัตว์พื้นถิ่นชนิดใดบ้าง คิดได้ไหมว่าทำไมจึงมีสัตว์ชนิดนั้น ๆ อยู่

๓. การทำงานของนักวิทยาศาสตร์ในสถานีวิจัยวิทยาศาสตร์ในทวีปแอนตาร์กติกาเป็นอย่างไร เพื่อประโยชน์ของใคร

๔. สุนัขลากเลื่อนมีลักษณะนิสัยอย่างไรบ้าง ทำไมจึงมีลักษณะนิสัยต่าง ๆ กัน

๕. ภาพยนตร์เรื่องนี้ให้ข้อคิดในเรื่องใดบ้าง

► ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. นักเรียนสามารถอธิบายบรรยากาศของทวีปแอนตาร์กติกาที่พบเห็นจากภาพยนตร์ได้ และได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับทวีปแอนตาร์กติกา

๒. นักเรียนสามารถอธิบายสัตว์ที่อาศัยอยู่ในทวีปแอนตาร์กติกาได้

๓. นักเรียนได้เห็นและเข้าใจเหตุผลการทำงานของนักวิทยาศาสตร์ในสถานีวิจัยวิทยาศาสตร์

๔. นักเรียนสามารถแยกแยะเห็นถึงลักษณะนิสัยของสุนัขลากเลื่อนแต่ละตัวว่ามีลักษณะนิสัยอย่างไร

๕. นักเรียนสามารถอธิบายแง่คิดจากการชมภาพยนตร์เรื่องนี้ได้จากการวิเคราะห์ด้วยตนเอง

► ปัญหาที่จะคาดว่าจะพบ/วิธีแก้ไข

พบว่านักเรียนจำนวนไม่น้อยที่อาจไม่รู้จักรูปทวีปแอนตาร์กติกาหรือบริเวณขั้วโลกใต้นัก หรือมีความสับสนระหว่างขั้วโลกเหนือและขั้วโลกใต้

วิธีการแก้ไขปัญหาวินยกรควรให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทวีปแอนตาร์กติกา หรือบริเวณขั้วโลกใต้นักเรียนเกิดความเข้าใจก่อนเริ่มชมภาพยนตร์

โปรแกรมภาพยนตร์ สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป

กาลครั้งหนึ่งเมื่อเช้านี้ (Once Upon a Time...)

ปีที่ฉาย : ๒๕๓๘

ผู้กำกับ : บัณฑิต ฤทธิ์ถกล

ประเภท : ชีวิต

นักแสดง : จินตรา สุขพัฒน์

สันติสุข พรหมศิริ มาตัง จันทธานี

ความยาวภาพยนตร์ : ๑๔๐ นาที

ผู้ผลิต : ไฟว์สตาร์ โปรดักชั่น

(Fivestar Production)

ภาษา : ภาษาไทย

ภาพยนตร์เล่าถึงครอบครัวของเด็กสามคน โอ้ (พี่สาว วัย ๑๒ ขวบ) อัน (น้องชายวัย ๕-๖ ขวบ) และอ๋ัม (น้องเล็ก วัยไม่ถึงขวบ) พี่สาวและน้องชายทั้งสองคนกำลังเผชิญกับปัญหาครอบครัวบ้านแตก เพราะพ่อและแม่ของพวกเขา กำลังจะแยกทางกันโดยที่ลูก ๆ ไม่รู้ พวกเขาสามพี่น้องต้องย้ายจากบ้านเดิมที่อยู่ด้วยกันพร้อมหน้าพ่อแม่ลูก ไปอยู่ที่แฟลตกับแม่ จากโลกของ

นิทานที่ดำรงพ่อของพวกเขาชอบเล่านิทานก่อนนอนให้ลูกทั้งสามฟังอยู่เสมอ ด้วยการตัดกระดาษเป็นรูปตัวละครประกอบการเล่า นิทานเล่าถึงเด็ก ๆ หนีออกจากบ้านไปเที่ยว ไปเจอแม่ मदใจร้ายเสียให้เด็ก ๆ กลายเป็นสัตว์ สุดท้ายมีเจ้าชายมาช่วย แต่แม่ मदก็เสกยักษ์ตาเดียวมาสู้กับเจ้าชาย ก่อนที่จะช่วยเด็ก ๆ ได้และจบลงด้วยความสุข แต่ชีวิตจริงทำไมไม่สวยงาม โอ้ลูกคนโตเข้าใจว่าแม่มีแฟนใหม่ จึงเลิกกับพ่อ เธอรู้สึก แม่ไม่รักตนและน้อง ๆ จึงคิดพาน้อง ๆ หนีกลับไปหาพ่อที่บ้านเก่า แต่กลับพบว่าพ่อได้ย้ายไปอยู่เชียงใหม่เสียแล้ว จึงพากันขึ้นรถไฟไปเชียงใหม่ โดยมีพวกแก๊งค์ยาเสพติด ติดตามไปด้วย เพราะบังเอิญยาเสพติดของพวกเขาถูกซ่อนไว้ในตะกร้าสัมภาระของเด็ก ๆ โดยไม่รู้ตัว ด้วยความที่ต้องการตามหาความรักจากพ่อ เด็กทั้งสามจึงต้องเผชิญกับโลกที่โหดร้ายกับชีวิต ต้องผจญกับพวกค้ายาเสพติด พวกค้ายา และต้องพานพบกับเด็กเร่ร่อน โดยเฉพาะโอ ที่ถูกจับไปขายให้ช่องบริการทางเพศ ในขณะที่การหนีหายไปของลูกน้อยทั้งสาม ทำให้พ่อกับแม่หันหน้ามามหา กัน และตระหนักในความรักและภาระหน้าที่ต่อลูก ๆ ที่สุดครอบครัวกลับมาพบกันพร้อมหน้าอีก แต่ลูกสาวก็พบความบอบช้ำทางจิตใจอย่างสาหัส ต้องอาศัยความรักของครอบครัวเยียวยากันต่อไป

► สิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการชมภาพยนตร์

กาลครั้งหนึ่งเมื่อเช้านี้ เป็นภาพยนตร์ที่สามารถแสดงให้เห็นปัญหาชีวิตพื้นฐานของครอบครัว พ่อแม่ลูก โดยเฉพาะปัญหาครอบครัวแตกแยกจากการหย่าร้างของพ่อแม่ และยังขยายขอบเขตออกไปนอกบ้าน ไปพัวพันให้เห็นปัญหาที่ใหญ่ขึ้น คือปัญหาสังคม ซึ่งเกิดขึ้นจริงในสังคมไทย เช่น ขบวนการ

ค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าประเวณี และเด็กเร่ร่อน นักเรียนจะได้รู้จักปัญหาสังคมในโลกความเป็นจริงผ่านภาพยนตร์เรื่องนี้ ทำให้รู้เท่าทันปัญหาที่อาจพบเจอในอนาคต รวมถึงได้ทำความเข้าใจกับปัญหาที่เคยเกิด กำลังเกิด หรืออาจเกิดขึ้นในครอบครัวของตนเองได้

► ประเด็นที่จะนำมาพูดคุย

๑. ความสัมพันธ์ในครอบครัว สมาชิกแต่ละคนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร แต่ละคนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อกันอย่างไร
๒. ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว ปัญหาในครอบครัว มีอะไรบ้าง ปัญหาครอบครัวที่ปรากฏในหนังคืออะไร ทำไมจึงเกิดขึ้น
๓. นิทานที่พ่อเล่า มีความหมายให้ตีความได้อย่างไรบ้าง
๔. ปัญหาสังคมคืออะไร ทำไมจึงเป็นปัญหา
๕. ปัญหาครอบครัว กับ ปัญหาสังคม เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร
๖. การรู้เท่าทันสังคมภายนอก การปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตกับคนในครอบครัว
๗. เมื่อรู้ว่าปัญหาคืออะไร เราควรจะทำอย่างไรป้องกันปัญหา หรือ แก้ปัญหา

ความสำคัญของครอบครัว

ครอบครัวเป็นหน่วยเล็กที่สุดของสังคม แต่มีความสำคัญที่สุด เพราะทุกอย่างเริ่มต้นที่บ้าน ครอบครัวในสังคมเมืองส่วนใหญ่มักเป็นครอบครัวเดี่ยว คือสมาชิกประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก ครอบครัวในภาพยนตร์เรื่อง กาลครั้ง

หนึ่งเมื่อเช้านี้ ก็เป็นตัวอย่างของครอบครัวเดี่ยวในสังคมเมืองกรุงเทพมหานครปัจจุบัน (ปี ๒๕๓๘ ที่ภาพยนตร์ออกฉาย) ครอบครัวซึ่ง พ่อและแม่ต่างก็ต้องทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยกันหาเลี้ยงครอบครัว ภาพยนตร์แสดงให้เห็นว่าจากปัญหาที่บ้าน เมื่อพ่อแม่เกิดปัญหา จนไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ ต้องหย่าร้างกัน ปัญหาบ้านแตกก็เกิดขึ้น และขยายบานปลายไปสู่ปัญหาสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัวเริ่มมีปัญหาก็อาจทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่นเดียวกับครอบครัวของโอ อัน และอัม สามพี่น้องที่ต้องเผชิญปัญหาความไม่เข้าใจกันของพ่อและแม่ จนนำไปสู่การหย่าร้าง ทำให้บ้านแตกสาแหรกขาด

ภาพยนตร์เรื่องนี้่อาจอธิบายให้นักเรียนเห็นถึงปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งเริ่มต้นมาจากปัญหาระหว่างพ่อและแม่ที่เริ่มไม่เข้าใจกัน และตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยการแยกกันอยู่ ทำให้เกิดเป็นปัญหาครอบครัวตามมา จากปัญหาของคนสองคน กลายเป็นปัญหาของเด็กเล็ก ๆ อีกสามคน พ่อกับแม่ต้องแยกทางกันโดยไม่อธิบายให้ลูกเข้าใจ หรือไม่สามารถอธิบายได้ ลูกจึงต้องหาคำตอบเอาเอง โอเห็นว่ามิใช่ผู้ชายอื่นมาส่งแม่ เมื่อต่อว่าแม่ แม่ก็ไม่สามารถอธิบายให้ลูกเข้าใจได้ ทำให้โอเกิดความน้อยอกน้อยใจและคิดไปเองว่าแม่ไม่รักพ่อไม่รักตนและน้อง ๆ โอตัดสินใจพาน้อง ๆ หนีออกจากบ้านไป เพื่อกลับไปหาพ่อ

หนังแสดงให้เห็นว่า โลกภายนอกบ้านเต็มไปด้วยอันตราย เสมือนกับโลกนอกบ้านในนิทานที่มีแม่มดมาคอยแกล้งเด็ก ๆ เด็ก ๆ จึงตกอยู่ในภัยอันตรายจากสิ่งที่เป็นปัญหาสังคม โดยเฉพาะโอ ซึ่งถูกจับไปขายในช่องบริการทางเพศ

ภาพยนตร์ยังแต่งเรื่องออกไปมีตัวละครอีกชุดหนึ่ง คือพวกเด็กเร่ร่อน ไร้บ้านไร้ครอบครัว แต่มารวมตัวกันเป็นครอบครัวเถื่อนกลางถนน

ดำรงและดำเนินชีวิตอยู่ด้วยมิจฉาชีพ เด็กทั้งสามที่หนีออกจากบ้านแม่ที่ตนคิดว่าไม่มีความรัก เพื่อไปหาความรักที่บ้านพ่อ ได้มาพบปะพักพิงอยู่กับพวกเด็กเร่ร่อน เด็ก ๆ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เด็กเร่ร่อนซึ่งชีวิตเกิดมาไม่เคยพบไม่เคยลิ้มรสความรักของครอบครัวของบ้าน แต่พวกเขาที่ต้องการความรักและเรียนรู้ที่จะให้ความรักกับผู้อื่น

ภาพยนตร์พยายามเน้นความสำคัญของครอบครัวในฐานะจุดเริ่มต้นของความรัก ภาพยนตร์เรื่องนี้จบแบบปลายเปิด ในขณะที่ครอบครัวของไออัน และอัม ได้กลับมาอยู่พร้อมหน้าและปรับความเข้าใจกัน แต่ภาพยนตร์ไม่ได้บอกบทสรุปของตัวละครนกแลและเพื่อนกลุ่มเด็กเร่ร่อนที่หนีออกจากสถานพินิจ แต่คนดูก็สามารถรับรู้ได้ว่า ปัญหาเด็กเร่ร่อนและแก๊งมิจฉาชีพคงไม่สามารถแก้ไขได้เพียงแค่จับทุกคนเข้าสถานพินิจแต่อย่างใด

ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว

ในปัจจุบันมีการศึกษาพบว่า ครอบครัวยุคใหม่มีสถิติการหย่าร้างสูงขึ้นกว่าเดิม จากสถิติการหย่าร้างที่ศึกษาและเผยแพร่โดยกระทรวงสาธารณสุข ได้เสนอข้อมูลเกี่ยวกับการหย่าร้างของครอบครัวไทยในปี ๒๕๕๕ พบว่า มีการจดทะเบียนแต่งงานใหม่มากกว่าสามแสนคู่ แต่ก็พบว่าในปีเดียวกันก็มีการจดทะเบียนหย่ามากถึงหนึ่งแสนคู่ ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๗ ซึ่งสูงที่สุดในรอบ ๙ ปีที่ผ่านมา โดยสาเหตุหลักเกิดจากทั้งสองฝ่าย ที่ถูกกดดันจากความเครียดจากงาน และค่านิยมใหม่ที่สามารถพึ่งลำแข้งของตนเองได้ ต่างฝ่ายจึงไม่ค่อยมีความอดทน คิดว่าไม่จำเป็นต้องพึ่งพาชีวิตคู่ตนเอง ทำให้หลังจากที่มีการหย่าร้างแล้ว พบว่ามีการเลี้ยงลูกด้วยตนเองลำพังพ่อ หรือแม่ เป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวกันมากขึ้น

แม้ภาพยนตร์เรื่อง กาลครั้งหนึ่งเมื่อเช้านี้ เป็นภาพยนตร์ที่ออกฉายตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ แต่ก็พบว่าเนื้อหายังสามารถสะท้อนปัญหาครอบครัวในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี พ่อและแม่ของโอ๋ อัน และอ้ม หลังจากที่ย่ำแย่กันไป พ่อกลับไปบ้านเดิมของตนเองทำงานเป็นโค้ชฟุตบอลที่เชียงใหม่ ส่วนแม่ทำงานเป็นนักเขียนในสำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง ส่วนเด็ก ๆ จึงต้องย้ายไปอยู่กับแม่ โอ๋ต้องทำหน้าที่ดูแลน้อง ๆ แทนพ่อและแม่ เนื่องจากแม่ไปทำงานนอกบ้าน และมักจะกลับบ้านดึกเสมอ เวลาที่โอ๋ไปโรงเรียนก็ต้องนำน้อง ๆ ไปฝากเลี้ยงที่ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก

จากความห่างเหิน ไม่ได้พูดคุยกัน ทำให้โอ๋ไม่เข้าใจความคิดและการกระทำของแม่ในหลาย ๆ อย่าง โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับผู้ชายที่มาส่ง ที่แม่อ้างว่าเป็นคนที่มาซื้อโฆษณากับทางสำนักพิมพ์ของแม่ โอ๋ไม่เข้าใจ และคิดไปเองว่าที่แม่เลิกรากับพ่อนั้น เพราะแม่กำลังมีรักใหม่กับผู้ชายคนอื่นนั่นเอง ทำให้โอ๋หนีออกจากบ้านพร้อมน้อง ๆ นำไปสู่การออกไปเผชิญโลกภายนอกที่มีปัญหาสังคมมากมาย

ปัญหาสังคมในโลกความเป็นจริง

ภาพยนตร์เรื่อง กาลครั้งหนึ่งเมื่อเช้านี้ ได้พยายามสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของครอบครัว ปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นเป็นวงกว้างจนกลายเป็นปัญหาระดับสังคม ปัญหาสังคมในยุคร่วมสมัยของภาพยนตร์เรื่องนี้ที่ปรากฏให้เห็น อาทิ ขบวนการค้ายาเสพติด ขบวนการค้ามนุษย์ การค้าประเวณี เด็ก ปัญหาเด็กและเยาวชนเร่ร่อน เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังไม่มีวุฒิภาวะมากเพียงพอ อาจถูกชักจูงเข้าสู่วงการที่ผิดกฎหมายได้ง่าย ส่วนหนึ่งเป็นเยาวชนที่มา

จากครอบครัวที่ไม่อบอุ่น พ่อแม่หย่าร้าง หรือมีความรุนแรงในครอบครัว ทำให้เด็กหรือเยาวชนหนีออกจากบ้าน ไม่ต้องการอยู่กับครอบครัวอีกต่อไป ทำให้เด็ก ๆ เหล่านี้ถูกผลักออกไปจากครอบครัว ต้องไปเผชิญหน้ากับปัญหาที่อยู่ในสังคมภายนอก

การสะท้อนภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น ทำให้เด็กนักเรียนได้เห็นภาพ เข้าใจถึงภัยจากสังคมภายนอก ได้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดจากการหนีออกจากบ้านไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ได้เห็นการทำงานของขบวนการค้ายาเสพติด และค้ายาเสพติดต่าง ๆ ซึ่งในตอนท้ายของเรื่องจะให้นักเรียนเข้าใจถึงความรักและความหวังดีของคนในครอบครัวมากขึ้น เข้าใจว่าเพราะอะไรพ่อและแม่จึงต้องอบรมสั่งสอนเราในทางที่ดี และรู้เท่าทันสังคมภายนอกที่เราจะต้องพบเจอในชีวิตจริง ๆ

► กิจกรรสม

สำหรับเด็กในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงวัยที่สามารถเริ่มคิดและตอบคำถามที่เริ่มซับซ้อนได้บ้าง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กนักเรียนกล้าแสดงออก จึงให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นพร้อมๆกับเพื่อน ๆ ในโรงเรียน หรือเป็นตัวแทนร่วมกิจกรรมถาม-ตอบหน้าเวทีกับผู้ดำเนินกิจกรรมในโรงภาพยนตร์ โดยเน้นคำถามที่ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าหากนักเรียนเป็นพ่อและแม่ จะมีวิธีแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเหมือนหรือต่างจากภาพยนตร์อย่างไร เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจความรู้สึกของพ่อและแม่ยิ่งขึ้น

► ประเด็นคำถาม

๑. ครอบครัวของเราประกอบไปด้วยใครบ้าง
๒. หากมีปัญหาในครอบครัวเราจะทำอะไร เช่น หากพ่อแม่แยกทางกัน เป็นต้น
๓. หากเราเป็นพ่อและแม่ เราจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาเหมือนหรือต่างจากภาพยนตร์
๔. ปัญหาสังคมในปัจจุบันมีอะไรบ้าง
๕. เราจะทำอะไรหากบังเอิญไปพบเจอบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ขบวนการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ หรือเด็กเร่ร่อน เป็นต้น

► ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. นักเรียนได้เข้าใจถึงความสำคัญของครอบครัวเพิ่มมากขึ้น
๒. นักเรียนได้เข้าใจถึงความรักและความหวังดีของพ่อแม่เพิ่มมากขึ้น
๓. นักเรียนได้เรียนรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวจากภาพยนตร์
๔. นักเรียนได้เรียนรู้ปัญหาสังคมในโลกความเป็นจริง
๕. นักเรียนได้เรียนรู้เท่าทันสิ่งต่าง ๆ ในสังคมภายนอก รู้จักขอคำปรึกษาปัญหากับครอบครัวหากรู้สึกว่าตนเองมีปัญหา เพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้
๖. นักเรียนสามารถชื่นชมศิลปะของภาพยนตร์

► ปัญหาที่คาดว่าจะพบ/วิธีแก้ไข

พบว่านักเรียนบางส่วนไม่เข้าใจการแสดงออกบางประการของพ่อและแม่ที่เป็นตัวละครในภาพยนตร์เรื่องนี้ ซึ่งค่อนข้างจะเป็นประเด็นที่ยากต่อการเข้าใจหรืออธิบายให้นักเรียนเข้าใจ เช่น เพราะอะไรแม่จึงให้ความสนิทสนมกับผู้ชายคนอื่นที่ไม่ใช่พ่อ เป็นต้น

วิธีการแก้ไขปัญหา พยายามอธิบายความสัมพันธ์ในครอบครัวของตัวละครในภาพยนตร์เรื่องนี้ให้นักเรียนเข้าใจเสียก่อน รวมถึงอธิบายงานของแม่ของโอ ซึ่งทำงานเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ที่ต้องอาศัยรายได้จากโฆษณาเป็นหลัก ซึ่งผู้ชายที่เธอสนิทสนมด้วยนั้น เป็นเพียงเพราะเธอต้องทำเพื่อความอยู่รอดของสำนักพิมพ์ของเธอ แต่ก็ไม่ได้มีอะไรเกินเลยอย่างที่โอคิดว่าที่แม่แยกทางกับพ่อนั้นเพื่อไปคบหากับผู้ชายคนใหม่ ทำให้โอต้องหนีออกจากบ้าน

Lessons of a dream (บทเรียนแห่งความฝัน)

ชื่อภาษาเยอรมัน :

Der ganz große Traum

ปีที่ฉาย : พ.ศ. ๒๕๕๔

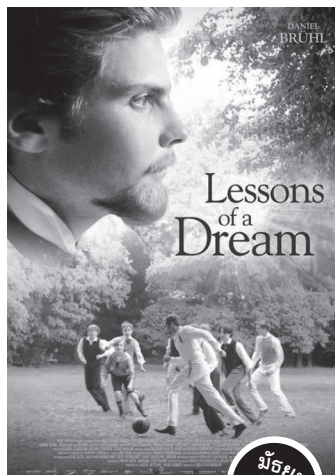
ประเภทหนัง : ดราม่า (ชีวิต) (Drama),
กีฬา (Sport)

ผู้กำกับ : Sebastian Grobler

ความยาวภาพยนตร์ : ๑๑๓ นาที

ผู้ผลิต : Deutschfilm

ภาษา : ภาษาเยอรมัน คำบรรยายไทย

ภาพยนตร์เรื่อง Lessons of a Dream เป็นภาพยนตร์จากประเทศเยอรมนีที่ออกฉายครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเนื้อหาย้อนยุคไปเมื่อปลายศตวรรษที่ ๑๙ เมื่อครั้งที่ประเทศเยอรมนียังปกครองแบบจักรวรรดิ และยังไม่รู้จักกีฬาฟุตบอล โดยเนื้อหาส่วนหนึ่งของภาพยนตร์ได้รับแรงบันดาลใจมาจากประวัติศาสตร์ของฟุตบอลในประเทศเยอรมนี โดยผู้บุกเบิกกีฬาฟุตบอลชาวเยอรมัน ชื่อ คอนราด ค็อก (Konrad Koch) คือ ครูสอนภาษาอังกฤษที่มีบรรพบุรุษเป็นชาวเยอรมันแต่เดินทางไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยออกฟอร์ด แล้วได้มาเป็นครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในเมือง Braunschweig ของจักรวรรดิเยอรมัน ครูค็อกได้นำกีฬาฟุตบอลจากประเทศอังกฤษมาเผยแพร่ที่โรงเรียนนี้เป็นแห่งแรกในเยอรมัน ก่อนที่จะแพร่หลายไปทั่ว

ประเทศ ภาพยนตร์พรรณนาให้เห็นบรรยากาศของสภาพบ้านเมืองในยุคปลายศตวรรษที่ ๑๙ ของจักรวรรดิเยอรมนี ขบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน และการนำฟุตบอลมาใช้เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนและเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสองวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันระหว่างอังกฤษและเยอรมนี อันมีผลให้ฟุตบอลเป็นกีฬาที่แพร่หลายอย่างหนึ่งในประเทศเยอรมนีมาจนทุกวันนี้

► สิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการชมภาพยนตร์

นักเรียนจะได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของกีฬาฟุตบอลในประเทศเยอรมนี ได้เรียนรู้และเข้าใจบรรยากาศของสังคมเยอรมันในยุคปลายศตวรรษที่ ๑๙ แสดงให้เห็นหลักคิดและระบบการศึกษาในยุคนั้นของประเทศเยอรมนี การนำสิ่งใหม่เข้ามาเผยแพร่ในสังคมและการศึกษา เช่น วิธีคิดแบบเสรีนิยม การนำฟุตบอลมาใช้ในการเรียนรู้เพื่อความสนุกสนาน เป็นต้น

► ประเด็นที่จะนำมาพูดคุย

๑. ประวัติความเป็นมาของกีฬาฟุตบอล
๒. ประวัติศาสตร์ของเยอรมนีในยุคเดียวกับภาพยนตร์ (ปลายศตวรรษที่ ๑๙)
๓. การศึกษาของเยอรมนีในยุคนี้
๔. การนำกิจกรรมทางกีฬามาประยุกต์ใช้กับการเรียน
๕. แรงบันดาลใจที่ได้จากภาพยนตร์

ประวัติความเป็นมาของกีฬาฟุตบอล

ฟุตบอล (Football) หรือ ซอกเกอร์ (Soccer) เป็นหนึ่งในกีฬาที่มีต้นกำเนิดการเล่นที่ยาวนานและได้รับความนิยมไปทั่วโลก แม้ว่าจะไม่มีประวัติศาสตร์จดบันทึกไว้อย่างแน่ชัดว่าชนชาติใดเป็นผู้ให้กำเนิดกีฬาชนิดนี้ เพราะหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่ามีหลายชนชาติที่มีการเล่นลูกกลม ๆ หรือลูกบอลอยู่กระจายในหลายพื้นที่ของโลก เช่น ชาวจีน ชาวญี่ปุ่น ชาวอิตาลี ชาวกรีกโบราณ ชาวเปอร์เซีย หรือชาวสแกนดิเนเวีย เป็นต้น ในประเทศจีน สมัยก่อนคริสตกาล มีการเล่นกีฬาคล้ายกับการเล่นฟุตบอล เรียกว่า ซื่อ-ชู (Tsu-Chu หรือ Cuju) หมายถึงการเตะลูกหนังด้วยเท้า สมัยใกล้เคียงกัน ในญี่ปุ่นพบว่ามีการเล่นที่มีชื่อว่า เคมาริ (Kemari) เป็นเกมประเภทบอลที่ได้รับความนิยมมากในญี่ปุ่นสมัยเฮอัน (Heian) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการเล่นกีฬา ซื่อ-ชู จากประเทศจีนนั่นเอง ผู้เล่นยืนเป็นวงกลม แล้วต่างต้องส่งบอลให้กันและกันโดยไม่ให้บอลหล่นลงพื้น เคมาริเป็นกีฬาที่ไม่ได้เน้นการแข่งขัน และไม่มีการแย่งครองบอลกัน ซึ่งมีการเล่นประเภตินี้จนถึงปัจจุบันซึ่งมักนิยมเล่นกันในช่วงเทศกาลของศาลเจ้าชินโตในญี่ปุ่น ในประเทศไทย และหลายประเทศในเอเชียอาคเนย์ก็มีการเล่นลูกกลมทำด้วยหวาย คือ ตะกร้อ ซึ่งเรารู้จักกันมาแต่โบราณจนปัจจุบัน

นอกจากในทวีปเอเชียแล้วในฟากของทวีปยุโรปพบว่ามีการเล่นกีฬาคล้ายกับการเล่นฟุตบอลเช่นเดียวกัน เช่น ในประเทศฝรั่งเศส มีการเล่นที่เรียกกันว่า ลา ซูลูเอ (La soule) และในประเทศอิตาลีก็มีการเล่น จิโอโก เดล กัลโช (Gioco Del Calcio) หรือ เกมฟุตบอล ส่วนในกรีกโบราณ พบหลักฐานว่ามีการเล่นกีฬาที่คล้ายคลึงกับฟุตบอลเรียกว่า เอพิสไครอส (Episkyros) เป็นการเล่นบอลที่แบ่งออกเป็น ๒ ทีม ทีมละ ๑๒-๑๔ คน แต่

ในยุคนั้นยังอนุญาตให้ใช้มือในการเล่นได้ นอกจากนี้ยังพบการเล่นที่คล้ายกับฟุตบอลของชาวโรมันในยุคจักรวรรดิโรมัน (Raman Empire) เรียกว่า ฮาร์-ปาสตัม (Hatpastum) เป็นที่นิยมในช่วง ค.ศ. ๗๐๐-๘๐๐ (พ.ศ. ๑๒๔๓ – ๑๓๔๓) โดยการเล่นนี้ใช้ลูกบอลที่มีขนาดเล็กและแข็งกว่าฟุตบอลในปัจจุบัน โดยมีวิธีการเล่นบอลด้วยการเตะ ทิ่ม หรือขว้างลูกออกไปด้านหน้า ซึ่งแต่ละทีมจะมีประตูคนละข้าง และมีการนำเข้าไปเผยแพร่ในประเทศอังกฤษในเวลาต่อมา ซึ่งแตกต่างจากการเล่นฟุตบอลในปัจจุบันที่อนุญาตให้ใช้เพียงเท้าในการเล่นเท่านั้น

จากประวัติการเล่นฟุตบอลในยุคอดีตก่อนคริสตกาล จนมาถึงยุคเมื่อ ๙๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา พบว่าการเล่นฟุตบอลมาจากการนำห้วยะโหลกมนุษย์มาเตะอันเนื่องมาจากความโกรธแค้น ในประวัติกล่าวถึงในช่วงที่อังกฤษได้ตกอยู่ในการปกครองจากพวกเคนส์ เชื้อสายโรมัน ที่ยกกองทัพมาต่อสู้อับริเวณหมู่เกาะอังกฤษตอนใต้ และได้ปกครองอังกฤษจนถึง พ.ศ. ๑๕๘๙ จนกระทั่งต่อมาชาวอังกฤษสามารถขับไล่พวกเคนส์ออกไปได้ หลังจากนั้นอังกฤษได้เริ่มมีการปรับปรุงประเทศของตัวเองด้วยการขุดอุโมงค์ในหลายพื้นที่ ในบางส่วนมีการขุดอุโมงค์ผ่านไปบริเวณที่ฝังศพของชาวเคนส์ และพบกะโหลกของชาวเคนส์ ทำให้คนงานที่ขุดอุโมงค์เกิดความแค้นต่อศัตรูของประเทศตน เมื่อคิดถึงในช่วงที่ถูกพวกเคนส์ปกครองได้รับการกดขี่ทารุณจิตใจ คนงานคนหนึ่งในกลุ่มจึงนำกะโหลกศีรษะของชาวเคนส์มาเตะ คนงานคนอื่นจึงหยุดทำงานมาร่วมเตะกะโหลกเพื่อระบายความแค้นที่มี หลังจากนั้นก็มีการพัฒนาเอาวัสดุอื่นมาใช้เล่นแทน จากความแค้นกลายไปสู่การเล่นเกมที่สนุกสนาน

ปัจจุบันการเล่นฟุตบอลพัฒนาไปสู่การแข่งขันระดับนานาชาติ โดย

การแข่งขันฟุตบอลระดับนานาชาติมีหลายประเทศให้ความสนใจและพัฒนาเป็นฟุตบอลลีก (league) ซึ่งหมายถึง ฟุตบอลที่เล่นเชื่อมสัมพันธ์กันระหว่างสโมสรต่าง ๆ มีถ้วยรางวัลสำหรับแชมป์ แต่ในปัจจุบันการเล่นกระชับมิตรในยุคอดีตกลายเป็นการแข่งขันกีฬาอาชีพ มีการให้ค่าตัวนักฟุตบอล การซื้อขายนักฟุตบอล มีถ้วยรางวัลและเงินรางวัล เป็นอุตสาหกรรมกีฬาที่มีมูลค่ามหาศาล ฟุตบอลลีกที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป มีผู้ติดตามชมทั้งในสนามจริงและทางโทรทัศน์ เช่น พรีเมียร์ลีก (Premier League) ของอังกฤษ กัลโช่เซเรีย อา (Calcio Serie A) ของอิตาลี ลีกเอิง (Ligue 1) ของฝรั่งเศส ลา ลีกา (La Liga) ของสเปน บุนเดสลีกา (Bundesliga) ของเยอรมนี รวมไปถึงลีกฟุตบอลในทวีปเอเชีย เช่น เจ.ลีก (J.League) ของญี่ปุ่น เคลีก (K League) ของเกาหลีใต้ หรือของประเทศไทย คือ Thai Premier League เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการแข่งขันฟุตบอลระดับภูมิภาค หรือระดับโลก การแข่งขันฟุตบอลที่ใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน คือ การแข่งขันฟุตบอลโลก (World Cup) การแข่งขันนี้จัดขึ้นโดยสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (Federation International Football Association : FIFA) หรือ ฟิฟ่า ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ ที่กรุงปารีส โดยมีประเทศที่รวมตัวเพื่อก่อตั้งเป็นสมาพันธ์ ๗ ประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส เบลเยียม เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ สเปน สวีเดน และสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งในปัจจุบันสมาพันธ์ฯ มีสมาชิกทั้งหมดถึง ๑๔๖ ประเทศทั่วโลก

การแข่งขันฟุตบอลโลกจะจัดขึ้นทุก ๆ ๔ ปี โดยการจัดการแข่งขันครั้งแรกเริ่มเมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๐ ที่ประเทศอุรุกวัย โดยมีการสับเปลี่ยนเจ้าภาพในการจัดแข่งขันในระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งเจ้าภาพประเทศล่าสุดที่จัดการแข่งขันฟุตบอลโลก ๒๐๑๔ คือ ประเทศบราซิล ประเทศที่เป็นแชมป์โลกใน

ปีล่าสุดคือ ประเทศเยอรมนี

ประวัติศาสตร์ของเยอรมนีในยุคร่วมสมัยของภาพยนตร์

Lessons of a Dream เป็นภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาย้อนยุคกลับไปเมื่อปลายคริสต์วรรษที่ ๑๙ สมัยที่ประเทศเยอรมนีมีระบบการปกครองแบบจักรวรรดิเยอรมัน (German Empire) โดยมีพระเจ้าจักรพรรดิวิลเฮล์มที่ ๑ (Wilhelm I) แห่งปรัสเซียเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งเราจะเห็นการประทับพระบรมรูปของพระเจ้าจักรพรรดิไว้หน้าห้องเรียน และในห้องพักครู

จักรวรรดิเยอรมนีการแบ่งออกเป็นรัฐต่าง ๆ โดยมีอาณาจักรปรัสเซียเป็นรัฐที่มีขนาดใหญ่ที่สุด

ปรัสเซียมีเมืองหลวงคือ เบอร์ลิน (Berlin) รัฐบาเยิน บาวาเรีย (Bayern, Bavaria) มีเมืองหลวงคือ มิวนิก (Munich) และเมืองที่ถูกกล่าวถึงในภาพยนตร์เรื่องนี้ คือ เบราน์ชไวค์ (Braunschweig) หรือ บรันสวิก (Brunswick) ซึ่งเป็นรัฐหนึ่งในจักรวรรดิเยอรมัน

ภาพยนตร์ได้กล่าวถึงเยอรมนีในยุคนี้ว่ากำลังมีการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออก เช่น ลูกบอลหนังสำหรับออกกำลังกาย อานม้า หรืออานยิมนาสติก เป็นต้น คนในเมืองมีความเหลื่อมล้ำทางสังคม คนในชนชั้นกรรมาชีพคือคนใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมเกี่ยวกับเหล็ก ซึ่งขณะนั้นเป็นยุคเริ่มการสร้างเสาโทรเลขเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างเมืองได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

ระบบการศึกษาของจักรวรรดิเยอรมันในเวลานั้น มีการปลูกฝังแนวคิดชาตินิยมและให้ความสำคัญกับการแผ่ขยายอำนาจทางทหาร ในระบบการศึกษามีการปลูกฝังผ่านการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เช่น การเรียน

ประวัติศาสตร์ เป็นสงครามที่เยอรมันมีชัยชนะต่อประเทศต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากวิชาในตำราแล้ว ยังมีการเรียนพลศึกษา แต่มุ่งฝึกฝนการสร้างพลกำลังให้ร่างกายมากกว่าการเล่นกีฬาที่ให้ความสนุกสนาน เช่น การฝึกกายกรรมหรือยิมนาสติก การฝึกร่างกายด้วยการใช้ลูกบอลหนักขนาดใหญ่ หรือ การฝึกกระเบียบวินัยแบบทหาร เป็นต้น ภาพยนตร์แสดงให้เห็นถึงค่านิยมการเรียนและระบบวิธีคิดของคนเยอรมันในเวลานั้นว่าเน้นความเป็นระเบียบวินัย ดูเคร่งเครียด เคร่งขรึมจริงจัง เด็กต้องให้ความเคารพและเชื่อฟังผู้อาวุโส ไม่เน้นความคิดแนวเสรีนิยมที่กำลังเป็นที่แพร่หลายในบางประเทศของยุโรป เช่นประเทศอังกฤษ เป็นต้น จนกระทั่งครู Koch เข้ามาเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ เขาได้ใช้กีฬาฟุตบอลเข้ามาเป็นสื่อในการเรียนการสอน พัฒนาให้เด็กสนใจภาษาอังกฤษโดยผ่านกีฬาที่สนุกสนาน แต่ฟุตบอลเป็นสิ่งใหม่ที่เข้ามาสู่ประเทศเยอรมนี ทำให้มีการต่อต้านจากผู้ปกครองและครูคนอื่น ๆ ที่ยังไม่รู้จักว่ากีฬาประเภทนี้ไม่ใช่กีฬาป่าเถื่อนอย่างที่ถูกลกล่าวหา

การนำฟุตบอลมาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนเป็นสิ่งใหม่ในเยอรมนียุคนั้น บางคนเรียกฟุตบอลว่าเป็นเชื้อโรคอังกฤษ หรือเป็นกีฬาป่าเถื่อน เพราะมีการปะทะทางร่างกายกันเวลาเล่นฟุตบอล แต่ในที่สุดครูค็อทก็ทำให้ฟุตบอลเป็นที่ยอมรับในเมือง และได้รับการอนุญาตจากผู้ตรวจการของจักรวรรดิเยอรมันให้ใช้ฟุตบอลในวิชาเสริมได้ จนทำให้ฟุตบอลกลายเป็นกีฬาที่คนทั่วไปรู้จัก และเล่นกันอย่างแพร่หลายทั่วประเทศเยอรมนีจนถึงปัจจุบัน ทีมฟุตบอลชาติเยอรมนีถือเป็นทีมฟุตบอลที่ดีที่สุดทีมหนึ่งของโลก

► กิจกรรรม

สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงวัยที่สามารถเริ่มคิดวิเคราะห์และตอบคำถามได้ลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กนักเรียนแสดงความคิดเห็น จึงควรให้นักเรียนที่ชมภาพยนตร์ร่วมกันแสดงความคิดเห็นพร้อม ๆ กับเพื่อน ๆ ในโรงเรียน อาจมีการถามตอบหน้าเวที หรือถามตอบจากที่นั่งในโรงภาพยนตร์ โดยเน้นคำถามที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงจากภาพยนตร์ หรือเนื้อหาแฝงที่ภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องการนำเสนอ ทั้งในเรื่องของกีฬาฟุตบอล เรื่องความคิด ระบบการศึกษาที่ได้เห็นในภาพยนตร์ หรือการเปรียบเทียบลักษณะนิสัยของตัวละครในภาพยนตร์ เป็นต้น

► ประเด็นคำถาม

๑. กีฬาฟุตบอลมีมาตั้งแต่สมัยใด ทำไมจึงสรุปไม่ได้ว่าเกิดที่ใดก่อน
๒. ประเทศเยอรมนีในยุคร่วมสมัยกับภาพยนตร์เป็นอย่างไร นักเรียนคิดว่าชาวเยอรมันมีอุปนิสัยต่างจากคนไทยหรือไม่ อย่างไร
๓. ระบบการศึกษาในเยอรมนีในยุคนั้นเป็นอย่างไร
๔. มีความคิดเห็นอย่างไรที่นำกีฬาฟุตบอลมาใช้ประกอบการเรียนการสอน
๕. แรงแบบดาลใจที่ได้จากภาพยนตร์

► ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. นักเรียนได้รู้จักกีฬาฟุตบอลเพิ่มมากขึ้น
๒. นักเรียนได้รู้จักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับประเทศเยอรมนีเพิ่มมากขึ้น
๓. นักเรียนได้รู้จักระบบการศึกษาของเยอรมนีในยุคจักรวรรดิ
๔. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำกิจกรรมมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้
๕. นักเรียนได้เรียนรู้และได้รับแรงบันดาลใจจากเนื้อหาของภาพยนตร์

► ปัญหาที่จะคาดว่าจะพบ/วิธีแก้ไข

๑ พบว่านักเรียนที่ชมภาพยนตร์ไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาจากภาพยนตร์ได้ทั้งหมด เนื่องจากเป็นภาพยนตร์ที่บทพูดเป็นภาษาเยอรมัน และใช้บทบรรยายเป็นภาษาไทย อาจอ่านบทบรรยายไม่ทัน

วิธีการแก้ไขปัญหา พยายามอธิบายเนื้อหาคร่าว ๆ ของภาพยนตร์ หรือเกริ่นนำเนื้อหาของภาพยนตร์ก่อนชมภาพยนตร์เพื่อให้ นักเรียนได้เข้าใจ เนื้อหาหลักของภาพยนตร์ และควรแจ้งนักเรียนว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้บทสนทนาเป็นภาษาเยอรมัน

๑ พบว่านักเรียนที่ชมภาพยนตร์อาจไม่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ประเทศเยอรมนีในยุคปลายศตวรรษที่ ๑๙ (ยุคจักรวรรดิเยอรมัน)

วิธีการแก้ไขปัญหา พยายามอธิบายประวัติศาสตร์เกี่ยวกับประเทศเยอรมนีในยุคเดียวกับภาพยนตร์ก่อนการชมภาพยนตร์ เพื่อปูพื้นความรู้ให้นักเรียนให้เข้าใจเนื้อหาภาพยนตร์ได้ดียิ่งขึ้น

War Horse (ม้าศึก)

ชื่อเมื่อฉายในประเทศไทย :

ม้าศึกจาริกโลก

ปีที่ฉาย : พ.ศ. ๒๕๕๖

ประเภทหนัง : ดราม่า(ชีวิต) (Drama),
สงคราม (War)

ผู้กำกับ : สตีเวน สปีลเบิร์ก
(Steven Spielberg)

ความยาวภาพยนตร์ : ๑๔๖ นาที

ผู้ผลิต : DreamWorks SKG

ภาษา : ภาษาอังกฤษ คำบรรยายไทย หรือ พากย์ไทย

สงครามเป็นหัวข้อใหญ่ข้อหนึ่งที่มีการนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ ภาพยนตร์เรื่อง ม้าศึกจาริกโลก เป็นภาพยนตร์ที่ใช้เหตุการณ์สงครามโลก ครั้งที่ ๑ เป็นฉากหลังสำคัญ และเป็นภาพยนตร์ที่สร้างจากนิยายสำหรับเด็ก ชื่อเรื่องเดียวกัน แต่งโดย ไมเคิล มอร์เพอร์โก (Michael Morpurgo) เล่าเรื่องราวความผูกพันระหว่างม้าแสนรู้สีน้ำตาล ชื่อ โจอี้ กับ อัลเบิร์ต นาราโค้ต เด็กหนุ่มลูกชาวนาแห่งเมืองเดวอน ประเทศอังกฤษ โจอี้เห็นม้าตัวนี้ตั้งแต่มันคลอดออกมา และฝันจะได้เป็นเจ้าของมัน แล้ววันหนึ่งฝันก็เป็นจริงโดยไม่คาดคิด เมื่อพ่อของเขา อดีตทหารผ่านศึกซึ่งอยากจะลืมความเจ็บปวดจากสงครามบัวร์ในแอฟริกาได้ ตัดสินใจประมูลสุ่มราคาม้าตัวนี้มา ทั้ง ๆ ที่ควรจะ

รูปประมูลม้าที่เหมาะสมแก่การทำอะไรทำนามากกว่าตัวนี้และถูกกว่าตัวนี้ แต่เพราะอยากเอาชนะนายทุนเจ้าของที่ดินที่เขาค้างค่าเช่าอยู่ ซึ่งเชื่อว่าถ้าไม่ใช้เงินตามนัดจะยึดที่ดินคืน โดยหวังว่าจะทำอะไรขายผลผลิตใช้เงินค่าเช่าได้ทัน อัลเบิร์ตตั้งชื่อม้าว่า โจอี้ และพยายามฝึกหัดมันซึ่งเป็นม้าพยศและบอบบางเกินกว่าจะทำงานหนัก ให้กลายเป็นม้าที่เปรียวทั้งฝีเท้าและพละกำลัง พอที่จะช่วยทำอะไรไถพรวนได้ และเขายังสอนให้มันทำอะไรได้อีกหลายอย่าง

โจอี้ช่วยไถที่จนเพาะปลูกพืชไร่ได้ แต่พายุฝนทำให้พืชเสียหายไม่ได้ผลผลิต พอติดกับเกิดสงครามใหญ่คือสงครามโลกครั้งที่ ๑ ขึ้นในยุโรป พ่อจึงจำใจขายม้าโจอี้ให้กองทัพอังกฤษซึ่งต้องการม้าไปทำสงครามในสนามรบที่ฝรั่งเศส และพ่อต้องการเงินไปชำระค่าเช่าที่ดิน แม้อัลเบิร์ตจะทดทานอย่างไรก็ไม่เป็นผล โจอี้จึงถูกเปลี่ยนไปเป็นม้าศึก อยู่กับร้อยเอกนิโคลส์ ผู้บังคับกองร้อยทหารม้าอังกฤษ เข้าสู่สนามรบในประเทศฝรั่งเศส โจอี้ได้พบม้าอีกตัวหนึ่ง เป็นม้าสีดำชื่อ ท็อปตอน ของผู้บัญชาการหน่วย กลายเป็นเพื่อนม้าร่วมชะตากรรมในยามศึกด้วยกัน ซึ่งคราวหนึ่งกองทหารม้าอังกฤษได้เข้าโจมตีกองทหารราบเยอรมัน ปรากฏว่าถูกกองทหารเยอรมันซึ่งดูท่าจะเปลี้ยพล้าในทีแรก กลับตั้งหลักตอบโต้ด้วยปืนกล จนกองทหารอังกฤษทั้งม้าทั้งคนล้มตายระเนระนาด รวมถึงผู้กองนิโคลส์ด้วย แต่โจอี้กับท็อปตอนรอดชีวิต แต่ถูกจับเป็นม้าเชลย ทหารเยอรมันนำมาไปเทียมเกวียนพยาบาลในแนวหลัง โดยมีทหารเด็กสองพี่น้อง กุนเธอร์ และ ไมเคิล เป็นผู้ดูแล แต่เมื่อการรบในแนวหน้าคับขันขึ้น ผู้บังคับบัญชาก็จำเป็นต้องนำทหารเด็กอ่อนหัดเหล่านี้เข้าแนวหน้า ไมเคิลถูกเลือกไปแนวหน้า ทำให้กุนเธอร์ผู้ซึ่งรับปากกับพ่อแม่ว่าเขาจะต้องพาน้องกลับบ้านอย่างปลอดภัย เห็นท่าไม่ดี จึงวางแผนนำโจอี้กับท็อปตอนไปเอาตัวไมเคิลออกมาเสียก่อนจะเข้าสนามรบ พวกกันไป

หลบซ่อนค้างคืนที่โรงนาแห่งหนึ่ง แต่นายทหารก็ตามจนพบและนำทหารเด็กทั้งสองไปยิงเป้าสำเร็จโทษ แต่ม้าทั้งสองรอดไปได้ รุ่งเช้าเจ้าของที่นาคือตาบอเอมีลีหลานสาว มาพบเข้าก็เลี้ยงดูม้าทั้งสองไว้ ทำให้มันมีชีวิตที่พบความสงบสุขอยู่พักหนึ่ง แต่ไม่นานนายทหารเยอรมันหน่วยหนึ่งก็มาพบมัน และยึดเอามันไปสู่สนามรบอีก คราวนี้ถูกใช้ในการลากปืนใหญ่ที่แสนหนัก ซึ่งเป็นภารกิจที่ทารุณมาก จนม้าหลายตัวถึงกับขาดใจตาย ที่ปอดนกกำลังจะถูกนำไปชักลากแทนที่ม้าตัวหนึ่งที่ตายลง ทั้ง ๆ ที่มันบาดเจ็บที่ขา ม้าโจอี้เห็นเพื่อนตกอยู่ในอาการเช่นนั้น ก็กระโจนเข้าไปรับภาระแทน จนปืนใหญ่ของเยอรมันเข้าสู่จุดตั้งยิงได้สำเร็จ

สงครามดำเนินไปจากปีสู่อีกปี อัลเบิร์ตที่เคยถูกปฏิเสธให้เข้ากองทัพไปรบเพราะยังเด็ก บัดนี้กลับถูกกองทัพอังกฤษเกณฑ์และส่งเข้าสู่สมรภูมิตันที่ เขาจึงหวังว่าจะมีโอกาสได้พบโจอี้ในแนวรบ เพราะสมรภูมิของสงครามโลกครั้งที่ ๑ นี้ เป็นการรบที่ทั้งสองฝ่ายต่างตั้งกำลังกันอยู่ในแนวสนามเพละของตน ติดตรึงอยู่อย่างนั้นนับปี ผลัดกันรุกผลัดกันรับ ไม่คืบหน้าไปไหน แต่ไพร่พลทหารสองฝ่ายก็บาดเจ็บล้มตายเป็นเปือยตลอดเวลา ทั้งโดนอาวุธและโดนโรคภัยระบาด ในการรบประจัญบานครั้งหนึ่ง อัลเบิร์ตกับกองทหารอังกฤษสามารถบุกทะลุเข้าไปจนถึงแนวสนามเพละของฝ่ายเยอรมันได้ แต่กลับกลายเป็นสนามเพละร้างและเข้าไปเจอกับก๊าซพิษ ทำให้อัลเบิร์ตตาบอดชั่วคราวและถูกส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลสนาม

ในขณะที่โจอี้กับที่ปอดนก ซึ่งอยู่กับหน่วยทหารปืนใหญ่ ก็ถูกข้าศึกบุกเข้าโจมตีอย่างหนัก ที่ปอดนกซึ่งบาดเจ็บและหมดสภาพได้ขาดใจตายคาสนามรบพันทุกซีไป ส่วนโจอี้ไปปะทะเข้ากับรถถังของข้าศึก ซึ่งเป็นอาวุธสงครามอย่างใหม่ที่น่าเกรงขาม มันตกใจหนีเตลิดไปในสนามรบที่กำลังถูก

ระดมยิงด้วยกระสุนปืนใหญ่อย่างหนักในคืนนั้น จนหลงไปในแดนปลอดภัยของทั้งสองฝ่าย และพลัดเข้าไปอยู่ในแนวลาดหนามที่กั้นสองฝ่ายไว้ ถูกลาดเกี่ยวบาดเจ็บและติดคาอยู่ตรงนั้น รุ่งเช้าทหารทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายเยอรมันและฝ่ายอังกฤษต่างก็เห็นมัน และต่างเข้ามาช่วยมันให้หลุดออกมาได้ และตกลงโยนเหรียญหัวก้อยว่าใครจะได้มันไป ปรากฏว่าทหารอังกฤษชนะเสีย จึงนำโจอี้ในสภาพบาดเจ็บทั้งตัวกลับไปในแนวรบฝั่งอังกฤษ และนำมันไปถึงหลังแนวรบ ที่ตั้งของโรงพยาบาลสนามที่อัลเบิร์ตพักรักษาตัวอยู่ การมาของม้าซึ่งได้รับการกล่าวขวัญกันในกองทหารนี้ว่า เป็นม้าอภินิหารที่รอดชีวิตมาได้จากเขตปลอดภัยล่องรู้ถึงหูลอัลเบิร์ต แต่เวลานั้นตาเขายังมองไม่เห็น ในขณะที่หมอซึ่งตรวจอาการของโจอี้แล้วทำได้แค่แนะนำให้ล้มมันเสียเพื่อจะไม่ต้องทรมาน แต่ขณะที่ทหารกำลังจะยิงมัน โจอี้ก็ได้ยินเสียงสัญญาณเป่ามื่อป้อมเรียกของอัลเบิร์ตที่เคยฝึกสอนเรียกมันไว้แต่ยังเล็ก ในที่สุดคนกับม้าเพื่อนเก่าจึงได้พบกันอย่างไม่น่าเชื่อ

ถึงเวลา ๑๑ โมง ของวันที่ ๑๑ เดือน ๑๑ ปี ค.ศ. ๑๙๑๘ ซึ่งกำหนดให้เป็นวันสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๑ สงครามซึ่งไม่มีฝ่ายใดแพ้หรือชนะอย่างแท้จริง นอกจากแพ้ด้วยกันทั้งโลก กองทัพอังกฤษเตรียมยกทัพกลับบ้าน โจอี้ไม่ได้ถูกคัดให้กลับบ้าน แต่จะถูกประมูลขายทอดตลาด อัลเบิร์ตได้รับเงินบริจาคจากเพื่อนทหารมาสู่การประมูล แต่พ่อค้าขายเนื้อม้าชาวฝรั่งเศสรายหนึ่งเกือบจะประมูลได้โจอี้ไปอยู่แล้ว ทว่าชะตากรรมส่งตาของเอมิลี่มาประมูลโจอี้ไปได้ เพื่อนำไปเลี้ยงเป็นการรำลึกถึงหลานสาวที่จากไปแล้ว อัลเบิร์ตพยายามอ้อนวอนขอโจอี้จากตาแก่ ซึ่งยืนกรานไม่ยอม แต่ตาแก่ต้องประหลาดใจเมื่อโจอี้แสดงท่าว่ามันต้องการไปกับอัลเบิร์ต และนาที่สุดท้ายตาแก่เมื่อรับรู้ว่า หนุมันนี่คือเจ้าของมันมาก่อน ก็ยอมยกโจอี้ให้อัลเบิร์ต

อัลเบิร์ตน่าจะอีกกลับบ้านไร่ กลับไปทอดพ้อ ซึ่งบัดนี้เห็นว่าลูกคือทหารผ่านศึกกลับมาบ้านเช่นเดียวกับที่เขาเคยเป็น

► สิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการชมภาพยนตร์

นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงมิตรภาพความผูกพันอย่างสุดใจระหว่างมนุษย์และสัตว์ที่เกิดขึ้นได้ ได้เห็นความเป็นไปของชีวิตทั้งสัตว์และมนุษย์ ที่ต่างก็ต้องดิ้นรนไป จะคิดว่าเป็นไปตามชะตาชีวิต ซึ่งตัวเราเองกำหนดไม่ได้ก็ได้ หรือจะคิดว่า ตามการลิขิตให้ชีวิตของตนเองก็ได้ หรือจะคิดต่างไปอีกแบบว่า เป็นไปตามสถานการณ์ที่มนุษย์อื่นก่อขึ้นหรือเป็นเหตุให้เกิดขึ้นก็ได้

นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่อง สงครามโลกครั้งที่ ๑ ในแบบประจักษ์แก่สายตา ซึ่งปกติเราเรียนรู้ประวัติศาสตร์จากตำรา และนึกหรือจินตนาการเอาเอง และบางคนก็รู้สึกว่าเป็นเรื่องน่าเบื่อ และกังวลว่าเป็นวิชาที่ต้องท่องจำปีที่เกิดเหตุการณ์ ท่องจำเหตุที่เกิดสงคราม ฝ่ายใดกับฝ่ายใด

แต่การเรียนรู้ประวัติศาสตร์สงครามจากภาพยนตร์ เป็นการรับรู้โดยประสบการณ์ที่เสมือนได้ไปอยู่ในเหตุการณ์ ได้ประจักษ์ต่อหน้าต่อตา ได้ร่วมรับรู้ความคิดความรู้สึกของคนอื่น และได้รับรู้ความรู้สึกของตนที่มีต่อสงคราม

► ประเด็นที่จะนำมาพูดคุย

๑. การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่นักเรียนประสบมาเป็นอย่างไร เคยเรียนประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ ๑ หรือไม่

๒. นิยายอิงประวัติศาสตร์คืออะไร นิยายอิงประวัติศาสตร์ของไทย

มีบ้างไหม? และนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์มีบ้างไหม

๓. สงครามเป็นหัวข้อใหญ่ข้อหนึ่งที่ผู้สร้างภาพยนตร์นำมาสร้างภาพยนตร์ และผู้สร้างมีเจตนาหรือวัตถุประสงค์หลายอย่าง บ้างก็อาศัยฉากสงครามแต่วัตถุประสงค์จริงเพื่อแสดงเรื่องความรักของคู่รักหนุ่มสาว บ้างก็สร้างหนังสงครามเพื่อเชิดชูวีรกรรมความกล้าหาญเสียสละของชายชาตินักรบ บ้างก็เชิดชูชัยชนะของชาติ ปลุกเร้าให้รักชาติ บ้างก็สร้างหนังสงครามเพื่อต่อต้านสงคราม นักเรียนควรคิดให้แตกต่างภาพยนตร์เรื่อง ม้าศึก นี้ มีเจตนาอย่างไรกันแน่

๔. ในฐานะภาพยนตร์เป็นงานศิลปะอย่างหนึ่ง นักเรียนชื่นชมภาพยนตร์เรื่องนี้อย่างไรบ้าง อาจเป็นเรื่องการถ่ายภาพ การแสดง บทเจรจา การแสดงความหมาย

สงครามโลกครั้งที่ ๑

สงครามโลกครั้งที่ ๑ (World War I) เป็นสงครามใหญ่ที่มีผลกระทบไปทั่วโลกครั้งแรกในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ จึงเรียกว่าสงครามโลก เหตุที่กระทบถึงกันทั่วโลก ก็เพราะโลกเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม มีความเจริญในการติดต่อสื่อสาร การคมนาคม การค้าขาย มีอาณานิคม เกิดความสัมพันธ์เกี่ยวข้องทั่วกันทั้งโลก และขณะนั้นประเทศมหาอำนาจของโลก ได้แก่ ประเทศจักรวรรดินิยม คือประเทศอุตสาหกรรมที่ต้องแสวงหาอาณานิคมเพื่อหาทรัพยากรในการผลิต การล่าอาณานิคมก็จำเป็นต้องมีอำนาจทางทหาร มีกองทัพเป็นอำนาจบังคับ จึงเกิดการแข่งขันล่าอาณานิคม และเป็นธรรมดาที่การแข่งขันนำไปสู่การขัดแย้ง เมื่อการขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจนำไปสู่การใช้กำลังตัดสิน จึงเกิดเกิดสงครามซึ่งโดยธรรมชาติจะแบ่งเป็นสองฝ่ายและมี

นานาประเทศเข้าร่วมแต่ละฝ่าย สงครามแผ่ขยายไปทั่วโลกเพราะผ่านไปทาง อาณานิคมที่กระจายอยู่ทั่วโลก ประเทศที่ไม่เข้าร่วม แสดงว่าวางตัวเป็นกลาง จึงเรียกสงครามใหญ่ระหว่างประเทศครั้งนี้ว่าสงครามโลก ซึ่งเป็นการเรียก ครั้งแรกด้วย

สงครามโลกครั้งที่ ๑ เป็นสงครามที่มีศูนย์กลางอยู่ในยุโรป เกิด ระหว่าง วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๑๔ สิ้นสุดวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๘ ประเทศคู่สงครามแบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่ง เริ่มต้นจากสามประเทศ หรือ ไตรภาคี คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส และ รัสเซีย กับ อีกฝ่ายหนึ่งคือ มหาอำนาจกลาง ซึ่งมีสามประเทศหลัก เรียกว่า ไตรพันธมิตร คือ เยอรมนี ออสเตรีย-ฮังการี และ อิตาลี

ชนวนของสงครามเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๑๔ เมื่อ มีเหตุลอบสังหารอาร์ชดยุก ฟรานซ์ เฟอร์ดินานด์ มกุฎราชกุมารแห่งออสเตรีย ในคาบสมุทรบอลข่าน ทำให้ออสเตรีย-ฮังการี ยื่นคำขาดต่อราชอาณาจักร เซอร์เบีย ดินแดนที่เกิดเหตุ และวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ปีนั้น ออสเตรีย-ฮังการี ก็เปิดฉากบุก เซอร์เบีย ประเทศที่ทำสัญญาเป็นพันธมิตรหรือภาคีแต่ละฝ่าย จึงถูกดึงเข้าร่วมความขัดแย้ง และบานปลายเป็นสงครามโลกในที่สุด การรบ ยืดเยื้อไปทีละปี เกิดแนวรบสำคัญขึ้นสองแนว คือแนวรบด้านตะวันตก บริเวณ ชายแดนฝรั่งเศสกับเยอรมัน และแนวรบด้านตะวันออก บริเวณรัสเซีย ยุโรป ตะวันออก เฉพาะแนวรบด้านตะวันตกนั้น มีสภาพเป็นสงครามสนามเพลาะ ทั้งสองฝ่ายขุดแนวสนามเพลาะ ตีรังกาลังกัน และหยุดอยู่กับแนวของตน ไม่ สามารถรุกผ่านกันไปได้ อย่างที่เรียกว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่มีการล้มตาย ของทหารทั้งสองฝ่ายเป็นอันมาก เพราะมีการคิดค้นอาวุธทำลายล้างใหม่ เช่น ก๊าซพิษ ปืนกล รถถัง ระเบิดเพลิง แต่สาเหตุที่ทหารล้มตายมากกว่าโดนอาวุธ

คือการเกิดโรคระบาดในสนามรบ สงครามโลกครั้งแรกนี้ มีทหารเข้าร่วมทั้งหมดกว่า ๗๐ ล้านคน มีทหารเสียชีวิตประมาณ ๑๐ ล้านคน แต่ถ้านับผู้บาดเจ็บและสูญหายเข้ามารวมด้วย จะมีตัวเลขสูงถึง ๔๐ ล้านคน

ประเทศไทย หรือ สยาม ในเวลานั้น ได้วางตัวเป็นกลางในระยะแรก แต่ในช่วงปลายสงคราม ได้ตัดสินใจเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงประกาศสงครามกับฝ่ายเยอรมัน ออสเตรีย-ฮังการี และอิตาลี ในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ และส่งกองทหารอาสาสมัครเข้าร่วมสงครามในยุโรป

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจที่ตัดสินใจเข้าร่วมสงครามในปีสุดท้าย ซึ่งสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ฝ่ายเยอรมันเริ่มพ่ายแพ้ และประสบปัญหาภายในประเทศเอง ที่สุดก็ขอยอมแพ้ มีการกำหนดให้วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๘ เป็นวันหยุดยิง และเรียกกันว่า วันสงบศึก

ในภาพยนตร์ ผู้ชมจะได้เห็นภาพบรรยากาศของสังคมในยุโรป โดยเฉพาะอังกฤษและฝรั่งเศสในช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ เมื่อเริ่มเกิดสงคราม การที่ผู้คนต้องเข้าสู่บรรยากาศสงคราม เด็กหนุ่มถูกเกณฑ์เข้ากองทัพ และถูกส่งออกสู่สนามรบ ผู้ชมจะได้เห็นฉากของสนามรบแบบแนวสนามเพลาด้านตะวันตกในสงครามโลกครั้งที่ ๑ ได้เห็นและสัมผัสความน่ากลัวของการทำลายล้างกันระหว่างมนุษย์

มิตรภาพระหว่างมนุษย์และสัตว์

ภาพยนตร์ War Horse แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่รักและผูกพันกันระหว่างมนุษย์ คือ อัลเบิร์ต และม้า คือ โจอี้ เนื่องจากพ่อของอัลเบิร์ตได้

ประมุขใจอ้อมมาตั้งแต่มันยังเด็ก อัลเบิร์ตเป็นคนสอนใจให้เข้าใจคำสั่งต่าง ๆ ได้อย่างดี สองคนจึงกลายเป็นเพื่อนกัน จนกระทั่งประเทศในยุโรปเข้าสู่ภาวะสงคราม ทำให้อัลเบิร์ตต้องถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารร่วมรบในสงครามเหมือนกับวัยรุ่นชายคนอื่น ๆ ทำให้อัลเบิร์ตและใจอ้อมต้องจากกัน

หลังจากนั้นไม่นานใจอ้อมถูกนำเอาไปเป็นม้าศึกของนายพลคนหนึ่งในกองทัพ เมื่อนายทหารคนนั้นได้เสียชีวิตระหว่างสงคราม ใจอ้อมจึงถูกเกณฑ์ไปเป็นม้าชักลากปืนใหญ่ และเกิดเหตุให้มันหนีไปกลางสนามรบจนได้รับบาดเจ็บ และได้กลับไปเจออัลเบิร์ตอีกครั้งในกองทัพ ภาพยนตร์เรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของมิตรภาพระหว่างทั้งสองฝ่าย ที่ต้องพลัดพรากจากกันจนได้มาพบกันในตอนสุดท้าย

► กิจกรรม

สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงวัยที่สามารถเริ่มคิดวิเคราะห์และตอบคำถามได้ลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น จึงควรให้นักเรียนที่ชมภาพยนตร์ร่วมกันแสดงความคิดเห็นพร้อม ๆ กับเพื่อน ๆ ในโรงเรียน อาจมีการถามตอบหน้าเวที หรือถามตอบจากที่นั่งในโรงภาพยนตร์ โดยเน้นคำถามที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงจากภาพยนตร์ หรือเนื้อหาที่แฝงอยู่ในภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องการนำเสนอ ทั้งในเรื่องของสงคราม สิ่งที่เกิดขึ้นหากเข้าสู่ภาวะสงคราม มิตรภาพความรักระหว่างมนุษย์และสัตว์ รวมไปถึงหน้าที่ของความเป็นพลเมืองของชาติว่าควรทำอย่างไรบ้าง ทำไมจึงต้องทำเช่นนั้น ไม่ทำได้หรือไม่เป็นต้น

► ปัญหาที่จะคาดว่าจะพบ/วิธีแก้ไข

พบว่ามิได้แก่นักเรียนบางส่วนอาจไม่มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ ๑ มาก่อน

วิธีการแก้ไขปัญหา อธิบายสรุปประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ ๑ อย่างคร่าว ๆ แก่นักเรียนก่อนเริ่มชมภาพยนตร์ เพื่อปูพื้นความรู้ให้นักเรียนได้เข้าใจภาพยนตร์ได้เพิ่มมากขึ้น

Laskar Pelangi (นักรบสายรุ้ง)

ชื่อภาษาอังกฤษ :

The Rainbow Troops

ปีที่ฉาย : พ.ศ. ๒๕๕๑

ประเภทหนัง : ดราม่า (Drama)

ผู้กำกับ : Riri Riza

ความยาวภาพยนตร์ : ๑๒๔ นาที

ผู้ผลิต : Miles Films

ภาษา : ภาษาบาฮาซา (อินโดนีเซีย) คำบรรยายไทย

ภาพยนตร์จากประเทศอินโดนีเซีย สร้างจากนวนิยายขายดีชื่อเดียวกัน ของ อังเดรีย ฮิราต้า (Andrea Hirata) และเป็นภาพยนตร์ที่ประสบความสำเร็จ ทำเงินรายได้สูงเป็นประวัติการณ์ของประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เล่าเรื่องของโรงเรียนมุฮัมมัดติยะ โรงเรียนประถมศึกษาเล็ก ๆ และยากจน แห่งหนึ่งในหมู่บ้าน กันตง บนเกาะเบลิตุง เกาะเหมืองแร่ดีบุก ทางชายฝั่งตะวันออกของสุมาตรา ในสมัยปีทศวรรษที่ ค.ศ. ๑๙๗๐ ภาพยนตร์เปิดเรื่องขึ้นในวันเปิดภาคเรียนของโรงเรียน โรงเรียนมีความจำเป็นต้องมีนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนไม่น้อยกว่าสิบคน มิฉะนั้นจะถูกปิด เพราะจำนวนนักเรียนไม่ถึงเกณฑ์ ที่แรกมีนักเรียนมาสมัครเก้าคน ทำให้ครูใหญ่ มุสลิมะห์ และ ฮาร์ฟานหลานสาวซึ่งเป็นครูกันอยู่เพียงสองคนของโรงเรียนต้องลุ้นว่าจะมีเด็กนักเรียนคนที่สิบมาสมัครเรียนไหม จนเกือบจะหมดเวลาอยู่แล้ว มีเด็ก

ตกหล่นคนหนึ่งมาสมัครเรียน ทำให้โรงเรียนรอดพ้นการถูกปิดไปได้ ครูใหญ่ตั้งชื่อเด็ก ๆ นักเรียนของตนว่า “นักรบสายรุ้ง”

จากนี้ภาพยนตร์ก็ติดตามความเป็นไปของนักเรียนที่ยากจนในดินแดนห่างไกลด้อยโอกาสสืบทอดกับครูสองคนซึ่งมีกำลังใจมุ่งมั่นที่จะต่อสู้ฟันฝ่าความลำบากยากจนต่าง เพื่อนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่อนาคตของหมู่บ้าน ด้วยความมุ่งมั่นและหัวใจเด็ดเดี่ยวของความเป็นครู ทำให้ครูและศิษย์ค่อย ๆ มีความผูกพันอย่างลึกซึ้ง ทำให้สามารถร่วมกันฝ่าฝืนอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ตลอด

ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างหนึ่ง คือ โรงเรียนได้ส่งตัวแทนนักเรียนไปร่วมแข่งขันตอบปัญหา และสามารถคว้าชัยชนะมาได้ ซึ่งเป็นผลมาจากความร่วมมือกันมุ่งมั่นฝึกฝนอย่างสุดกำลัง

เบื้องหลังการถ่ายทำ

ภาพยนตร์นี้ สร้างจากนวนิยายซึ่งแต่งโดยนักเขียนที่เติบโตมาในหมู่บ้านที่เขาเข้ามาเขียน จึงเป็นเรื่องที่มีเค้ามาจากความเป็นไปในชีวิตจริงของตน ผู้สร้างภาพยนตร์เดินทางไปถ่ายทำในหมู่บ้านจริงตามหนังสือ และใช้เด็ก ๆ ในหมู่บ้านเป็นตัวแสดงทั้งหมด เมื่อภาพยนตร์ออกฉายและได้รับการต้อนรับจากผู้ชมชาวอินโดนีเซียอย่างสูง หมู่บ้านดังกล่าวกลายเป็นกระแสความสนใจไปในชั่วข้ามคืน ผู้คนแห่ไปเที่ยวเพื่อดูสถานที่ถ่ายทำ

ข้อมูลประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซีย หรือ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia) เป็นประเทศเพื่อนบ้านร่วมภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ

อาเซียน ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของประเทศไทย อินโดนีเซีย มีพื้นที่ทั้งหมดโดยรวมประมาณ ๕,๐๗๐,๖๐๖ ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็นพื้นที่ทางบก (แผ่นดินใหญ่) ราว ๑,๙๐๔,๔๔๓ ตารางกิโลเมตร และพื้นที่ทางทะเล (พื้นที่เกาะในทะเล) ประมาณ ๓,๑๖๖,๑๖๓ ตารางกิโลเมตร เป็นประเทศที่ประกอบด้วยเกาะจำนวนมาก โดยทิศเหนือมีพื้นที่ติดกับทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิก ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดกับมหาสมุทรอินเดีย ทางทิศตะวันออกติดกับประเทศติมอร์-เลสเต และปาปัวนิวกินี ส่วนทางทิศใต้ของประเทศติดกับทะเลติมอร์

ประเทศอินโดนีเซีย มีเมืองหลวงคือ กรุงจาการ์ตา คนอินโดนีเซียใช้ภาษาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) เป็นภาษาราชการ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ ๘๕ นอกนั้นเป็นผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่น คริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ร้อยละ ๘.๙ คริสต์นิกายโรมันคาทอลิกร้อยละ ๓ ฮินดูร้อยละ ๑.๘ พุทธร้อยละ ๐.๘ และศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ ๐.๓ เป็นต้น โดยมีประชากรโดยรวมทั้งประเทศประมาณ ๒๔๘ ล้านคน ปัจจุบันประเทศอินโดนีเซียมีระบอบการปกครอง สาธารณรัฐแบบประชาธิปไตย โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข และมีหัวหน้าฝ่ายบริหาร จะดำรงตำแหน่งวาระละ ๕ ปี มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น ๓๐ จังหวัด และเขตการปกครองพิเศษ ๔ เขต ได้แก่ กรุงจาการ์ตา เมืองยอกยาการ์ตา จังหวัดอาเจะห์ และ จังหวัดปาปัว และปาปัวตะวันตก

ภาพยนตร์เรื่อง Laskar Pelangi ได้กล่าวถึงเมืองเบลิตุง ซึ่งเป็นเมืองเล็กที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ทั้งสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ และสินแร่ต่าง ๆ เป็นเกาะทางชายฝั่งตะวันออกของสุมาตรา ประชากรในชนบทมีอาชีพทำประมง ส่วนในเมืองมักทำงานในเมืองตึก ชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่เป็น

มุสลิม เนื้อหาของภาพยนตร์กล่าวถึงระบบการศึกษาที่เป็นโรงเรียนแบบ
ปกติและโรงเรียนขนาดเล็กที่เน้นการสอนศาสนาเป็นหลัก ทำให้ผู้ชมได้เห็น
การเรียนการสอนที่เน้นการสวดแทรกหลักศาสนาอิสลามให้แก่เด็ก ๆ

► สิ่งที่ต้องเรียนรู้ผ่านการชมภาพยนตร์

ในสมัยที่กำลังจะเปิดประชาคมอาเซียน ภาพยนตร์นี้เป็นหนึ่งใน
ภาพยนตร์จากประเทศอาเซียนที่โครงการจัดหามาฉายเพื่อให้นักเรียนไทย ได้
รู้จักภาพยนตร์ของประเทศเพื่อนบ้านและได้เรียนรู้ ได้เห็นได้ยิน สิ่งซึ่งอาจ
ทำให้เราเข้าถึงและเข้าใจความเป็นอยู่และเป็นไปของเพื่อนบ้านได้บ้าง แม้
เหตุการณ์ที่เสนอในภาพยนตร์จะเป็นเหตุการณ์เรื่องราวย้อนยุคสมัยไปในอดีต
เมื่อราว ๔๐ ปีก่อน แต่ก็เน้นเป็นการกลับไปเรียนรู้สิ่งที่ปรากฏหรือพื้นเพของ
สังคม

ในเมื่อเป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับโรงเรียน มีเรื่องของครู นักเรียน การ
เรียนการสอน นักเรียนจึงอาจดูหนังเรื่องนี้โดยเปรียบเทียบกับชีวิตจริงของ
โรงเรียนไทย ครูไทย นักเรียนไทย ดูและพิจารณาให้เห็นว่า มีความคล้ายความ
ต่างกันไหม อะไรคล้ายอะไรต่าง ลองคิดหาคำตอบด้วยว่า ทำไม?

ข้อมูลที่ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ประสบความสำเร็จสูงมากในอินโดนีเซีย
นักเรียนที่ชมภาพยนตร์เรื่องนี้แล้ว ควรคิดว่า ทำไมจึงประสบความสำเร็จ
อาจจะเปรียบเทียบกับกรณีในประเทศไทย มีภาพยนตร์ไทยที่ประสบความสำเร็จ
ทำนองเดียวกันนี้ไหม เรื่องอะไร เช่น ครูบ้านนอก (๒๕๒๑) แฟนฉัน
(๒๕๔?) พี่มากพระโขนง (๒๕๕๖)

► กิจกรรรม

สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงวัยที่สามารถเริ่มคิดวิเคราะห์และตอบคำถามได้ลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กนักเรียนแสดงความคิดเห็น จึงควรให้นักเรียนที่ชมภาพยนตร์ร่วมกันแสดงความคิดเห็นพร้อม ๆ กับเพื่อน ๆ ที่ร่วมชม อาจมีการถามตอบหน้าเวที หรือถามตอบจากที่นั่งในโรงภาพยนตร์ โดยเน้นคำถามที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงจากภาพยนตร์ หรือเนื้อหาที่แฝงอยู่ที่ภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องการนำเสนอ

► ปัญหาที่จะคาดว่าจะพบ/วิธีแก้ไข

พบว่ามိเด็กนักเรียนบางส่วนที่หัวเราะเมื่อได้รับชมภาพยนตร์เป็นภาษาบาฮาซา เนื่องจากไม่เข้าใจภาษาดังกล่าว รวมไปถึงอาจไม่คุ้นชินกับการชมภาพยนตร์ในภูมิภาคอาเซียนที่มีความแตกต่างจากภาพยนตร์ทั่ว ๆ ไปที่เคยชมในโรงภาพยนตร์

วิธีการแก้ไขปัญหา พยายามอธิบายความเป็นมาของภาพยนตร์ที่มาจากประเทศอินโดนีเซียเรื่องนี้ ทั้งประวัติของอินโดนีเซียอย่างคร่าว ๆ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และศาสนาของชาวอินโดนีเซีย เพื่อปูพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับอินโดนีเซียให้แก่เด็กนักเรียนก่อนเริ่มฉายภาพยนตร์

โปรแกรมภาพยนตร์ สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป

JUNO (จูโน่)

ชื่อเมื่อฉายในประเทศไทย :

จูโน่ โจ้ปองใจเกินร้อย

ปีที่ฉาย : พ.ศ. ๒๕๕๐

ประเภทหนัง : Comedy (ขวนหัว) |

Drama(ชีวิต) | Romance (ชีวิตรัก)

ผู้กำกับ : เจสัน ไรต์แมน

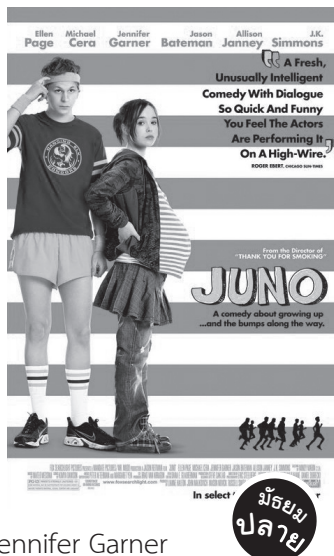
(Jason Reitman)

นักแสดง : Ellen Page, Michael Cera, Jennifer Garner

ความยาวภาพยนตร์ : ๙๖ นาที

ผู้ผลิต : Fox Searchlight Pictures

ภาษา : ภาษาอังกฤษ คำบรรยายไทยหรือพากย์ไทย

จูโน่ แมคกัฟฟ์ นักเรียนหญิงชั้นมัธยมปลายวัย ๑๖ ปี พบว่าเธอตั้งครรภ์ จาก พอลลี่ บลิตเกอร์ พ่อเด็กซึ่งเป็นเพื่อนชายในโรงเรียนที่ชอบพอกบหากันมานาน ทีแรกเธอตกใจว่าจะไปทำแท้ง แต่เมื่อไปที่คลินิกซึ่ง

ดำเนินกิจการโดยกลุ่มหญิงกลุ่มหนึ่ง ข้างนอกคลินิกเธอเผชิญหน้ากับเพื่อนหญิงร่วมชั้นเรียนคนหนึ่งซึ่งมาเฝ้าคอยชูป้ายประท้วงที่ดูออกจะแสดงความน่าสมเพชต่อการทำลายชีวิตอยู่หน้าคลินิกนี้ และในขณะที่เมื่อเข้าไปในคลินิก เธอก็พบกับคำพูดที่หมิ่นหมายและท่าทีแบบพวกเจ้าหน้าที่ทางการของพนักงานในคลินิกอย่างสุดจะทน โดยเฉพาะเมื่อพนักงานนั้นกล่าวถึงเธอว่า “พวกมกมาก” อันเป็นคำพูดที่ทำให้เธอสะท่อนใจ ลดความพลุ่งพล่านในอารมณ์ที่เกิดจากการตั้งครรภ์ และตัดสินใจเลิกคิดทำแท้ง หันไปหาทางออกอื่น โดยตกลงใจว่าจะยกลูกให้เป็นลูกบุญธรรมของคนที่ต้องการลูก โดยมีลีโอห์ เพื่อนร่วมชั้นเรียน คอยช่วยเหลือร่วมคิด จูโนค้นหาผู้ประสงค์จะรับอุปถัมภ์ลูกบุญธรรมจากเนื้อที่โฆษณาในหนังสือพิมพ์ และพบคู่สามีภรรยาคนหนึ่งที่คิดว่าเหมาะสมจะเป็นผู้รับเลี้ยงลูกของเธอ เธอบอกเรื่องนี้กับพ่อแม็ค และแม่เลี้ยง เบรน ซึ่งทั้งสองเห็นดีด้วยและพร้อมจะสนับสนุน

จูโนกับพ่อไปพบคู่สามีภรรยา มาร์ค กับ วาเนสซา ลอร์ลิงก์ ที่บ้านอันหรูหราราคาแพงของทั้งคู่ และตกลงตัดสินใจว่ายกลูกให้คู่สามีภรรยา

ต่อมา จูโนไปพบหามาร์คอีกสองสามครั้ง โดยเธอพบว่าเขามีรสนิยมชอบฟังเพลงฟังก์ครีโอลและชอบดูหนังสยองขวัญเหมือนเธอ มาร์คเก็บสะสมสิ่งของจากวงดนตรีร็อกในวัยรุ่นของเขาประดับไว้เป็นห้องส่วนตัว ซึ่งวาเนสซาออกแบบให้เป็นห้องสำหรับให้มาร์คทำงานอยู่กับบ้านด้วย คืองานรับจ้างแต่งเพลงโฆษณาสินค้า

วันหนึ่งจูโนและลีโอห์ได้เห็นวาเนสซาโดยบังเอิญขณะไปซื้อหาของในศูนย์การค้าและเห็นเหตุการณ์ที่วาเนสซาแสดงความรักเอ็นดูเด็กเล็กคนหนึ่ง จูโนขอให้วาเนสซาพูดกับทารกในครรภ์ของเธอ ในขณะที่ทารกในท้องเตะให้เธออย่างอารมณ์ดี

ขณะที่การตั้งครรภัก้าวหน้าไป จูโน่ต้องเผชิญกับอารมณ์แปรปรวนต่าง ๆ โดยเฉพาะอารมณ์ที่เธอรู้สึกต่อ พอลลี พ่อของเด็ก ซึ่งเห็นได้ชัดว่าเขารักจูโน่ แต่จูโน่ยังคงแสดงท่าทีไม่แน่นอนต่อพอลลี ทว่าวันหนึ่งเมื่อเธอรู้ว่าเขาไปชวนสาวอื่นไปงานเต้นรำของโรงเรียนที่กำลังจะมีขึ้น เธอกลับโกรธเกรี้ยวใส่เขา พอลลีจึงบอกจูโน่ว่า นั่นเป็นเพราะเธอขอให้เขาห่างจากเธอ และขอบอกว่าเธอนั้นแหละทำให้เขาอกหัก

ก่อนถึงกำหนดคลอดไม่นาน จูโน่ไปหามาร์คที่บ้านอีก ในขณะที่ความสัมพันธ์ทางความรู้สึกของทั้งสองอยู่ในอารมณ์หวั่นไหว มาร์คบอกจูโน่ว่าเขากำลังจะแยกกันกับวานเนสสา จูโน่หวั่นกลัวยิ่งกับสิ่งที่เขาเผยเช่นนี้ มาร์คถามเธอว่า “คุณคิดอย่างไรกับผมล่ะ?” วานเนสสากลับมาบ้าน และมาร์คบอกเธอว่า เขารู้สึกยังไม่พร้อมที่จะเป็นพ่อและยังมีสิ่งต่าง ๆ ที่เขายังอยากจะทำก่อน จูโน่เฝ้าดูการแตกเป็นเสี่ยง ๆ ของชีวิตคู่ของครอบครัวลอร์ริงก์ เธอขับรถออกจากบ้านไปจอดรอให้อยู่ริมถนน ก่อนจะหวนกลับไปที่บ้านลอร์ริงก์อีก เธอเคาะประตูบ้าน ปิดกระดาดขยับนทิกข้อความไว้แล้วกลับออกไปขณะที่พวกเขามาเปิดประตู

จูโน่คุยเปิดใจกับพ่อของเธอ และยอมรับว่าเธอรักพอลลี จากนั้นเธอก็บอกพอลลีว่ารักเขา การกระทำต่าง ๆ ของพอลลีทำให้เธอรู้สึกชัดเจนว่าต่างมีใจแก่กัน หลังจากนั้นไม่นาน จูโน่ก็เจ็บท้องใกล้คลอด และรีบไปโรงพยาบาล คลอดทารกเพศชาย เธอตั้งใจไม่บอกพอลลีเพราะว่าเขากำลังเข้าแข่งขันกรีฑาพอดิ แต่เมื่อพอลลีเห็นว่าจูโน่ไม่ได้ยู่ที่นั่นชม เขาตรงไปที่โรงพยาบาล พบว่าจูโน่คลอดลูกชายแล้ว เขาปลอบโยนขณะที่เธอรำไรวานเนสสา มาที่โรงพยาบาล ด้วยยินดีและเต็มใจที่จะรับเด็กทารกไปเลี้ยงในฐานะแม่เลี้ยงเดี่ยว

บนผนังห้องเลี้ยงเด็กที่จัดสร้างขึ้นใหม่ในบ้าน วาเนสสานำเศษกระดาษบันทึกของจูโนที่ทิ้งไว้ให้เธอคืนนั้น ใส่กรอบประดับไว้มีข้อความอ่านได้ว่า “วาเนสสา : ถ้าคุณยังเอา ฉันก็ยังเอาเช่นกัน – จูโน”

หนังปิดฉากในวันหนึ่งยามฤดูร้อน จูโนกับพอลลี กำลังนั่งเล่นกีตาร์ และร้องเพลงด้วยกัน ตามด้วยการประทับจูบ

► สิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการชมภาพยนตร์

ภาพยนตร์เรื่องจูโน ใจป่องในเกินร้อย มีเนื้อหาพูดถึงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ โดยไม่ได้ตั้งใจเนื่องจากยังอยู่ในวัยเรียน เป็นปัญหาหนึ่งในสังคมทั่วโลก และเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งในสังคมไทยปัจจุบัน ภาพยนตร์เรื่องนี้จะทำให้ นักเรียนได้เห็นภาพของวัยรุ่นคนหนึ่งต้องพบเจอกับสิ่งใดบ้างระหว่างการตั้งครรภ์โดยไม่พร้อม ทั้งการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนและสภาพร่างกาย ตลอด ๙ เดือน ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์จนถึงเวลาคลอด เพื่อกกระตุ้นให้นักเรียนได้ลองคิดหาทางออก หากตัวเองต้องตกอยู่ในสภาวะเดียวกับตัวละคร

► ประเด็นที่จะนำมาพูดคุย

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง มีสถานะอย่างไรได้บ้าง เป็นเพื่อน เป็นแฟน เป็นภัก

๒. ค่านิยมทางเพศของสังคมไทย ความสัมพันธ์ทางเพศเป็นธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต โดยเฉพาะสัตว์ คนเราก็เป็นสัตว์อย่างหนึ่ง แต่ความสัมพันธ์ทางเพศในคนต่างจากสัตว์หรือไม่ อย่างไร

๓. การมีเพศสัมพันธ์เป็นการเรียนรู้ เราเรียนรู้อะไร อย่างไร

๔. ความสำคัญของการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสม

๕. ทักษะการแก้ไขปัญหาทางเพศศึกษา

๖. ความสำคัญของความเป็นครอบครัว

การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยสำคัญอย่างไร

วัยรุ่นถือเป็นวัยที่เริ่มให้ความสนใจต่อเพศตรงข้าม ดังนั้น จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าบางครั้ง วัยรุ่นก็ไม่ว่าจะวางความสัมพันธ์ของตัวเองกับเพศตรงข้ามอย่างไรดี หลายคนสงสัยว่า มีความรักแล้วจะต้องมีเซ็กส์ด้วยหรือเปล่า จริง ๆ แล้วสองสิ่งนี้ไม่จำเป็นต้องมาคู่กันเสมอ บางคนมีเซ็กส์ได้โดยที่ไม่มีความรัก หรือ บางคนมีความรักโดยไม่จำเป็นต้องมีเซ็กส์เข้ามาเกี่ยวข้องเลย ทั้งนี้ แต่ละคนมีความคิดเห็นต่อความรักและเซ็กส์แตกต่างกันไป

เพราะเซ็กส์เป็นเรื่องยากที่จะพูดคุยกันอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา เพศสัมพันธ์ในแบบที่ว่า “ไม่คิดว่าจะถึงขนาดนั้น” และไม่ได้ป้องกัน จึงเกิดขึ้น ทำให้หลายคนต้องเผชิญปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม หรือติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อย่างเช่นซิฟิลิส โรคหนองใน เริม และเอชไอวี หรือ เอดส์

เมื่อเซ็กส์สามารถเกิดขึ้นได้ในความสัมพันธ์ เราควรตรวจสอบความต้องการที่แท้จริงของเราว่า เรามีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร และควรพูดคุยในเรื่องนี้กับคู่หรือแฟนด้วย หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่พร้อมที่จะมีเซ็กส์ ลองพิจารณาทางเลือกที่เราเริ่มต้นทำได้

ประเมินสถานการณ์ล่วงหน้า และหลีกเลี่ยงบรรยากาศที่จะอยู่กันสองต่อสองโดยลำพัง บอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นและเหตุผลที่ไม่พร้อมมีเซ็กส์

ของเรา (การบอกความรู้สึกจะทำให้อีกฝ่ายได้แย่งยากกว่าการบอกด้วยเหตุผลเพียงอย่างเดียว)

ปฏิเสธด้วยคำพูด และท่าทางที่ชัดเจนว่า ไม่พร้อมและไม่ต้องการมีเซ็กส์จริง ๆ ถามความเห็นของอีกฝ่ายต่อการตัดสินใจของเรา (เพื่อรักษาน้ำใจของเขาและเธอด้วย) และขอบคุณ เมื่ออีกฝ่ายยอมรับการปฏิเสธของเรา แต่ในสถานการณ์จริง การพูดคุยกุยอาจจะไม่จบในครั้งแรก หากอีกฝ่ายยังรบเร้าที่จะมีเซ็กส์ให้ได้โดยที่เราไม่พร้อมและไม่ต้องการ เราควรหาทางออกให้กับตัวเอง ดังนี้

ปฏิเสธซ้ำ และเลี่ยงออกจากสถานการณ์นั้นทันที
ต่อรองกับแฟน และชวนไปทำกิจกรรมอื่นแทน
ผัดผ่อน โดยขอยืดเวลาออกไป

วิธีเหล่านี้อาจเป็นข้อแนะนำเบื้องต้นเพื่อให้เราหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่เราไม่ต้องการ แต่ความสัมพันธ์ที่จะดำเนินต่อไป เราอาจต้องพูดคุยในเรื่องนี้อย่างจริงจังกับอีกฝ่าย และอาจต้องหาทางเลือกให้กับตัวเองล่วงหน้า ในกรณีที่ต่างคนต่างมีความเห็นที่ไม่ตรงกัน

การไม่มีเพศสัมพันธ์เป็นวิธีที่ดีที่สุด ในการป้องกันการท้อง และป้องกันโรค แต่ไม่ใช่ทุกคนจะเลือกทางนี้ ตัวละครจูนและพอลลี่ มีเพศสัมพันธ์กันโดยไม่ได้เตรียมตัว แต่เป็นสถานการณ์ที่เอื้อต่อการมีเพศสัมพันธ์ ทั้งเกิดจากความอยากรู้อยากเห็นของจูน สถานการณ์ที่วัยรุ่นชายหญิงอยู่ในห้องกันตามลำพัง แต่ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อทั้งคู่ไม่ได้ป้องกัน นั่นทำให้เธอท้อง ซึ่งตัวละครจูนเสี่ยงต่อการติดโรคทางเพศสัมพันธ์อีกด้วย (หากพอลลี่มีโรคติดต่อ)

เมื่อไหร่จึงจะพร้อมมีเซ็กซ์

หลายคนอาจจะสงสัยว่า ทำไมผู้ใหญ่จึงไม่อยากให้เด็ก ๆ มีเซ็กซ์ เมื่อพูดถึงเรื่องนี้ ก็จะมีคำพูดบางคำที่มักได้ยินจากผู้ใหญ่บ่อย ๆ เช่น ยังไม่ถึงวัยอันควร หรือ ควรรอให้พร้อมเสียก่อน ซึ่งคำเหล่านี้ยังเป็นที่ถกเถียงกันอีกว่าวัยอันควรหรือรอให้พร้อมนั้นคือเมื่อไหร่? ตัวชี้วัดของผู้ใหญ่แต่ละคนก็แตกต่างกันไป และยังขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและปัจจัยแวดล้อมที่ต่างกันออกไปของวัยรุ่นแต่ละคน ที่สำคัญคือ เราต้องประเมินผลที่ตามมาจากการตัดสินใจอย่างรอบด้านให้ได้ว่า จะมีอะไรเกิดขึ้นได้บ้าง และพร้อมหรือไม่ที่จะรับผิดชอบต่อผลที่ตามมาจากการมีเซ็กซ์

วิธีคิดเพื่อตอบคำถาม ที่ว่าเมื่อไหร่จึงควรมีเซ็กซ์ ก็คือ เมื่อไรก็ตามที่นั่นหมายความว่า ไม่ใช่ถ้าไม่มีขณะนี้ ขณะที่ยังไม่พร้อม แล้วจะไม่มีโอกาสม่ออีกเลย จะมีเมื่อไรก็ได้ อยู่ที่ตัวเราเอง ต้องบอกตัวเองได้ว่าจะมีหรือไม่ การจะบอกตัวเองได้ ก็ต้องรู้จักคิด รู้จักใคร่ครวญ รู้จักระงับยับยั้งใจ ซึ่งเหล่านี้คือการเรียนรู้ ให้เห็น ให้เข้าใจ

การมีเซ็กซ์หรือไม่ ถือเป็นสิทธิของเราที่จะตัดสินใจ ก่อนจะตัดสินใจ อาจจะต้องลองถามตัวเองว่าเรากำลังสับสนระหว่างความรักกับเซ็กซ์หรือเปล่า ความรักไม่จำเป็นต้องมีเซ็กซ์มาประกอบด้วย และการมีเซ็กซ์ก็ไม่ได้เกิดจากความรักเสมอไป

เรามีวิธีปลดปล่อยความรู้สึกทางเพศวิธีอื่น ๆ หรือไม่ การช่วยตัวเองจะช่วยผ่อนคลายความรู้สึกทางเพศของวัยรุ่นได้ และช่วยทำให้ความอยากรู้ อยากลองเรื่องเพศน้อยลง

เรามีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และวิธีป้องกัน เพียงพอหรือไม่ การคุมกำเนิดของผู้ชายคือการใช้ถุงยางอนามัย ส่วน

ผู้หญิงคือการรับประทานยาคุม ซึ่งต้องศึกษาการใช้อย่างละเอียดให้ดี

แน่ใจหรือไม่ว่าเซ็กส์ที่จะมี ไม่ใช่เรื่องผิดกฎหมาย อายุของเราและ
คู่ของเราถึงเกณฑ์มากกว่า ๑๕ ปี หรือยัง หรือการมีเซ็กส์ครั้งนั้นเป็นการ
ยินยอมของทั้งสองฝ่ายหรือไม่ มิฉะนั้นอาจจะเข้าข่ายข่มขืนซึ่งเป็นอาญาได้

เราพร้อมที่จะรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นภายหลังการมีเซ็กส์หรือยัง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นเซ็กส์ที่เกิดขึ้นโดยไม่มีการป้องกันเพียงพอ

เมื่อพลาดไปแล้วทำอย่างไรดี

เมื่อจูโนเกิดตั้งครรภ์ขึ้นมา ทั้ง ๆ ที่เธอยังเรียนในระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลายอยู่ จูโนตัดสินใจเลือกกว่าเธอจะอย่างไรต่อไป

สำหรับผู้พิจารณาแล้วว่าตัวเองยังไม่มีความพร้อมที่จะตั้งท้องและ
เลี้ยงดูเด็กในระยะยาวได้อย่างมีคุณภาพ จำเป็นต้องยุติการตั้งท้อง เพื่อให้
ปลอดภัยกับผู้หญิงมากที่สุด ควรจะเลือกยุติเมื่อตั้งท้องไม่เกิน ๓ เดือน นับ
ตั้งแต่วันที่มิใช่ประจำเดือนครั้งสุดท้าย และทำโดยแพทย์เท่านั้น ปัจจุบันมีหน่วย
งานที่ให้บริการแก่ผู้หญิงที่ตัดสินใจเลือกทางนี้ โดยระบุบริการว่า “ปัญหา
ประจำเดือนไม่ปกติ” โดยกฎหมายไทยในปัจจุบัน จะอนุญาตให้ผู้หญิงยุติการ
ตั้งครรภ์ได้ ในกรณี ดังนี้

การตั้งครรภ์เป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพของผู้หญิง

ผู้หญิงที่มีอาการทางจิตก่อนหรือขณะตั้งครรภ์

การตั้งครรภ์นั้นเกิดจากการถูกข่มขืน

การตั้งครรภ์โดยที่ผู้หญิงอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี

ปัจจุบันมีนักเคลื่อนไหวทางสังคมพยายามผลักดันให้กฎหมาย
อนุญาตให้ผู้หญิงทั่วไปสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ โดยมีแนวคิดที่ว่า ไม่มีใคร

ตั้งใจตั้งครรภ์เพื่อจะทำแท้ง การยุติการตั้งครรภ์ส่วนใหญ่เกิดจากการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม เมื่อผู้ตั้งครรภ์ไม่มีคุณสมบัติที่จะสามารถยุติการตั้งครรภ์ ตามที่กฎหมายอนุญาตไว้ จึงมีผู้หญิงจำนวนมากต้องทำแท้งเถื่อน

การทำแท้งเถื่อน คือ การทำแท้งโดยผู้ที่ไม่ใช่แพทย์ และไม่มีใบประกอบโรคศิลป์ ใช้อุปกรณ์ไม่สะอาด วิธีการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการทางการแพทย์ หรือใช้ยาทำแท้งที่ไม่เหมาะสมกับอายุครรภ์

นอกจากนี้ยังมีการจำหน่ายยาทำแท้งหลายรูปแบบ เช่นที่ประกาศขายตามเว็บไซต์ ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อสุขภาพของผู้หญิงที่หลงซื้อมาใช้ ไม่ว่าจะเป็น การตกเลือด การติดเชื้อในกระแสเลือด อาจจะต้องตัดมดลูกทิ้ง หรืออาจจะถึงขั้นเสียชีวิต

แต่สำหรับผู้ที่จะเลือกจะตั้งครรภ์ต่อ ก็ควรจะต้องวางแผนให้ชัดเจนว่าจะดำเนินชีวิตอย่างไร ในระหว่างตั้งครรภ์ คลอด และเลี้ยงลูกในระยะยาวได้อย่างมีคุณภาพ ควรไปรับบริการฝากท้องที่โรงพยาบาลเพื่อตรวจร่างกาย รับประทานวิตามิน ตรวจดูพัฒนาการทารก และรับยาบำรุง เพื่อการคลอดที่ปลอดภัย และสุขภาพทารกที่แข็งแรง หากไม่มีครอบครัวหรือคนใกล้ชิดดูแลช่วยเหลือระหว่างตั้งครรภ์ คลอด และหลังคลอด สามารถติดต่อขอรับบริการบ้านพักชั่วคราวได้

หากไม่พร้อมที่จะดูแลเด็กในระยะยาว สามารถติดต่อหน่วยงานเพื่อหาผู้อุปการะบุตรบุญธรรมได้ การเลี้ยงดูเด็กในระยะยาว สามารถติดต่อขอรับความช่วยเหลือด้านอาชีพและสังคมสงเคราะห์ หรือ เข้าร่วมกลุ่มสนับสนุนต่าง ๆ

จูโนเลือกที่จะดำเนินการตั้งครรภ์ต่อ และเธอพยายามหาพ่อแม่บุญธรรมที่จะอุปการะลูกของเธอ โดยเธอคัดเลือกจากประกาศในหนังสือพิมพ์

เธอได้เลือกคู่ที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด และมีความพร้อมมากที่สุด ถึงแม้ว่า ในตอนท้ายตัวละครฝ่ายสามี มาร์คสารภาพว่าไม่พร้อมจะมีบุตร อย่างที่ฝ่ายภรรยา วาเนสซาต้องการ แต่จูโนก็เชื่อมั่นในตัวของวาเนสซาว่าเธอจะรักลูกของเธอจริง และสามารถเลี้ยงดูลูกของเธอได้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

การเริ่มต้นชีวิตใหม่เมื่อพลาดไป

หลายคนสงสัยว่า ทำไมภาพยนตร์เรื่องนี้จึงจบลง โดยให้จูโนกลับมาใช้ชีวิตเหมือนวัยรุ่นทั่วไปอีกครั้ง และยังคงคบกับพอลลี อีกด้วย ดูเหมือนว่าจูโนไม่ต้องได้รับบทเรียนหรือบทลงโทษอย่างที่เราค้นเคย ปฏิเสธไม่ได้ว่าสังคมไทยมีทัศนคติทางเพศค่อนข้างเข้มงวดต่อพฤติกรรมวัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นผู้หญิง ดังนั้น ในสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นละคร ภาพยนตร์ หนังสือ ล้วนจะพยายามสร้างบทเรียนไม่ให้วัยรุ่นปฏิบัติตาม ด้วยการสร้างภาพของผู้หญิงที่ท้องก่อนวัยอันควร ว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ทำตัวเหลวไหล และสุดท้ายก็ต้องได้รับบทลงโทษจากการพฤติกรรมที่ไม่ดีของเธอ

แต่ในภาพยนตร์เรื่อง Juno นี้ เราจะเห็นว่า เมื่อจูโนต้องเผชิญหน้ากับปัญหาการตั้งครรภ์ เธอเรียนรู้ที่จะตัดสินใจด้วยสามัญสำนึกของตนเอง และเชื่อมั่นการตัดสินใจของตนเอง เรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ขณะเดียวกันกำลังใจจากคนรอบข้าง ทั้งพ่อแม่ และเพื่อนที่เข้าใจและยินดีเคียงข้างเป็นความจำเป็นสำหรับมนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์สังคมที่ต้องมีชีวิตโดยพึ่งพาอาศัยกัน จูโนจึงสามารถกลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่อีกครั้ง หลังพ่ายแพ้ในชีวิตผ่านไปแล้ว และเราผู้ชมคงรู้สึกอุ่นใจว่า ถ้าคนเราใช้สติปัญญาและมีธรรมะเกี่ยวกับความเมตตากรุณาแก่กัน ปัญหาต่าง ๆ ของมนุษย์จะไม่มีทางตันที่จะแก้ไขได้เสมอ

ตรงนี้อ้อเป็นประเด็นสำคัญของภาพยนตร์เรื่องนี้ ที่พยายามชี้ให้เห็นว่าคนทุกคนสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ แม้จะทำผิดพลาดมา การเริ่มต้นใหม่คือการนำสิ่งที่ผิดพลาดมาเป็นบทเรียน ภาพยนตร์เรื่อง Juno จบลงด้วยการที่ตัวละครจูโนเริ่มสานสัมพันธ์กับพอลอีกครั้ง แต่คราวนี้ เธอได้เรียนรู้บทเรียนแล้ว และเธอก็ไม่ควรจะผิดพลาดอีก

► กิจกรรม

สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมปลายที่เข้าชมภาพยนตร์เรื่อง จูโน ใจป่องใจเกินร้อย ใช้กิจกรรมถาม-ตอบเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น โดยตอบคำถามลงในกระดาษการ์ด ๔ ช่อง ทำให้นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมกล้าแสดงความคิดเห็นมากกว่าการถาม-ตอบหน้าเวที เมื่อนักเรียนทุกคนเขียนแสดงความคิดเห็นแล้ว ผู้ดำเนินกิจกรรมจึงเลือกคำตอบของนักเรียนบางส่วนมาซักถามตัวอย่างในการสนทนา หากในบางกรณีที่นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นภายในโรงภาพยนตร์ ก็เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้

► ประเด็นคำถาม

๑. คิดว่าการมีความรักในวัยเรียน ทำอย่างไรให้เป็นการเรียนรู้สมวัยนักเรียน
๒. หากพบว่าเราเกิดตั้งครรภ์ หรือมีความสัมพันธ์กับแฟนสาวจนเกิดตั้งครรภ์ ฝ่ายหญิงหรือชายต้องรับผิดชอบ และจะมีวิธีแก้ไขปัญหายังไง

๓. นักเรียนคิดว่า ทำไมจูโนจึงเปลี่ยนใจไม่ทำแท้ง แต่กลับรักษาลูกในท้องเอาไว้

๔. นักเรียนคิดว่า จูโน กับ วาเนสซา มีอะไรที่คล้ายกันและต่างกัน

๕. นักเรียนคิดว่า พอลลี่ กับ มาร์ค มีอะไรที่คล้ายกันและต่างกัน

๖. หากนักเรียนเป็นจูโนหรือพอลลี่ จะมีวิธีแก้ไขปัญหายังไง

๗. ความรักลูกในไส้ กับ ความรักเด็ก มีค่าเท่ากันหรือไม่

๘. นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับเพลงที่จูโนร้องกับพอลลี่ ในฉากปิดเรื่อง

๙. ถ้าบอกว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ จัดเป็นหนังประเภท Comedy (ชวนหัว) ก็ได้ Drama (ชีวิต) ก็ได้ และ Romance (ชีวิตรัก) ก็ได้ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

► ปัญหาที่คาดว่าจะพบ/วิธีแก้ไข

พบว่านักเรียนรู้สึกเขินอาย ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นเมื่อต้องทำกิจกรรมถาม-ตอบ เนื่องจากมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง การมีเพศสัมพันธ์ หรือการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

วิธีการแก้ไขปัญหา พยายามให้นักเรียนตอบคำถามโดยการเขียนคำตอบลงในกระดาษการ์ด ๔ ช่อง แทนการพูดคุยน้าเวที แล้วผู้ดำเนินกิจกรรมเลือกคำตอบจากการ์ด ๔ ช่องของนักเรียนมาเป็นตัวอย่างในการทำกิจกรรมภายในโรงหนังเพื่อลดความเขินอาย ทำให้บรรยากาศในโรงภาพยนตร์ผ่อนคลายมากขึ้น หากนักเรียนบางกลุ่มกล้าแสดงความคิดเห็น ก็สามารถหาประเด็นคำถามโดยใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยรุ่น ใช้คำพูดที่สนุกสนาน แต่สอดแทรกความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาภาพยนตร์เข้าไปด้วย

พระเจ้าช้างเผือก

(The King of the White Elephant)

ปีที่ฉาย : พ.ศ. ๒๕๔๔

ผู้กำกับ : สันต์ วสุธาร

ถ่ายภาพ : ประสาท สุขุม A.S.C.

นักแสดง : เรณู กฤตยากร,

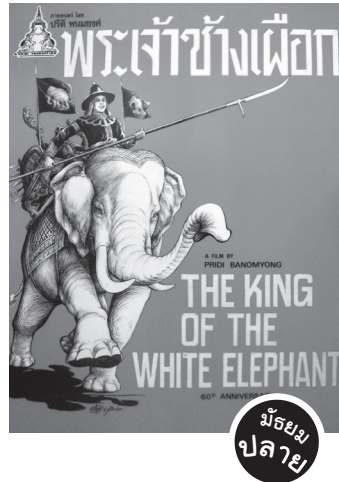
ประดับ ธิลวงค์,

สุวัฒน์และไพริน นิลเสน

ความยาวภาพยนตร์ : ๑๐๐ นาที

ผู้ผลิต : ปรีดี พนมยงค์

ภาษา : ภาษาอังกฤษ คำบรรยายไทยหรือพากย์ไทย

พุทธศักราช ๒๐๘๓ อโยธยามีกษัตริย์หนุ่มทรงพระนามว่า พระเจ้าจักรา พระองค์ไม่โปรดความโอ้อ่าและโบราณราชประเพณีในราชสำนัก เช่น การที่จะต้องทรงมีพระมเหสี ๓๖๕ องค์ หรือ งานเฉลิมฉลองต่าง ๆ แต่ทรงให้ความสำคัญสนพระราชหฤทัยไปในเรื่องการศึกษาหาความรู้และกิจการของบ้านเมือง

วันหนึ่ง ขณะที่สมุหราชมณเฑียร พยายามจะยึดเยียดิตาของตนให้ทรงเลือกเป็นมเหสีองค์แรก โดยจัดให้นางกับคณะนางรำมารำถวาย เพื่อว่าจะทรงเลือกเป็นมเหสี ที่ประทับข้าง ๆ พระองค์จะได้ไม่ว่าง และต่อไปจะต้องทรงมีพระสนมให้ได้ถึง ๓๖๕ องค์ จะได้แข่งขันกับพระเช้าหงสา กษัตริย์เพื่อนบ้านได้ พระเจ้าจักรามีได้ทรงสนพระราชหฤทัยในนางรำ แต่ทรงสนพระราชหฤทัยยิ่งในชาวบอที่มีมาทูลเกล้าถวาย ความว่าอาณาจักรโมกุลซึ่งเป็น

อาณาจักรอันเกรียงไกร นิยมแผ่ขยายอำนาจ ได้ทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับพระเจ้าหงสา กษัตริย์หงสา ซึ่งเป็นราชอาณาจักรเพื่อนบ้านกับอโยธยา จึงทรงมีพระราชวินิจฉัยแก่บรรดาขุนนางอำมาตย์ที่เฝ้าหาอยู่ว่า นี่เป็นสัญญาณว่าอันตรายกำลังแผ่เข้ามายังขอบขัณฑสีมา เวลานี้จึงยังไม่ควรยุ่งกับเรื่องโบราณราชประเพณีทั้งหลาย แต่จะต้องเตรียมการเพื่อต่อกรกับผู้รุกรานที่อาจเกิดขึ้น พระเจ้าจักรวาลโปรดให้จัดการคล้องช้างป่าเพื่อเตรียมกำลังไว้ป้องกัน เพราะช้างเป็นพาหนะสำคัญในการทำศึก

ในการจับช้างป่าครั้งนี้ซึ่งพระองค์เสด็จฯ ทรงร่วมอยู่ในที่นั้นด้วย ปรากฏว่าสามารถจับช้างเผือกได้ นับเป็นนิมิตที่ดียิ่งและเป็นขวัญกำลังใจแก่อโยธยา พระเจ้าจักรวาลทรงโปรดให้นำรูปช้างเผือกสีขาวมาประดับบนธงสามเหลี่ยมผืนแดง ประกาศให้ใช้เป็นธงประจำราชอาณาจักรอโยธยา

ข่าวเรื่องการจับได้ช้างเผือกของพระเจ้าจักรวาล่วงรู้ไปถึงพระเจ้าหงสาแห่งกรุงหงสา วันหนึ่งในท้องพระโรงขณะกำลังทรงเพลิดเพลินกับเหล่านางใน ทรงปรึกษากับขุนนางและขุนศึก ว่าการที่อโยธยาจับช้างป่าและได้ช้างเผือกนี้ แสดงว่าจะเตรียมทำสงครามกับหงสา เราควรจะบุกอโยธยา แต่ขุนนางคนหนึ่งทูลว่า ไม่ควรทำเช่นนั้น เพราะหงสาทำสัญญาไม่รุกรานกันกับอโยธยา พระเจ้ากรุงหงสาทรงกริ้ว เพราะเห็นว่าพระองค์เพิ่งทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับกษัตริย์โมกุลผู้ยิ่งใหญ่ จะบดขยี้อโยธยาเมื่อใดก็ได้ สัญญาไม่มีความหมายอะไร ว่าแล้วก็ทรงเรียกหาสัญญาณอีกทั้งให้ขุนนางนั้นดู ขุนนางอีกคนหนึ่งจึงเพ็ดทูลถึงอุปายที่จะหาเรื่องยกทัพไปตีอโยธยา นั่นคือส่งทูตไปขอช้างเผือกจากอโยธยา ซึ่งอโยธยาคงไม่ยอมให้ จะได้เป็นเหตุหาเรื่องยกทัพไปตี

ต่อมาคณะทูตของหงสาเดินทางไปเข้าเฝ้าพระเจ้าจักรวาล แจ้งว่าพระเจ้าหงสารทรงทราบว่อโยธยาจับช้างสำหรับเตรียมกองทัพทำสงคราม

จึงส่งทูตมาเพื่อขอพระราชทานช้างเผือก พระเจ้าจักราชทรงคาดการณ์ไว้แล้ว จึงทรงปฏิเสธ และประกาศให้ทูตกลับไปทูลพระเจ้าหงสาว่ พระองค์จะปกป้องราชอาณาจักรไม่ให้ใครมารุกราน

ฝ่ายพระเจ้าหงสาว่ เมื่อทราบข่าวจากทูตที่กลับมาว่าเป็นไปตามแผน ก็โปรดให้ขุนนางขุนศึกเตรียมการทัพ เกณฑ์ไพร่พลเพื่อทำสงครามกับอโยธยา ขณะที่ทรงประกาศต่อไพร่ฟ้าว่าจะทำสงครามกับอโยธยา มีราษฎรอวสุคนหนึ่งกราบทูลให้ใช้วิธีเจรจาอย่างสันติ เพราะราษฎรไม่ต้องการสงคราม พระเจ้าหงสาว่ทรงพิโรธ พุ่งหอกสังหารราษฎรอวสุคนทันที

กองทัพหงสาว่เข้ารุกรานอโยธยาโดยไม่มีการประกาศสงคราม ทัพหน้าเข้ามาทางด่านกานบุรี ตีเมืองแตกและยึดไว้ได้ ทัพหลวงของพระเจ้าหงสาว่จึงตามเข้ามาตั้งค่ายอยู่ที่กานบุรี ขุนนางขุนศึกหงสาว่ได้จับราษฎรเป็นเชลยและจับหญิงสาวมาถวายพระเจ้าหงสาว่ ทรงบริศัปรมอยู่กับเหล่าหญิงสาวและสุราของอโยธยา

ฝ่ายพระเจ้าจักรา เมื่อทราบข่าวว่ากองทัพหงสาว่เข้าตีเมืองกานบุรี โดยไม่มีการประกาศสงคราม ก็ทรงพิโรธ ทรงรับสั่งให้สมุรราชมนตรีอยู่รักษาพระราชวัง ส่วนพระองค์จะทรงออกไปทำการรบด้วยพระองค์เอง ทรงให้จัดกองทัพให้พร้อม จะทรงนำทัพไปด้านทัพหงสาว่ที่ชายแดน เพื่อไม่ให้ชาวเมืองเดือดร้อน และทรงประกาศว่า พระเจ้าหงสาว่ทรงยกทัพมาครั้งนี้เพราะทรงมีความโลภโมโหสิ้น ทรงอยากได้อำนาจ โดยไม่เห็นแก่ความเดือดร้อนของราษฎรที่ต้องมาบาดเจ็บล้มตาย ทรงเห็นว่าการสงครามนี้เป็นเรื่องระหว่างกษัตริย์กับกษัตริย์ กษัตริย์จึงควรมาต่อกรกันตามลำพังเพื่อรู้แพ้รู้ชนะ ไม่ควรให้ราษฎรเดือดร้อน

พระเจ้าจักราชทรงนำกองทัพอโยธยาบุกไปต่อกรกับทัพหงสาว่ สามารถ

ตึกกองทัพน้าของหงสาแตกพ่าย ขุนศึกขุนนางของหงสาเข้าไปกราบทูล พระเจ้าหงสาซึ่งยังทรงมัวเมาไม่เลิกراอยู่กักับเหล่าหญิงชเลยและสุราชเลย ว่า กองทัพพระเจ้าจักรายกมาประชิดแล้ว และทรงทำให้พระองค์ออกไปรบกัน ระหว่างกษัตริย์ด้วยกัน อย่าให้ไพร่พลต้องมัล้มตายแทน

พระเจ้ากรุงหงสาได้ยินคำท้า ก็ทรงมีขัตติยมานะ เสด็จฯ ออกไปขึ้น ช้างทรง เข้าต่อกรกับพระเจ้าจักรา ด้วยความที่ทรงมัวเมากับโลภะโทสะและ อบายทั้งปวง จึงทรงเปลี่ยงพล้า ถูกพระแสงของ้าวของพระเจ้าจักรา ตกจาก ช้างสวรรคตทันที

เมื่อสิ้นกษัตริย์หงสา พระเจ้าจักราก็ทรงประกาศชัยชนะและ ประกาศมิให้ทหารอโยธยาของพระองค์จับทหารหงสาเป็นชเลย ไม่ต้อง ปลดอาวุธ ทรงประกาศว่า อโยธยาไม่ได้เป็นศัตรูกับหงสา เพียงแต่เป็นศัตรู กับพระเจ้าหงสา ซึ่งไม่อยู่ในทศพิธราชธรรม เมื่อไม่มีพระเจ้าหงสาแล้ว ก็ขอ ให้ทหารหงสากลับคืนไปบ้านเกิดเมืองนอน และให้บอกสอนลูกหลานต่อ ๆ ไป ว่า เราจะต้องอยู่ร่วมกันอย่างสันติฉันทพี่น้องตลอดไป ทรงอวยพรให้เดินทาง กลับบ้านโดยสวัสดิ์

พระเจ้าจักรา ทรงประกาศให้เหล่าทหารอโยธยาอวยพรชัยให้ทหาร หงสา ทหารอโยธยาก็พากันร้อง ไชโย ไชโย ไชโย สามครา เจ้านายขุนศึก หงสาจึงประกาศให้เหล่าทหารหงสาถวายพระพรแด่พระเจ้าจักราบ้าง เหล่า ทหารหงสาก็ร้องว่า ไห้ฮิ้ว ไห้ฮิ้ว ไห้ฮิ้ว สามคราเช่นกัน และพากันเคลื่อนพล กลับ

ฉากจบเรื่อง ที่พระราชวังกรุงอโยธยา มีขบวนแห่พระเจ้าจักราเสด็จฯ กลับจากทรงเลียบเมืองสกลมารค มายังพระราชวัง ขณะนั้นสมุราชมณเฑียร กับธิดาคอยเฝ้าอยู่ท่ามกลางข้าราชการบริพารทั้งปวง พระเจ้าจักราทรงกำลังเสด็จ

ขึ้นพระมณเฑียรที่ประทับ สมุหราชมณเฑียรรีบกราบบังคมทูลว่า บัดนี้เสร็จ การศึกษาสงครามแล้ว พระองค์จะต้องปฏิบัติตามพระราชประเพณีเสียที เรื่อง มเหสี ๓๖๕ องค์ พระเจ้าจักราทรงบ้ายเบี่ยงอีกว่าจะคิดดูก่อน เสด็จลูกสาว สมุหราชมณเฑียร จึงเข้าไปเพ็ดทูลเฉพาะพระองค์ว่า ทรงควรทำอย่างไร พระเจ้าจักราทรงเห็นดีด้วย ชมเชยต่อหน้าสมุหราชมณเฑียรว่า นางนี้ฉลาด นึก ฉลาดกว่าพ่อของนางเสียอีก แล้วทรงประกาศเลือกนางเป็นพระมเหสี กิตติมศักดิ์ ส่วนอีก ๓๖๔ นางนั้นขอยกภาระนี้ให้เป็นหน้าที่ของสมุหราช มณเฑียรทำแทนไปก็แล้วกัน ว่าแล้วก็ทรงประคองพระมเหสีเสด็จขึ้นสู่ พระราชมณเฑียรอย่างทรงพระเกษมสำราญ

► สิ่งที่เราควรจะเรียนรู้จากภาพยนตร์

พระเจ้าช้างเผือก เป็นภาพยนตร์ไทยที่กล่าวได้ว่าเป็นภาพยนตร์พิเศษ คือ มิได้สร้างขึ้นในระบบอุตสาหกรรมภาพยนตร์ตามปกติ เพราะผู้สร้างคือ นายปรีดี พนมยงค์ มิได้เป็นนักสร้างภาพยนตร์อาชีพ ผู้แสดงเกือบทั้งหมดก็มีใช้นักแสดงอาชีพ ยกเว้นแต่ผู้ถ่ายทำและทีมงานสร้างเท่านั้นที่เป็นนักสร้างภาพยนตร์อาชีพ ซึ่งผู้สร้างได้อาศัยให้เป็นผู้ผลิตภาพยนตร์นี้ให้ และเจตนาของผู้สร้างภาพยนตร์ โดยปกติก็เพื่อหากำไรเชิงพาณิชย์ เพราะภาพยนตร์ทั่วไปคือสินค้าขายความบันเทิง แต่ผู้สร้างภาพยนตร์นี้มีได้มีวัตถุประสงค์ทำเป็นอาชีพเพื่อหารายได้ แต่ทำเป็นกรณีพิเศษเพื่อใช้เป็นเครื่องมือโฆษณาสื่อสารความคิดเห็นของท่านไปสู่ประชาชนผู้ชม ซึ่งท่านหวังว่าจะเป็นผู้ชมทั้งชาวไทยในประเทศไทย และชาวต่างชาติในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ผู้สร้างภาพยนตร์ หรือที่เรียกในชนบของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ คือ ผู้อำนวยการสร้าง ได้แก่ นายปรีดี พนมยงค์ ท่านผู้นี้ในขณะที่สร้างภาพยนตร์ ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ คือบุคคลสำคัญคนหนึ่งของประเทศไทย เพราะท่านคือหนึ่งในแกนนำของคณะราษฎรซึ่งทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ จากราชธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตย และขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หลังจากนั้นประเทศไทยเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ ๒ ท่านได้รับแต่งตั้งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และเป็นหัวหน้าคณะเสรีไทย ดำเนินงานใต้ดินเพื่อปลดปล่อยประเทศจากการยึดครองของญี่ปุ่น หลังสงครามจึงได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี และได้รับพระราชทานตำแหน่งพิเศษเป็นรัฐบุรุษอาวุโส ก่อนจะประสบภัยทางการเมือง ต้องลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศจนถึงอนิจกรรม

ทำไมนายปรีดี พนมยงค์ จึงสร้าง “พระเจ้าช้างเผือก” คำถามนี้เป็นเรื่องที่ต้องศึกษาบริบทหรือเงื่อนไขแวดล้อมต่าง ๆ จึงจะเข้าใจได้ กล่าวคือ ในขณะที่ยนายปรีดี พนมยงค์ กำลังดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอยู่ร่วมอยู่ในคณะรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม นั้น ท่านเห็นว่ารัฐบาลนี้มีท่าทีฝักใฝ่การสงคราม ได้สะสมกำลังและขยับขยายกองทัพจนเกินความจำเป็น ท่านไม่เห็นด้วยกับนโยบายและการกระทำหลายประการของรัฐบาล จึงได้พยายามป้องกัน ยับยั้งและคัดค้านด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิ การผลักดันให้เกิดกฎหมายว่าด้วยความเป็นกลางออกมาสำเร็จเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ การคัดค้านเปลี่ยนชื่อจากสยามเป็นประเทศไทย การพยายามยับยั้งการเดินขบวนเรียกร้องดินแดนอินโดจีนคืนจากฝรั่งเศสของนักศึกษาไทยโดยเฉพะนักศึกษาธรรมศาสตร์และการเมือง ซึ่งได้รับการปลุกกระแสจากรัฐบาล เป็นต้น เนื่องจากกระแสนิยมของสยามในยุคนั้นมีความเข้มข้นจนกลายเป็นกระแสหลักในสังคม ฝ่ายอำนาจนิยมได้ปลุกกระตมและใช้วิธีการโฆษณาชวนเชื่อ ให้ชาวไทยเชื่อผู้นำและคล้อยตาม โดยมีการผลิตสื่อโฆษณา สื่อภาษาและงานศิลปกรรมเพื่อเผยแพร่และปลุกฝังความเชื่อไปทั่วทุกด้าน โดยใช้สื่อสารมวลชนรูปแบบต่าง ๆ เช่น บทความทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ นิยาย บทละคร เพลง ภาพยนตร์ เป็นต้น รวมไปถึงการสร้างสรรคงานด้านต่าง ๆ เช่น การก่อสร้างอนุสาวรีย์วีรชนต่าง ๆ เป็นต้น

นายปรีดี พนมยงค์ ได้ผลิตงานสื่อศิลปะเพื่อทวนหรือโต้กระแสชาตินิยมและอำนาจนิยมบ้าง โดยแต่งเป็นนิยายและนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์เรื่อง “พระเจ้าช้างเผือก” ซึ่งแสดงว่าท่านเจตนาจะสร้างเป็นภาพยนตร์มาตั้งแต่แรก นายปรีดี พนมยงค์ ยังต้องการสื่อให้เห็นว่า อโยธยาซึ่งก็หมายถึงประเทศไทย เป็นผู้ไม่ฝักใฝ่สงคราม ไม่ต้องการรุกรานใคร แต่จะป้องกันตัว

ไม่ให้ใครมารุกราน และสุดท้ายที่ถือว่าเป็นการประกาศหลักคิดเรื่องสันติภาพ ซึ่งไม่เคยปรากฏในพงศาวดาร ก็คือ การประกาศว่า การทำสงครามก็เพื่อต่อต้านสงคราม ซึ่งมักเกิดจากผู้นำที่กระหายอำนาจ กระหายผลประโยชน์ ไม่เห็นความเดือดร้อนของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน สงครามเป็นความขัดแย้งระหว่างผู้นำประเทศ ราษฎรหาได้ขัดแย้งเป็นศัตรูกันไม่ และเมื่อชนะแล้วก็ประกาศสันติภาพ ไม่มีการริบการปล้น การเอาคืน แต่ขอให้อยู่ร่วมกันฉันท์เพื่อนมนุษย์ พี่น้องกัน ซึ่งนับว่าเป็นความคิดอุดมคติหรือความฝันของมนุษย์

ในขณะเดียวกัน นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้อำนวยการสร้าง ได้กล่าวถึงภาพยนตร์พระเจ้าช้างเผือกว่าเป็นการจำลองเรื่องราวในสมัยโบราณกาลของบรรดาประเทศแถบตะวันออก ในยุคที่คนทั้งชาติลุกฮือจับอาวุธ เพียงแต่พระเจ้าแผ่นดินมีปัญหา โดยไม่จำเป็นต้องรู้สาเหตุนอกจากต้องปฏิบัติตามปัญหานั้น อาณาประชาชาติเหล่านี้แหละที่ปัจจุบันได้พบกับแสงสว่างจากคำสอนของพระพุทธองค์ และได้ตระหนักถึงความผิดพลาดโง่เขลาของบรรพบุรุษ พวกเขาได้ซาบซึ้งถึงการให้อภัย และการลืมเรื่องราวในอดีตกาล และไม่ว่าจะเป็นผู้ถูกรุกราน ผู้รุกราน ผู้ชนะ หรือผู้แพ้ ได้หันมาร่วมมือกันด้วยความรักสมานฉันท์ดุจพี่น้อง ช่วยกันทำงาน เพื่อความผาสุกร่วมกันของมนุษยชาติ

ปี พ.ศ. ๒๔๘๓ นั้นโลกกำลังเผชิญอยู่กับสงคราม ซึ่งอุบัติขึ้นในยุโรป ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ฝ่ายเผด็จการนิยม นาซีและฟาสซิสต์กำลังแผ่อิทธิพลเข้าสู่เอเชีย โดยฝ่ายอำนาจนิยมได้ขึ้นครองอำนาจในญี่ปุ่น และในประเทศไทย หรือสยามในยุคนั้น ฝ่ายที่เสื่อมใสลัทธิทหารนิยมและอำนาจนิยมได้ขึ้นมาเป็นผู้นำรัฐบาลและกำลังเผยแพร่ลัทธินี้อย่างเข้มข้น มีการปลุกกระแสชาตินิยม โน้มไปทางค่อนข้างหลงชาติและคลั่งชาติ และที่สุุดกองทัพอไทยถึงกับบุกเข้าไป

ก่อสร้างขึ้นกับอินโดจีนของฝรั่งเศส ก่อนที่ท่านจะพิมพ์นิยายและสร้างภาพยนตร์สำเร็จออกมา

นายปรีดี พนมยงค์ คงต้องการสื่อสารความคิดของท่านไปยังประชาชนในวงกว้าง โดยเฉพาะในทางสากล ท่านจึงเขียนนิยายนี้เป็นภาษาอังกฤษ และเมื่อทำเป็นภาพยนตร์ก็ให้บทเจรจาเป็นภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพื่อให้สื่อสารไปยังสากลได้ ท่านได้ส่งภาพยนตร์ไปฉายในต่างประเทศ เริ่มตั้งแต่วันออกฉายครั้งแรก ได้จัดฉายพร้อมกันที่ประเทศไทย สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา

ความรู้เกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ ๒

สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้นระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๙ – ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๒ – ๒๔๘๘) โดยมีสาเหตุดังนี้

ผลจากสงครามโลกครั้งที่ ๑ เยอรมนีและอิตาลีมองว่า สนธิสัญญาสันติภาพที่จัดทำขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ นั้นไม่เป็นธรรม เยอรมนีในฐานะผู้แพ้สงครามต้องชดใช้ค่าปฏิกรรมสงครามเป็นจำนวนมหาศาลทำให้ประเทศประสบปัญหาเงินเฟ้อ และเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรง รวมทั้ง แคว้นรุห์ ซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมสำคัญของเยอรมนียังถูกยึดครองโดยฝรั่งเศสและเบลเยียม ส่วนอิตาลีแม้เป็นประเทศชนะสงคราม แต่ไม่ได้รับส่วนแบ่ง จึงไม่พอใจฝ่ายสัมพันธมิตร

เศรษฐกิจโลกตกต่ำหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ ยุโรปและสหรัฐอเมริกาเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และมีคนตกงานจำนวนมาก ด้วยวิกฤตการณ์ดังกล่าวทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาในระบบการปกครองสาธารณรัฐ จึงเป็นช่องว่างให้กลุ่มเผด็จการที่นิยมความรุนแรงและความเด็ดขาดเข้ามาบริหารประเทศ และเมื่อสามารถแก้ไขปัญหาก็จึงได้รับความนิยมจากประชาชน เช่น

อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ผู้นำเยอรมนีในช่วง ปี ค.ศ. ๑๙๓๓ – ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๗๖–๒๔๘๘) และ เบนิตो มุสโสลินี ผู้นำอิตาลีในช่วง ปี ค.ศ. ๑๙๒๒ – ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๖๕ – ๒๔๘๘)

การขยายดินแดนเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รัฐบาลเผด็จการของเยอรมนี ญี่ปุ่น และ อิตาลี สร้างสมกำลังทหารรุกรานประเทศต่าง ๆ เพื่อยึดครองดินแดนสำหรับการแสวงหาทรัพยากรเพื่ออุตสาหกรรมและการค้า

ประเทศไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ และขบวนการเสรีไทย

บทบาทสำคัญของ นายปรีดี พนมยงค์ คือ เป็นสมาชิกของคณะราษฎร ที่ทำการปฏิวัติการเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ นายปรีดี พนมยงค์ เป็นรัฐมนตรีในรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก่อนเกิดสงคราม และเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขึ้น โลกแบ่งเป็น ๒ ค่าย มีค่ายอักษะ ซึ่งมี ฮิตเลอร์ (เยอรมนี), โดโจ (ญี่ปุ่น), มุสโสลินี (อิตาลี) และค่ายสัมพันธมิตร มี อังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา เมื่อสงครามแผ่ขยายมาถึงเอเชีย กองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกบุกเข้าประเทศไทย ตลอดแนวของอ่าวไทย กองทัพและประชาชนไทยร่วมกันต่อสู้ปะทะกับกองทัพญี่ปุ่นได้ไม่ทันถึงหนึ่งวัน ประเทศไทยก็ต้องยอมยุติการต่อต้านปล่อยให้กองทัพญี่ปุ่นเข้ามา และกลายเป็นพันธมิตรร่วมกับฝ่ายญี่ปุ่น ประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕

นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ซึ่งเวลานั้นพระเจ้าแผ่นดิน คือพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลประทับอยู่ในสวิตเซอร์-

แลนด์ นายปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้าจัดตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้น เพื่อทำงานลับหรืองานใต้ดินประสานกับฝ่ายสัมพันธมิตร เพื่อต่อต้านขับไล่กองทัพญี่ปุ่นออกไป จนสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุด เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ด้วยความปราชัยของเยอรมนี อิตาลี ญี่ปุ่น นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้สำเร็จราชการได้ชิงประกาศสันติภาพไทย เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ คือประกาศให้การที่เราประกาศสงครามกับสัมพันธมิตรเป็นโมฆะ ทำให้ประเทศไทยรอดพ้นจากการเป็นผู้แพ้สงครามมาได้

อุดมการณ์แห่งสันติภาพและภราดรภาพ ปรากฏชัดในสุนทรพจน์ของหัวหน้าขบวนการเสรีไทย ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

เมื่อสงครามสิ้นสุดลง นายปรีดี พนมยงค์และคณะ ยังคงต้องเจรจากับฝ่ายพันธมิตรเพื่อไม่ให้ไทยตกอยู่ในสถานะของผู้แพ้สงคราม แต่กระนั้นก็ต้องจ่ายเงินชดเชยความเสียหายจากสงครามให้กับฝ่ายสัมพันธมิตรจำนวนหนึ่ง ขบวนการเสรีไทยจึงเป็นขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราช อธิปไตย และสันติภาพ

► คุณค่าของภาพยนตร์

- คุณค่าในฐานะผลงานภาพยนตร์ของบุคคลสำคัญของประเทศ ในฐานะนักปฏิวัติ นักการเมือง นายกรัฐมนตรี รัฐบุรุษอาวุโส
- คุณค่าของการใช้ภาพยนตร์เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อรณรงค์ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง การปกครองสู่สังคม ทั้งระดับชาติและระหว่างชาติ

- คุณค่าในฐานะเอกสารประวัติศาสตร์และความทรงจำของชาติ
- คุณค่าด้านศิลปวิทยาของภาพยนตร์

► กิจกรรม

สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าชมภาพยนตร์เรื่องพระเจ้าช้างเผือก ใช้กิจกรรมถาม-ตอบในประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์และบริบทของภาพยนตร์ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนกล้าและเพลิดเพลินกับการแสดงความคิดเห็น รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ ที่ร่วมชม

► ประเด็นคำถาม

๑. ถ้ามีใครบอกว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์ส่งเสริมให้รักชาติส่งเสริมชาตินิยม นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
๒. เหตุใดพระเจ้าหงสาจึงพ่ายแพ้ต่อพระเจ้าจักรา
๓. หากนักเรียนเป็นพระเจ้าจักราแห่งอยุธยาจะมีวิธีแก้ไขปัญหามือเหมือนหรือต่างจากในภาพยนตร์
๔. ข้อคิดที่ได้จากภาพยนตร์เรื่องนี้คืออะไร
๕. ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์กับประวัติศาสตร์สัมพันธ์กันอย่างไร
๖. นักเรียนคิดว่าภาพยนตร์เรื่องนี้มีความสมจริงหรือไม่สมจริง
๗. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการแสดง การจัดฉาก และการถ่ายภาพอย่างไรบ้าง

► ปัญหาที่คาดว่าจะพบ/วิธีแก้ไข

พบว่านักเรียนบางส่วนไม่รู้จักหรือไม่เคยได้ยินเรื่องราวกับภาพยนตร์เรื่องนี้มาก่อน เนื่องจากเป็นภาพยนตร์เก่าที่ออกฉายมานานแล้ว ไม่ได้อยู่ร่วมสมัยกับนักเรียนที่เข้าชมภาพยนตร์

วิธีการแก้ไขปัญหา ให้มีการพูดคุยถึงประวัติความเป็นมาและความสำคัญของภาพยนตร์เรื่องนี้ก่อนการชม เพื่อเตรียมพื้นให้นักเรียน ตั้งข้อสังเกตที่ทำทนายให้นักเรียนตื่นตัวและคอยติดตามพิสูจน์ เช่นการแนะนำว่า มีการกล่าวว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ถ่ายข้างใต้งามที่สุดในโลก หรือตั้งประเด็นชวนถกเถียงไวล่วงหน้า เช่น มีผู้เห็นว่าภาพยนตร์นี้เป็นการหมิ่นพระเกียรติยศของกษัตริย์อโยธยา เพราะชนะมาได้อย่างไม่สมศักดิ์ศรี เนื่องจากกษัตริย์หงสาทรงเมามาย ให้นักเรียนชมแล้วคิดตามเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเมื่อชมภาพยนตร์จบแล้ว เป็นต้น

รายชื่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ โครงการโรงเรียน

เจ้าหน้าที่โครงการโรงเรียน

นิศานาถ ไทรทองคำ

ผณิตา คงสุข

ศิวดล ระถิ

อัจฉรา รัศมีโชติ

อาสาสมัครโครงการโรงเรียน

กรกนก พงษ์ประดิษฐ์

พิตรรา เจ๊ะโวะ

มนตรา งามวาจา

ศิริลักษณ์ ภู่ทอง

อาทิตย์ พ่วงผลฉาย

ภาพประกอบ (องค์การมหาชน)